తెలంగాణ రాష్ట్ర హైకోర్టులో: హైదరాబాద్
కోరం:
గౌరవనీయులైన శ్రీ న్యాయమూర్తి కె. లక్ష్మణ్

రిట్ పిటిషన్ నెం.లు. 34238 & 34627/ 2022;
డబ్ల్యు.పి. నెం.41133/ 2022 లో ఐ.ఎ. నెం. 1/ 2022 &
44343/ 2022 లో ఐ.ఎ. నెం. 1/ 2022

వెలువరించిన తేదీ: 13-03-2022
రిట్ పిటిషన్ నెం. 34238/ 2022

మధ్య

మెస్సర్స్ హైగ్రో కెమికల్స్ ఫార్మటెక్ ప్రైవేట్ లిమిటెడ్
.. పిటిషనర్

వర్సెస్

యూనియన్ ఆఫ్ ఇండియా మరియు మరొకరు
.. ప్రతివాదులు

రిట్ పిటిషన్ నెం. 34627/ 2022

మధ్య

మెస్సర్స్ దివిజా జ్యువెల్స్
.. పిటిషనర్

వర్సెస్

యూనియన్ ఆఫ్ ఇండియా మరియు ఇతరులు
.. ప్రతివాదులు

డబ్ల్యు.పి. నెం.41133/ 2022 లో ఐ.ఎ. నెం. 1/ 2022

మధ్య:

మెస్సర్స్ కార్వీ రియాలిటీ (ఇండియా) లిమిటెడ్ మరియు ఇతరులు
.. పిటిషనర్లు

వర్సెస్

పిఎంఎల్ చట్టం, 2002 క్రింద న్యాయనిర్ణేత అధికారం
మరియు మరొకరు

.. ప్రతివాదులు

<u>డబ్ల్యు.పి. నెం.44343 / 2022 లో ఐ.ఎ. నెం. 1 / 2022</u>

మధ్య:

మెస్సర్స్ కార్వీ స్టాక్ బ్రోకింగ్ లిమిటెడ్ మరియు ఇతరులు

.. పిటిషనర్లు

వర్సెస్

పిఎంఎల్ చట్టం, 2002 క్రింద న్యాయనిర్ణేత అధికారం
మరియు మరొకరు

.. ప్రతివాదులు

పిటిషనర్ల తరపున	: 1. శ్రీ దినేష్ తివారీ; 2. శ్రీ వేదుల శ్రీనివాస్, ఎల్.డి. విజ్ఞతగల సీనియర్ న్యాయవాది; 3. శ్రీ టి. నిరంజన్ రెడ్డి, ఎల్.డి. సీనియర్ న్యాయవాది
ప్రతివాదుల కోసం	: 1. శ్రీ వి. రామకృష్ణ రెడ్డి 2. శ్రీ టి. సూర్య కరణ్ రెడ్డి దక్షిణ జోన్ కోసం భారతదేశం యొక్క విజ్ఞతగల విజ్ఞతగల అడిషనల్ సొలిసిటర్ జనరల్.

సారాంశం :

ముఖ్య గమనిక :

సూచించబడిన కేసులు:

1. 2015 ఎస్‌సిసి ఆన్‌లైన్ సిక్ 217
2. (2014) 10 ఎస్‌సిసి 1
3. (1997) 3 ఎస్‌సిసి 261
4. (2020) 6 ఎస్‌సిసి 1
5. (2020) 19 ఎస్‌సిసి 10
6. (2021) 12 ఎస్‌సిసి 1
7. 2020 ఎస్‌సిసి ఆన్‌లైన్ డెల్ 1732
8. 2021 ఎస్‌సిసి ఆన్‌లైన్ కాల్ 2739
9. ఎంAAన్‌యు/డబ్ల్యుబి/0949/2022
10. 2021 ఎస్‌సిసి ఆన్‌లైన్ ఎపి 983
11. 2020 ఎస్‌సిసి ఆన్‌లైన్ కార్ 4995
12. ఎంAAన్‌యు/డిఇఒఆర్/140156/2022
13. ఎంAAన్‌యు/టిఎన్/3622/2019
14. 2018 ఎస్‌సిసి ఆన్‌లైన్ డెల్ 6523
15. (2008) 14 ఎస్‌సిసి 107
16. 2021 ఎస్‌సిసి ఆన్‌లైన్ కాల్ 1525
17. (2010) 8 ఎస్‌సిసి 110
18. 2014 ఎస్‌సిసి ఆన్‌లైన్ హైడ్ 819
19. 2014 ఎస్‌సిసి ఆన్‌లైన్ డెల్ 493
20. 2011 ఎస్‌సిసి ఆన్‌లైన్ మ్యాడ్ 2909
21. 2012 ఎస్‌సిసి ఆన్‌లైన్ జె&కె 52
22. 2012 ఎస్‌సిసి ఆన్‌లైన్ పి&హెచ్ 621
23. 2021 ఎస్‌సిసి ఆన్‌లైన్ ఎస్‌సి 1044
24. 2018 ఎస్‌సిసి ఆన్‌లైన్ డెల్ 6523
25. (1960) 2 ఎస్‌సిఆర్ 775
26. 1950 ఎస్‌సిఆర్ 551
27. (1962) 2 ఎస్‌సిఆర్ 339
28. 2020 ఎస్‌సిసి ఆన్‌లైన్ కాల్ 384
29. ఎంAAన్‌యు/టిఎల్/0769/2021

30. 1966 సప్ ఎస్‌సిసి 311
31. (2005) 7 ఎస్‌సిసి 627
32. (2008) 4 ఎస్‌సిసి 144
33. (1987)1 ఎస్‌సిసి 124
34. 1993 (4) ఎస్‌సిసి 119
35. (2010) 11 ఎస్‌సిసి 1
36. (2018) 6 ఎస్‌సిసి 21
37. 2019 ఎస్‌సిసి ఆన్‌లైన్ డెల్ 8032
38. 2021 ఎస్‌సిసి ఆన్‌లైన్‌గా 1198
39. ఎంAAన్‌యు/టిఎన్/6370/2022
40. (2001) 6 ఎస్‌సిసి 534
41. (2008) 2 ఎస్‌సిసి 350
42. 1958 ఎస్‌సిఆర్ 640
43. (2022) 3 ఎస్‌సిసి 117
44. 2022 ఎస్‌సిసి ఆన్‌లైన్ ఎస్‌సి 929
45. ఎంAAన్‌యు/టిఎన్/2356/2022
46. (2022) 5 ఎస్‌సిసి 112
47. ఎంAAన్‌యు/టిఎన్/8962/2022
48. 2021 ఎస్‌సిసి ఆన్‌లైన్ డెల్ 5577
49. 2022 ఎస్‌సిసి ఆన్‌లైన్ ఎస్‌సి 38

గౌరవనీయులైన న్యాయమూర్తి శ్రీ కె. లక్ష్మణ్

రిట్ పిటిషన్ నెం.లు. 34238 & 34627/ 2022;
డబ్ల్యు.పి. నెం.41133/ 2022 లో ఐ.ఎ. నెం. 1/ 2022 &
44343/ 2022 లో ఐ.ఎ. నెం. 1/ 2022

సూచిక

డబ్ల్యు.పి. నెం. 34238/ 2022లో వాస్తవ నేపథ్యం
....6
డబ్ల్యు.పి. నెం. 41133/ 2022లో వాస్తవ నేపథ్యం
....9
డబ్ల్యు.పి. నెం. 44343/ 2022లో వాస్తవ నేపథ్యం
....11
డబ్ల్యు.పి. నెం.   34627/ 2022లో వాస్తవ నేపథ్యం
....12
పిటిషనర్ల వాదనలు
....16
ప్రతివాది (ఎన్‌ఫోర్స్‌మెంట్ డైరెక్టొరేట్) యొక్క
వాదనలు..19
కోర్టు
తీర్పులు..2
1వ సమస్య : PMLA క్రింద పథకం ఒకే సభ్యునితో కూడిన న్యాయనిర్ణయాధికారాన్ని
అనుమతిస్తుందా?..22
2వ సమస్య : పరిపాలన, ఆర్థిక లేదా అకౌంటెన్సీ రంగంలో అనుభవం ఉన్న మరియు న్యాయపరమైన
రంగంలో అనుభవం లేని ఒకే ఒక్క సభ్యుడు PMLA సెక్షన్ 8(1) క్రింద షోకాజ్ నోటీసు జారీ చేసి,
తాత్కాలికంగా నిర్ధారించే ఉత్తర్వులను జారీ చేయవచ్చా?
PMLA సెక్షన్ 8(3) క్రింద ఆస్తుల జప్తు? ....
సమస్య ఎ: PMLA లోని సెక్షన్ 8(1) క్రింద
అడ్జుడికేటింగ్ అథారిటీ షోకాజ్ నోటీసు జారీ చేసే చర్య క్వాసీ–జ్యుడీషియల్
స్వభావాన్ని కలిగి ఉందా? ....
సమస్య బి: PMLA లోని సెక్షన్ 8(3) క్రింద తాత్కాలిక జప్తును నిర్ధారిస్తూ ఉత్తర్వు జారీ చేసే చర్య
క్వాసిజుడిషియల్ స్వభావాన్ని కలిగి ఉందా?..
3వ సమస్య : గౌరవనీయులైన సుప్రీంకోర్టు పరిమితి గణనలో
మినహాయించిన 15.03.2020 నుండి 28.02.2022 వరకు
ఉన్న కాలం, పరిమితి (పైన పేర్కొన్న) లోపు 180 రోజుల్లోపు
తాత్కాలిక జప్తును నిర్ధారించే ఆదేశాలకు వర్తిస్తుందా? 99
సంచిక సంఖ్య 4: తాత్కాలిక జప్తు ఉత్తర్వు ఆమోదించిన

తేదీ నుండి 180 రోజులు గడిచిన తర్వాత, అటువంటి తాత్కాలిక
జప్తు PMLA యొక్క సెక్షన్ 8(3) క్రింద నిర్ధారించబడకపోతే,
న్యాయనిర్ణేత అధికారి ఫంక్టస్ అఫీషియో అవుతారా?..
133
చర్చించిన అంశాలలో ఫలితాల ముగింపు: ....
146
సంబంధిత రిట్ పిటిషన్లలో ఫలితం: ....
147

ఉమ్మడి ఉత్తర్వు

ప్రస్తుత విషయాలు అంటే, డబ్ల్యు.పి. నెం.34238/ 2022, డబ్ల్యు.పి. నెం. 34627/ 2022, 41133/ 2022 లో ఐ.ఎ. నెం.1/ 2022 మరియు డబ్ల్యు.పి. నెం. 44343/ 2022 లో ఐ.ఎ. నెం.1/ 2022, సాధారణ చట్టపరమైన ప్రశ్నల తీర్పును కలిగి ఉంటాయి. అందుచేత, ఈ క్రింది ఉమ్మడిఉత్తర్వు ద్వారా దీనిని నిర్ణయిస్తున్నాను.

2. డబ్ల్యు.పి. నెం.34238/ 2022లో, పిటిషనర్ తరపు విజ్ఞతగల న్యాయవాది శ్రీ దినేష్ తివారీ, ప్రతివాదుల తరపు విజ్ఞతగల న్యాయవాది శ్రీ వి. రామకృష్ణారెడ్డిల వాదనలు విన్నాను. డబ్ల్యు.పి. నెం. 34627/ 2022లో శ్రీమతి వేదుల చిత్రలేఖ తరపున శ్రీ వేదుల శ్రీనివాస్ మరియు ప్రతివాదుల తరపున శ్రీ వి. రామకృష్ణ రెడ్డి, విజ్ఞతగల స్టాండింగ్ కౌన్సెల్‌ల వాదనలు విన్నాను. 41133/ 2022లో ఐ.ఎ. నెం.1/ 2022 మరియు డబ్ల్యు.పి. నెం. 44343/ 2022లో ఐ.ఎ. నెం.1/ 2022లో పిటిషనర్ల తరపున శ్రీ అవినాష్ దేశాయ్ తరపున సీనియర్ న్యాయవాది శ్రీ టి. నిరంజన్ రెడ్డి మరియు ప్రతివాదుల తరపున శ్రీ టి. సూర్య కరణ్ రెడ్డి దక్షిణ జోన్ కోసం భారత అదనపు సొలిసిటర్ జనరల్‌ల వాదనలు విన్నాను.

3. డబ్ల్యు.పి. నెం.34238/ 2022లోని వాస్తవ నేపథ్యం:

i) DPP మరియు HCL యొక్క అక్రమ తయారీ మరియు అమ్మకాల ఆరోపణలపై పిటిషనర్‌పై హైదరాబాద్‌లోని రెవెన్యూ ఇంటెలిజెన్స్ విభాగం విచారణ ప్రారంభించింది. తదనంతరం, ఎన్‌ఫోర్స్

మెంట్ డైరెక్టొరేట్ (ఇకపై 'ED'గా సూచిస్తారు) ECIR/03/HYD/2007 ద్వారా మనీలాండరింగ్ నిరోధక చట్టం, 2002 (ఇకపై 'PMLA'గా సూచిస్తారు) క్రింద దర్యాప్తు ప్రారంభించింది.

ii) PMLA లోని సెక్షన్ 5(1) క్రింద 03.02.2022 తేదీన PMO నెం. 04/2022 తో కూడిన తాత్కాలిక జప్తు ఉత్తర్వును, 2వ ప్రతివాది (ED) ఇక్కడ పిటిషనర్‌కు వ్యతిInreకంగా జారీచేసినారు. తదనంతరం, పిటిషనర్ చేసినట్లు ఆరోపించిన నేరాలు మరియు జప్తు చేయబడిన ఆస్తుల వివరాలను పేర్కొంటూ, 2022 యొక్క ఓ.సి. నెం 1633 తో కూడిన అసలు ఫిర్యాదు తేదీ 28.02.2022న న్యాయనిర్ణేత అధికారి ముందు దాఖలు చేయబడింది.

iii) అసలు ఫిర్యాదు ప్రకారం, న్యాయనిర్ణేత అధికారి తన కారణాలను నమోదు చేసిన తర్వాత, తాత్కాలికంగా జప్తు చేయబడిన ఆస్తులను సేకరించిన ఆదాయ మూలాన్ని సూచించడానికి మరియు అటువంటి ఆస్తులను నేరం ద్వారా వచ్చిన ఆదాయంగా ఎందుకు ప్రకటించకూడదో చూపించడానికి PMLA యొక్క సెక్షన్ 8(1) క్రింద పిటిషనర్‌కు 17.03.2022 తేదీన షోకాజ్ నోటీసు జారీ చేశారు.

iv) పిటిషనర్ 23.03.2022 తేదీన షో కాజ్ నోటీసుకు సమాధానం ఇస్తూ, PMO నెం. 04/2022 ను ఆమోదించడానికి ఆధారపడిన అన్ని పత్రాలను అందించలేదని, పేర్కొన్నారు. అయితే, 04.08.2022 తేదీన అడ్జుడికేటింగ్ అథారిటీ విచారణ నిర్వహించి, తాత్కాలిక జప్తు ఉత్తర్వు PMO నెం. 04/2022 ను ధృవీకరిస్తూ, 22.08.2022 తేదీన ఒక ఉత్తర్వు జారీ చేసింది.

v) తేదీ 04.08.2022న అడ్జుడికేటింగ్ అథారిటీ విచారణ పూర్తయిన తర్వాత, పిటిషనర్ 17.03.2022న ఇచ్చిన షోకాజ్ నోటీసును సవాలు చేస్తూ 23.08.2022న ఈ కోర్టులో డబ్ల్యు.పి. నెం. 33539/ 2022ను దాఖలు చేశారని, గమనించడం ముఖ్యం. అయితే, తాత్కాలిక జప్తును ధృవీకరిస్తూ 22.08.2022 తేదీ నాటి ఉత్తర్వును దృష్టిలో ఉంచుకుని, తేదీ 30.08.2022 నాటి ఉత్తర్వు ద్వారా ఆ రిట్ పిటిషన్‌ను కొట్టివేశారు.

vi) పిటిషనర్ 22.08.2022 తేదీ నాటి తాత్కాలిక జప్తు ఉత్తర్వు PMO నెం. 04/2022 ను నిర్ధారిస్తూ ఇచ్చిన ఉత్తర్వును సవాలు చేస్తున్నారు, అది అధికార పరిధి లేకుండా మరియు PMLAలోని సెక్షన్ 6 ను ఉల్లంఘించి జారీ చేయబడిందని కారణం చూపుతున్నారు. పిటిషనర్ 22.08.2022 తేదీ నాటి తాత్కాలిక జప్తును నిర్ధారిస్తూ జారీ చేసిన ఉత్తర్వు 180 రోజుల నిర్ణీత వ్యవధికి మించి జారీ చేయబడిందని, అది PMLA లోని సెక్షన్ 5ను ఉల్లంఘించడమేనని కూడా వాదించారు.

4. డబ్ల్యు.పి. నెం. 41133/ 2022లోని వాస్తవ నేపథ్యం:

i)హెచ్‌డిఎఫ్‌సి బ్యాంక్ దాఖలు చేసిన ఫిర్యాదులపై, తేదీ 22.04.2021 నాటి క్రైమ్ నెం. 78/ 2021 మరియు తేదీ 01.05.2021 నాటి క్రైమ్ నెం. 86/ 2021 ద్వారా కార్వీ గ్రూప్ ఆఫ్ కంపెనీల వివిధ సంస్థలు మరియు దాని డైరెక్టర్లపై ED షెడ్యూల్డ్ నేరాలను నమోదు చేసింది. పైన పేర్కొన్న ఫిర్యాదులలోని సమాచారం ఆధారంగా, తేదీ 19.05.2021 నాటి ఫైల్ నెం. ECIR/HYZO/14/2021 పై PMLA క్రింద దర్యాప్తు ప్రారంభించబడింది.

ii) దర్యాప్తు ప్రకారం, PMLA సెక్షన్ 5(1) క్రింద కార్వీ గ్రూప్ ఆఫ్ కంపెనీ మరియు డైరెక్టర్ల కు చెందిన రూ. 1984.84 కోట్ల విలువైన వివిధ చరాస్తులను జప్తు చేస్తూ, ED, 08.03.2022 తేదీ న PMO నెం.6/ 2022 తో తాత్కాలిక జప్తు ఉత్తర్వును జారీ చేసింది. తదనంతరం, 06.04.2022 తేదీ నాటి ఓసి నెం. 1680/ 2022 కలిగిన అసలు ఫిర్యాదును న్యాయనిర్ణేత అధికారి ముందు దాఖలు చేశారు.

iii) ఓసి నెం. 1680/ 2022 లోని తీర్పు, పెండింగ్‌లో ఉండగా, ED 28.07.2022 నాటి PMO నెం. 15/ 2022 తో మరొక తాత్కాలిక జప్తు ఉత్తర్వును జారీ చేసింది, అందులో కార్వీ గ్రూప్ ఆఫ్ కంపెనీలలో భాగమైన సంస్థలు లక్ష్మీ విలాస్ బ్యాంక్ (ఇప్పుడు DBS బ్యాంక్) నుండి పొందిన రుణాలకు సంబంధించి పిటిషనర్ల రూ.110,70,18,735/-ల విలువైన చరాస్తులను జప్తు చేసింది.

iv) PMO నెం. 15/ 2022 ప్రకారం, 26.08.2022 తేదీ నాటి ఓసి నెం. 1799/ 2022 తో కూడిన అసలు ఫిర్యాదును అడ్జుడికేటింగ్ అథారిటీ ముందు దాఖలు చేశారు, అది మనీలాండరింగ్ నేరం జరిగిందని సంతృప్తి చెందిన తర్వాత, తాత్కాలిక జప్తును ఎందుకు నిర్ధారించకూడదో కారణం చూపించమని కోరుతూ 19.09.2022 తేదీన షోకాజ్ నోటీసు జారీ చేసింది.

v) డబ్ల్యు.పి. నెం. 41133/ 2022 లోని పిటిషనర్లు, ఓసి నెం. 1799/ 2022 కలిగిన అసలు ఫిర్యాదును, PMO నెం. 15/ 2022 కలిగిన తాత్కాలిక జప్తు ఉత్తర్వును మరియు 19.09.2022 తేదీ నాటి తదుపరి షో కాజ్ నోటీసు , సవాలు చేస్తున్నారు. లక్ష్మీ విలాస్ బ్యాంక్ ఎటువంటి ఫిర్యాదును దాఖలు చేయనందున, షెడ్యూల్ చేయబడిన నేరం లేనప్పుడు నమోదు చేయబడిందని మరియు, పేర్కొన్న ఓసి నంబర్ 1799/2022 ED నమోదు చేసిన ECIR/HYZO/14/2021కు సంబంధించినది

కాదని, ఓసి నంబర్ 1799/ 2022 ఇతర కారణాల వల్ల సవాలు చేయబడింది. అదేవిధంగా, షెడ్యూల్ చేయబడిన నేరం నమోదు కాలేదనే కారణంతో పిఎఓ నెం. 15/2022 మరియు తేదీ 19.09.2022 నాటి షోకాజ్ నోటీసును, సవాలు చేశారు.

vi) ఇంకా, తేదీ 19.09.2022 నాటి షోకాజ్ నోటీసును కూడా సవాలు చేస్తున్నారు, న్యాయ రంగంలో అనుభవం లేని ఒక సభ్యుడు అడ్జుడికేటింగ్ అథారిటీ అధికార పరిధి లేకుండా జారీ చేయడం PMLA లోని సెక్షన్ 6 ను ఉల్లంఘించడమేనని కూడా సవాలు చేస్తున్నారు.

5. డబ్ల్యు.పి. నెం. 44343/ 2022లోని వాస్తవ నేపథ్యం:

i) డబ్ల్యు.పి. నెం. 44343/ 2022, డబ్ల్యు.పి. నెం. 41133/ 2022కు అనుసంధానించబడి ఉంది మరియు రెండూ ఒకేలాంటి వాస్తవాల నుండి ఉద్భవించాయి. డబ్ల్యు.పి. నెం. 41133/ 2022లో పైన పేర్కొన్న వివిధ FIR ల ద్వారా షెడ్యూల్ చేయబడిన నేరాల నమోదు ఆధారంగా, 19.05.2021 తేదీ నాటి ఫైల్ నంబర్ ECIR/HYZO/14/2021పై PMLA క్రింద పిటిషనర్లపై దర్యాప్తు ప్రారంభించబడింది. 08.03.2022 తేదీ న పిఎఓ నెం. 6/ 2022 కలిగిన తాత్కాలిక జప్తు ఉత్తర్వు ED ద్వారా జారీ చేయబడి, రూ. 1984.84 కోట్ల విలువైన, వివిధ చరాస్తులను జప్తు చేసింది.

ii) ఓసి నెం. 1680 తో కూడిన అసలు ఫిర్యాదు అడ్జుడికేటింగ్ అథారిటీ ముందు దాఖలు చేయబడింది. ఆ తరువాత, 08.03.2022 నాటి తాత్కాలిక జప్తును ఎందుకు నిర్ధారించకూడదో కారణం చూపించమని కోరుతూ అడ్జుడికేటింగ్ అథారిటీ 22.04.2022 తేదీన షో కాజ్ నోటీసు జారీ చేసింది. తదనంతరం, పిటిషనర్లు తమ సమాధానాన్ని దాఖలు చేశారు మరియు తేదీ 15.11.2022న సింగిల్ మెంబర్ అడ్జుడికేటింగ్ అథారిటీ విచారణ నిర్వహించింది, అది పిఎఓ నెం. 6/ 2022ని కలిగి ఉన్న తాత్కాలిక జప్తు ఉత్తర్వును ధృవీకరిస్తూ తేదీ 01.12.2022 నాటి ఉత్తర్వును జారీ చేసింది.

iii) పిటిషనర్లు 01.12.2022 తేదీ నాటి నిర్ధారణ ఉత్తర్వును సవాలు చేస్తున్నారు, న్యాయ రంగంలో అనుభవం లేని ఒక సభ్యుడు అడ్జుడికేటింగ్ అథారిటీ ద్వారా అధికార పరిధి లేకుండా దానిని ఆమోదించారని మరియు అది PMLA లోని సెక్షన్ 6 ను ఉల్లంఘించడమేనని పేర్కొన్నారు.

6. డబ్ల్యు.పి. నెం. 34627/ 2022లోని వాస్తవ నేపథ్యం:

i) 1వ పిటిషనర్ బంగారు ఆభరణాల సరఫరా వ్యాపారంలో నిమగ్నమై ఉన్న ఒక కంపెనీ మరియు దానిని 2వ పిటిషనర్ నిర్వహిస్తున్నారు. అయితే, సౌలభ్యం దృష్ట్యా, 2వ పిటిషనర్ ను పిటిషనర్ అని సూచిస్తారు.

ii) ఈ కేసులోని వాస్తవాలు నవంబర్ 2016లో జరిగిన నోట్ల రద్దు సమయంలో జరిగిన కుంభకోణం గురించి ఆరోపించాయి. హైదరాబాద్ ఆదాయపు పన్ను డిప్యూటీ డైరెక్టర్ ఫిర్యాదు చేశారు, దాని ఆధారంగా 07.12.2016 నాటి FIR నెం.75 కలిగిన మొదటి సమాచార నివేదికను జూబ్లీ హిల్స్ పి.ఎస్. ఐపిసి సెక్షన్లు 120బి, 420, 467, 471, 474, 477ఎ & 109 ఆర్/డబ్ల్యు సెక్షన్ 34 క్రింద నమోదు చేశారు. తదనంతరం, FIR ను సిసిఎస్ పోలీసులకు బదిలీ చేశారు మరియు పిటిషనర్ భర్తతో సహా నిందితులపై తేదీ 11.12.2016 నాటి FIR నెం 263/ 2016 తో కూడిన తాజా ప్రథమ సమాచార నివేదిక నమోదు చేయబడింది.

iii) FIR నెం. 263/ 2016 ఆధారంగా, ఆరోపించిన స్కామ్ కారణంగా జరిగిన మనీలాండరింగ్ నేరంపై దర్యాప్తు కోసం ED ECIR/11/HYZO/2016తో కేసు నమోదు చేసింది. దాని కొనసాగింపుగా, PMLA క్రింద మెట్రోపాలిటన్ సెషన్స్ జడ్జి కమ్ స్పెషల్ కోర్టు ముందు ECIR/11/HYZO/2016లో ఎస్సి నెం. 474/ 2018 తో, ప్రాసిక్యూషన్ ఫిర్యాదు దాఖలు చేయబడింది.

iv) ఆరోపణల ప్రకారం, మూడు కంపెనీలు – మెస్సర్స్ ముస్సడిలాల్ జ్యువెలర్స్ ప్రైవేట్ లిమిటెడ్, మెస్సర్స్ ముస్సడిలాల్ జెమ్స్ అండ్ జ్యువెల్స్ ప్రైవేట్ లిమిటెడ్ మరియు మెస్సర్స్ వైష్ణవి బులియన్ ప్రైవేట్ లిమిటెడ్ – ఈ కుంభకోణంలో పాల్గొన్నాయి. ఈ కంపెనీల వ్యాపారాన్ని నిర్వహిస్తున్న వ్యక్తులు నకిలీ అమ్మకాలకు సంబంధించి దాదాపు 6000 కల్పిత అమ్మకపు ఇన్వాయిస్‌లను సృష్టించారు మరియు అటువంటి నకిలీ అమ్మకాల ఆధారంగా వారి బ్యాంకు ఖాతాలలో రూ.111 కోట్ల మొత్తాన్ని జమ చేశారు. రూ.500 & రూ.1000 నోట్లను చట్టవిరుద్ధంగా మార్పిడి చేసుకోవడానికి నకిలీ అమ్మకపు రసీదులను ఉపయోగించారు.

v) ఆరోపించిన కుంభకోణంలో మెస్సర్స్ అష్ట లక్ష్మి గోల్డ్ అనే కంపెనీని నడిపే పిటిషనర్ భర్త కూడా పాల్గొన్నాడని ఆరోపించబడింది. పిటిషనర్ భర్త ఈ కుంభకోణంలో పాల్గొన్న ఇతర వ్యక్తుల నుండి దాదాపు రూ.40 కోట్లను వసూలు చేసి, ఆ మొత్తాన్ని మెస్సర్స్ వైష్ణవి బులియన్ ప్రైవేట్ లిమిటెడ్ బ్యాంకు ఖాతాలో జమ చేశాడని ఆరోపణలు ఉన్నాయి. ఇంకా, పిటిషనర్ భర్తకు చెందిన మెస్సర్స్ అష్ట లక్ష్మి గోల్డ్

బ్యాంకు ఖాతాకు మెస్సర్స్ వైష్ణవి బులియన్ ప్రైవేట్ లిమిటెడ్ ద్వారా రూ.28 కోట్ల మొత్తాన్ని బదిలీ చేసినట్లు కూడా ఆరోపించబడింది. అందువల్ల, పిటిషనర్ భర్త అక్రమంగా రద్దు చేయబడిన నగదును బంగారం కొనుగోలు చేయడానికి మార్చడం ద్వారా ఈ కుంభకోణంలో ప్రత్యక్షంగా పాల్గొన్నాడని ఆరోపించబడింది.

vi) ఆ ఆరోపణల ఆధారంగా, పిటిషనర్ మరియు ఆమె భర్త ప్రాంగణాన్ని సోదా చేసి, కొన్ని రికార్డులను స్వాధీనం చేసుకున్నారు మరియు వారి బ్యాంకు ఖాతాలను కూడా స్తంభింపజేశారు. OA నం.69/ 2017లోని తేదీ 23.06.2017 నాటి ఉత్తర్వు ద్వారా, జప్తు చేసిన రికార్డులను నిలుపుకోవడానికి అడ్జుడికేటింగ్ అథారిటీ EDకి అనుమతి ఇచ్చింది. తేదీ 23.06.2017 నాటి రిటెన్షన్ ఉత్తర్వుకు వ్యతిInreకంగా పిటిషనర్ భర్త అప్పీల్ నంబర్ 1889/ 2017తో కూడిన అప్పీల్‌ను సమర్పించారు.

vii) తదనంతరం, పిటిషనర్, 1 వ పిటిషనర్ కంపెనీని ప్రారంభించారు. తేదీ 15.04.2019న, పిటిషనర్ నివాసంలో సోదాలు నిర్వహించబడ్డాయి మరియు పిటిషనర్ చెప్పిన ప్రకారం ఆమె స్టాక్-ఇన్‌ట్రేడ్‌ను జప్తు చేశారు. పిటిషనర్ ఆమెకు మరియు స్వాధీనం చేసుకున్న ఆమె ఆస్తికి ఆరోపించిన నోట్ల రద్దు కుంభకోణంతో ఎటువంటి సంబంధం లేదని మరియు ఆమె ఆస్తిని స్వాధీనం చేసుకోవడం చట్టవిరుద్ధమని వాదించారు.

viii) తదనంతరం, 15.04.2019 తేదీన జప్తు చేసిన తర్వాత, ECIR/11/HYZO/2016లో ఎస్‌సి నెం. 474/ 2018లో, ఎస్‌సి నెం. 128/ 2020తో కూడిన అనుబంధ ప్రాసిక్యూషన్ ఫిర్యాదును, తేదీ 24.09.2020న దాఖలు చేయడం ద్వారా ED పిటిషనర్‌ను నిందితుడిగా చేర్చింది. తేదీ 01.02.2021న, ED, PMLA సెక్షన్ 5(1) క్రింద పిఎఓ నెం. 01/ 2021తో, తాత్కాలిక జప్తు ఉత్తర్వును జారీ చేసింది. 01.02.2021 తేదీ నాటి ఆ ఉత్తర్వు ద్వారా, ED ఇప్పటికే స్వాధీనం చేసుకున్న ఆస్తులతో సహా పిటిషనర్ యొక్క వివిధ చరాస్తులు మరియు స్థిరాస్తులను, జప్తు చేసింది.

ix) పిఎఓ నెం. 01/ 2021 జారీ చేసిన తర్వాత, ED 01.02.2021 తేదీ నాటి తాత్కాలిక జప్తు నిర్ధారణ కోరుతూ, 19.02.2021 తేదీ నాటి ఓ.సి. నెం. 1410/ 2021 తో కూడిన అసలు ఫిర్యాదును న్యాయనిర్ణేత అధికారి ముందు దాఖలు చేసింది. ఆస్తుల తాత్కాలిక జప్తును ఎందుకు నిర్ధారించకూడదో కారణం చూపించమని అడ్జుడికేటింగ్ అథారిటీ 03.03.2021 తేదీన పిటిషనర్‌కు మరియు ఆమె భర్తకు

షో కాజ్ నోటీసు జారీ చేసింది. పిటిషనర్ తేదీ 12.06.2021న ఆ షోకాజ్ నోటీసుకు తన సమాధానాన్ని సమర్పించారు మరియు ఆ తర్వాత తేదీ 05.07.2021న అడ్జుడికేటింగ్ అథారిటీ ద్వారా మౌఖిక విచారణ జరిగింది. విచారణ తర్వాత, ఎటువంటి చర్యలు జరగలేదు మరియు తాత్కాలిక జప్తు ఉత్తర్వు నేటి వరకు నిర్ధారించబడలేదు.

x) ఇతర విషయాలతోపాటు, పిటిషనర్, జప్తు చేయబడిన ఆస్తులు తనవేనని మరియు ఆరోపించిన నోట్ల రద్దు కుంభకోణంతో వాటికి ఎటువంటి సంబంధం లేదని వాదిస్తున్నారు. ఆమె భర్త కంపెనీ బ్యాంకు ఖాతా నుండి కొంత మొత్తాలను బదిలీ చేసినంత మాత్రాన ఆమె ఆస్తులను నేరం ద్వారా వచ్చిన ఆదాయంలో భాగంగా జప్తు చేయలేము.

xi) ఇంకా, 180 రోజులు గడిచిన తర్వాత కూడా తాత్కాలిక జప్తు ఉత్తర్వు నిర్ధారించబడలేదని పిటిషనర్ వాదిస్తున్నారు. అందువల్ల, ఎటువంటి నిర్ధారణ ఉత్తర్వును జారీ చేయలేము మరియు 01.02.2021 తేదీ నాటి పిఎఓ నెం. 1/ 2021 నుండి ఉత్పన్నమయ్యే ప్రొసీడింగ్‌లను, పక్కన పెట్టాలి.

7. పిటిషనర్ల వాదనలు:

i) ఒకే సభ్యునితో కూడిన న్యాయనిర్ణేత అథారిటీ ద్వారా ఆక్షేపిత ఉత్తర్వులు జారీ చేయబడ్డాయి. PMLA లోని సెక్షన్ 6 కింద, ఒక చైర్‌పర్సన్ మరియు ఇద్దరు ఇతర సభ్యులతో కూడిన అడ్జుడికేటింగ్ అథారిటీని సూచిస్తుంది కాబట్టి, PMLAలోని సెక్షన్ 8 క్రింద ఒక సభ్యుడు జప్తు ఉత్తర్వును జారీ చేయలేరు. కాబట్టి, ఒక సభ్య న్యాయనిర్ణేత అథారిటీ జారీ చేసిన ఆక్షేపిత ఉత్తర్వులు/షోకాజ్ నోటీసులు చట్టవిరుద్ధం మరియు PMLA ఉల్లంఘనకు సంబంధించినవి.

ii) ఇంకా, ఆక్షేపిత షోకాజ్ నోటీసులు జారీ చేసి, ఆక్షేపిత ఉత్తర్వులను జారీ చేసిన అడ్జుడికేటింగ్ అథారిటీలోని ఏకైక సభ్యుడు న్యాయ రంగంలో అనుభవం ఉన్న న్యాయ సభ్యుడు కాదు. కాబట్టి, జప్తును నిర్ధారించే ఉత్తర్వులను జారీ చేయడం అనేది పాక్షిక-న్యాయపరమైన విధి, అటువంటి ఉత్తర్వులను న్యాయ రంగంలో అనుభవం ఉన్న అడ్జుడికేటింగ్ అథారిటీ సభ్యులు మాత్రమే జారీ చేయగలరు. ఈస్టర్న్ ఇన్స్టిట్యూట్ ఫర్ ఇంటిగ్రేటెడ్ లెర్నింగ్ మేనేజ్మెంట్ యూనివర్సిటీ వర్సెస్ గవర్నమెంట్ ఆఫ్ ఇండియా, మద్రాస్ బార్ అసోసియేషన్ వర్సెస్ యూనియన్ ఆఫ్ ఇండియా, ఎల్. చంద్ర కుమార్ వర్సెస్ యూనియన్ ఆఫ్ ఇండియా మరియు రోజర్ మాథ్యూ వర్సెస్ సౌత్ ఇండియన్ బ్యాంక్ లిమిటెడ్ పై విశ్వాసం ఉంచబడింది.

iii) డబ్ల్యు.పి. నెం. 32438/ 2022 మరియు 34627/ 2022లలో, తాత్కాలిక జప్తును నిర్ధారించే ఉత్తర్వులు అధికార పరిధికి చెందినవి కావు, ఎందుకంటే PMLA యొక్క సెక్షన్ 5 క్రింద నిర్దేశించిన విధంగా 180 రోజుల వ్యవధికి మించి అవి జారీ చేయబడ్డాయి. 180 రోజుల గడువు ముగిసిన తర్వాత, ఆస్తుల పై తాత్కాలిక జప్తును, ఆ వ్యవధిలోపు నిర్ధారించకపోతే, ఆ న్యాయనిర్ణేత అధికారి ఫంక్టస్ అఫీషియో అవుతారు.

iv) ED, PMLA సెక్షన్ 5 క్రింద 180 రోజుల చట్టబద్ధమైన వ్యవధిని పొడిగించడానికి, **రీ: కాగ్నిజెన్స్ ఫర్ ఎక్స్టెంషన్ ఆఫ్ Limitation**(ఇకపై "Inre: Limitation లో" అని పేర్కొంటాను) పై ఆధారపడకూడదు. **ఎస్. కాశి వర్సెస్ రాష్ట్రం, వికాస్ డబ్ల్యుఎస్పి లిమిటెడ్ వర్సెస్ డైరెక్టొరేట్ ఎన్ఫోర్స్ మెంట్** మరియు **గోవిందో దాస్ వర్సెస్ యూనియన్ ఆఫ్ ఇండియా, హిరెన్ పంచల్ వర్సెస్ యూనియన్ ఆఫ్ ఇండియా**పై విశ్వాసం ఉంచడం జరిగింది.

v) తాత్కాలిక జప్తును నిర్ధారిస్తూ అభ్యంతరకరమైన ఉత్తర్వులు మరియు షోకాజ్ నోటీసులను ఒకే సభ్యుడు జారీ చేసినందున ప్రస్తుత రిట్ పిటిషన్లు నిర్వహించదగనవి మరియు అవి అధికార పరిధికి సంబంధించినవి కావు. డబ్ల్యు.పి. నెం. 32438/ 2022 మరియు 34627/ 2022లో, నిర్ధారణ ఉత్తర్వులు 180 రోజులు గడిచిన తర్వాత ఆమోదించబడ్డాయి మరియు అది అధికార పరిధికి సంబంధించినది కూడా కాదు. అందువల్ల, అధికార పరిధి లేకుండా ప్రవర్తిస్తే, ప్రత్యామ్నాయ పరిష్కారం ఉన్న చోట కూడా రిట్ పిటిషన్లు నిర్వహించదగినవే. **కుమార్ పప్పు సింగ్ వర్సెస్ యూనియన్ ఆఫ్ ఇండియా**పై విశ్వాసం ఉంచడం జరిగింది.

8. <u>ప్రతివాది వాదనలు (డైరెక్టొరేట్ ఆఫ్ ఎన్ఫోర్స్మెంట్):</u>

i) ఒక సభ్యునితో కూడిన న్యాయనిర్ణేత అథారిటీ ద్వారా ఒక ఉత్తర్వు జారీ చేయవచ్చు. PMLA యొక్క సెక్షన్ 6(5)(బి) ప్రకారం, ఒకరు లేదా ఇద్దరు సభ్యులతో న్యాయనిర్ణేత అథారిటీని ఏర్పాటు చేయడానికి ఛైర్పర్సన్కు విచక్షణాధికారం ఉంటుంది. అందువల్ల, PMLA ఒక సభ్యునితో అడ్జుడికేటింగ్ అథారిటీని ఏర్పాటు చేయడానికి అనుమతిస్తుంది. **దయాని ఆంటోనీ పాల్ వర్సెస్ యూనియన్ ఆఫ్ ఇండియా, అలకనంద రియల్టర్స్ ప్రైవేట్ లిమిటెడ్ వర్సెస్ డిప్యూటీ డైరెక్టర్, ఎన్ఫోర్స్ మెంట్ డైరెక్టొరేట్** మరియు **జి. గోపాలకృష్ణన్ వర్సెస్ డిప్యూటీ డైరెక్టర్, ఎన్ఫోర్స్మెంట్ డైరెక్టొరేట్** పై విశ్వాసం ఉంచడం జరిగింది.

ii) ఇంకా, న్యాయనిర్ణేత అథారిటీని ఏర్పాటు చేసే ఒకే సభ్యుడు న్యాయ సభ్యుడిగా ఉండనవసరం లేదు. భారత రాజ్యాంగంలోని ఆర్టికల్ 323బి క్రింద ఏర్పాటు చేయబడిన ట్రిబ్యునళ్లతో వ్యవహరించిన విధంగానే, పిటిషనర్లు ఎల్. చంద్ర కుమార్ (పైన పేర్కొన్న), మద్రాస్ బార్ అసోసియేషన్ (పైన పేర్కొన్న) మరియు రోజర్ మాథ్యూ (పైన పేర్కొన్న) తీర్పులపై ఆధారపడలేరు. ఆ విషయంలో, జె. శేఖర్ వర్సెస్ యూనియన్ ఆఫ్ ఇండియాపై ఆధారపడటం జరిగింది.

iii) PMLAలోని సెక్షన్ 6 యొక్క రాజ్యాంగబద్ధతను గౌరవనీయ సుప్రీం కోర్టు పరీనా స్వరూప్ వర్సెస్ యూనియన్ ఆఫ్ ఇండియాలో సమర్థించింది. అందువల్ల, ఒకే సభ్య న్యాయనిర్ణేత అథారిటీని ఏర్పాటు చేయవచ్చు మరియు అది ఉత్తర్వులు జారీ చేయవచ్చు.

iv) డబ్ల్యు.పి. నెం. 32438/ 2022 మరియు 34627/ 2022లలో తాత్కాలిక జప్తులను నిర్ధారించే ఉత్తర్వులు అడ్జుడికేటింగ్ అథారిటీ అధికార పరిధిలో ఉన్నాయి ఎందుకంటే 180 రోజుల వ్యవధిని లెక్కించేటప్పుడు 15.03.2020 నుండి 28.02.2022 వరకు ఉన్న కాలాన్ని మినహాయించాలి. Inre: Limitation (పైన పేర్కొన్న)పై ఆధారపడటం జరిగింది.

v) PMLA సెక్షన్ 5(3) క్రింద నిర్దేశించిన విధంగా 180 రోజుల గడువు ముగిసిన తర్వాత న్యాయనిర్ణేత అధికారి ఫంక్టస్ అఫీషియోగా మారరు. ఫెయిర్‌డీల్ సప్లైస్ లిమిటెడ్ వర్సెస్ యూనియన్ ఆఫ్ ఇండియాపై ఆధారం ఉంచబడింది.

vi) ప్రస్తుత పిటిషన్లు PMLA లోని సెక్షన్ 26 క్రింద అప్పీల్ రూపంలో సమర్థవంతమైన ప్రత్యామ్నాయ పరిష్కారంగా పిటిషనర్లకు అందుబాటులో ఉన్నందున వాటిని కొనసాగించలేము. యునైటెడ్ బ్యాంక్ ఆఫ్ ఇండియా వర్సెస్ సత్యవతి టండన్, పి. త్రివిక్రమ ప్రసాద్ వర్సెస్ ఎన్‌ఫోర్స్‌మెంట్ డైరెక్టొరేట్, అరుణ్ కుమార్ మిశ్రా వర్సెస్ యూనియన్ ఆఫ్ ఇండియా, జి. శ్రీనివాసన్ వర్సెస్ ఛైర్‌పర్సన్, నబ్లా బేగం వర్సెస్ యూనియన్ ఆఫ్ ఇండియా మరియు కరంపాల్ గోయల్ వర్సెస్ ఎన్‌ఫోర్స్‌మెంట్ డైరెక్టొరేట్.

9. కోర్టు కనుగొన్న విషయాలు:

పక్షాలు లేవనెత్తిన వాస్తవాలు మరియు వాదనల నుండి, ఈ క్రింది అంశాలు ఈ కోర్టు పరిశీలనకు వస్తాయి:

1. PMLA క్రింద ఉన్న పథకం ఒకే సభ్యునితో కూడిన న్యాయనిర్ణేత అధికారాన్ని అనుమతిస్తుందా?

2. పరిపాలన, ఆర్థిక లేదా అకౌంటెన్సీ రంగంలో అనుభవం ఉన్న మరియు న్యాయ రంగంలో అనుభవం లేని ఒకే సభ్యుడు PMLA సెక్షన్ 8(1) క్రింద షోకాజ్ నోటీసు జారీ చేసి, PMLA సెక్షన్ 8(3) క్రింద ఆస్తుల తాత్కాలిక జప్తును నిర్ధారిస్తూ ఉత్తర్వులు జారీ చేయవచ్చా?

3. Inre: Limitation (పైన పేర్కొన్న) ద్వారా పరిమితి గణనలో సుప్రీం కోర్టు మినహాయించిన 15.03.2020 నుండి 28.02.2022 వరకు ఉన్న వ్యవధి, 180 రోజుల్లోపు తాత్కాలిక జప్తును నిర్ధారించే ఆదేశాలకు వర్తిస్తుందా?

4. తాత్కాలిక జప్తు ఉత్తర్వు ఆమోదించిన తేదీ నుండి 180 రోజులు గడిచిన తర్వాత, PMLA సెక్షన్ 8(3) క్రింద అటువంటి తాత్కాలిక జప్తు నిర్ధారించబడకపోతే, న్యాయనిర్ణేత అధికారి ఫంక్టస్ అఫీషియో అవుతారా?

10. <u>1వ సమస్య</u>: PMLA పథకం క్రింద ఒకే సభ్యునితో కూడిన న్యాయనిర్ణేత అధికారాన్ని అనుమతిస్తుందా?

i) PMLA లోని సెక్షన్ 6 (2) ఆధారంగా, PMLA క్రింద ఏర్పాటు చేయబడిన అడ్జుడికేటింగ్ అథారిటీ తప్పనిసరిగా ఒకే చైర్‌పర్సన్ మరియు ఇద్దరు ఇతర సభ్యులను కలిగి ఉండాలని పిటిషనర్లు వాదించారు. ఒకే సభ్యునితో కూడిన న్యాయనిర్ణేత అధికారం ఉండరాదని పిటిషనర్లు వాదిస్తున్నారు. సమస్యను పరిశీలించడానికి, PMLA యొక్క సంబంధిత నిబంధనలు క్రింద సంగ్రహించబడ్డాయి:

2(ఎ). – "న్యాయనిర్ణయాధికారి" అంటే సెక్షన్ 6 లోని సబ్–సెక్షన్ (1) క్రింద నియమించబడిన న్యాయనిర్ణయాధికారి.

<u>6. న్యాయనిర్ణేత అధికారులు, కూర్పు, అధికారాలు మొదలైనవి——</u>

(1) ఈ చట్టం ద్వారా లేదా దాని క్రింద ప్రదానం చేయబడిన అధికార పరిధి, అధికారాలు మరియు అధికారాన్ని వినియోగించడానికి కేంద్ర ప్రభుత్వం నోటిఫికేషన్ ద్వారా ఒక న్యాయనిర్ణేత అధికారిని నియమిస్తుంది.

(2) ఒక న్యాయనిర్ణయాధికార సంస్థలో ఒకే చైర్‌పర్సన్ మరియు ఇద్దరు ఇతర సభ్యులు ఉంటారు:

అయితే, ప్రతి సభ్యుడు చట్టం, పరిపాలన, ఆర్థిక లేదా అకౌంటెన్సీ రంగంలో అనుభవం ఉన్న వ్యక్తి అయి ఉండాలి.

(3) అయితే, ఒక వ్యక్తి న్యాయనిర్ణయ అధికారం సభ్యునిగా నియామకానికి అర్హత కలిగి ఉండడు,——

(ఎ) న్యాయ రంగంలో, అతను–

(i) జిల్లా న్యాయమూర్తిగా నియామకానికి అర్హత కలిగి ఉండాలి; లేదా

(ii) ఇండియన్ లీగల్ సర్వీస్ సభ్యుడిగా ఉండి, ఆ సర్వీస్‌లో గ్రేడ్ I పదవిని నిర్వహించారు;

(బి) ఆర్థిక, అకౌంటెన్సీ లేదా పరిపాలన రంగంలో నిర్దేశించబడిన అర్హతలు కలిగి ఉండకపోతే

(4) కేంద్ర ప్రభుత్వం న్యాయనిర్ణయాధికార సంస్థకు అధ్యక్షుడిగా ఒకే సభ్యుడిని నియమిస్తుంది..

(5) ఈ చట్టంలోని నిబంధనలకు లోబడి,——

(ఎ) న్యాయనిర్ణయాధికార సంస్థ యొక్క అధికార పరిధిని దాని బెంచ్‌లు ఉపయోగించుకోవచ్చు;

(బి) న్యాయనిర్ణేత ప్రాధికార సంస్థ చైర్‌పర్సన్ ఒకరు లేదా ఇద్దరు సభ్యులతో కూడిన బెంచ్‌ను ఏర్పాటు చేయవచ్చు, ఎందుకంటే న్యాయనిర్ణేత ప్రాధికార సంస్థ చైర్‌పర్సన్ సముచితమని భావించవచ్చు;

(సి) న్యాయనిర్ణేత ప్రాధికార సంస్థ యొక్క బెంచ్‌లు సాధారణంగా న్యూఢిల్లీలో మరియు కేంద్ర ప్రభుత్వం చైర్‌పర్సన్‌తో సంప్రదించి నోటిఫికేషన్ ద్వారా పేర్కొనే ఇతర ప్రదేశాలలో సమావేశమవుతాయి;

(డి) కేంద్ర ప్రభుత్వం నోటిఫికేషన్ ద్వారా, ప్రతి న్యాయనిర్ణయాధికార ధర్మాసనం, అధికార పరిధిని వినియోగించగల ప్రాంతాలను పేర్కొంటుంది.

(6) ఉప–విభాగం (5)లో ఏమి ఉన్నప్పటికీ, ఛైర్‌పర్సన్ ఒక సభ్యుడిని ఒక బెంచ్ నుండి మరొక బెంచ్‌కు బదిలీ చేయవచ్చు.

(7) ఏదైనా కేసు లేదా విషయం విచారణ దశలో, ఆ కేసు లేదా విషయం ఇద్దరు సభ్యులతో కూడిన బెంచ్ ద్వారా విచారించాల్సిన స్వభావం కలిగి ఉందని ఛైర్‌పర్సన్ లేదా సభ్యునికి అనిపిస్తే, ఆ కేసు లేదా విషయాన్ని ఛైర్‌పర్సన్ బదిలీ చేయవచ్చు లేదా సందర్భాన్ని బట్టి, ఛైర్‌పర్సన్ సముచితమని భావించే బెంచ్‌కు బదిలీ కోసం అతనికి సూచించవచ్చు.

(8) ఛైర్‌పర్సన్ మరియు ప్రతి సభ్యుడు తన పదవిలోకి ప్రవేశించిన తేదీ నుండి ఐదు సంవత్సరాల కాలానికి పదవిలో ఉంటారు:

అయితే, ఏ ఛైర్‌పర్సన్ లేదా ఇతర సభ్యుడు [అరవై ఐదు] సంవత్సరాల వయస్సు వచ్చిన తర్వాత ఆ పదవిలో ఉండరాదు.

(9) సభ్యునికి చెల్లించాల్సిన జీతం మరియు భత్యాలు మరియు ఇతర సేవా నిబంధనలు నిర్దేశించబడిన విధంగా ఉంటాయి:

అయితే, సభ్యుని నియామకం తర్వాత అతని జీతం మరియు భత్యాలు లేదా ఇతర సేవా నిబంధనలు అతనికి ప్రతికూలంగా మారకూడదు.

(10) తాత్కాలికంగా గైర్హాజరు కాకుండా ఇతర కారణాల వల్ల, ఛైర్‌పర్సన్ లేదా మరే ఇతర సభ్యుడి పదవిలో ఏదైనా ఖాళీ ఏర్పడితే, కేంద్ర ప్రభుత్వం ఈ చట్టంలోని నిబంధనల ప్రకారం ఆ ఖాళీని భర్తీ చేయడానికి మరొక వ్యక్తిని నియమిస్తుంది మరియు ఖాళీని భర్తీ చేసిన దశ నుండి న్యాయనిర్ణేత అధికారి ముందు విచారణను కొనసాగించవచ్చు.

(11) ఛైర్‌పర్సన్ లేదా మరే ఇతర సభ్యుడు, కేంద్ర ప్రభుత్వానికి తన చేతులతో లిఖితపూర్వకంగా నోటీసు ఇవ్వడం ద్వారా తన పదవికి రాజీనామా చేయవచ్చు:

అయితే, చైర్‌పర్సన్ లేదా మరే ఇతర సభ్యుడు, కేంద్ర ప్రభుత్వం తన పదవిని త్వరగా వదులుకోవడానికి అనుమతించకపోతే, అటువంటి నోటీసు అందిన తేదీ నుండి మూడు నెలల గడువు ముగిసే వరకు లేదా అతని వారసుడిగా నియమితుడైన వ్యక్తి తన పదవిలోకి వచ్చే వరకు లేదా అతని పదవీకాలం ముగిసే వరకు, ఏది ముందుగా అయితే దాని వరకు పదవిలో కొనసాగుతారు.

(12) కేంద్ర ప్రభుత్వం అవసరమైన విచారణ అవకాశం ఇచ్చిన తర్వాత చేసిన ఆదేశం ద్వారా తప్ప, ఛైర్‌పర్సన్ లేదా మరే ఇతర సభ్యుడిని అతని పదవి నుండి తొలగించకూడదు.

(13) చైర్‌పర్సన్ మరణం, రాజీనామా లేదా ఇతరత్రా కారణంగా ఆయన పదవిలో ఏదైనా ఖాళీ ఏర్పడితే, ఈ చట్టంలోని నిబంధనల ప్రకారం కొత్త చైర్‌పర్సన్ నియామకం అయ్యే తేదీ వరకు, అత్యంత సీనియర్ సభ్యుడు న్యాయనిర్ణేత అధికారానికి చైర్‌పర్సన్‌గా వ్యవహరిస్తారు.

(14) న్యాయనిర్ణేత అథారిటీ చైర్మన్ గైర్హాజరు, అనారోగ్యం లేదా మరే ఇతర కారణం వల్ల తన విధులను నిర్వర్తించలేకపోతే, అత్యంత సీనియర్ సభ్యుడు న్యాయనిర్ణేత అథారిటీ చైర్మన్ తన విధులను తిరిగి ప్రారంభించే తేదీ వరకు తన విధులను నిర్వర్తించాలి.

(15) న్యాయనిర్ణేత అధికారి 1908 సివిల్ ప్రొసీజర్ కోడ్ (5/1908) నిర్దేశించిన విధానాని కట్టుబడి ఉండకూడదు, కానీ సహజ న్యాయ సూత్రాల ద్వారా మార్గనిర్దేశం చేయబడాలి మరియు ఈ చట్టంలోని ఇతర నిబంధనలకు లోబడి, న్యాయనిర్ణేత అధికారికి దాని స్వంత విధానాన్ని నియంత్రించే అధికారాలు ఉంటాయి.

ii) PMLAలోని సెక్షన్ 6 (2) ప్రకారం ఒక అడ్జుడికేటింగ్ అథారిటీలో ఒకే చైర్‌పర్సన్ మరియు ఇద్దరు ఇతర సభ్యులు ఉంటారని స్పష్టంగా తెలుస్తుంది. ఈ నిబంధనలో 'షల్' అనే పదాన్ని ఉపయోగించినప్పటికీ, PMLAలోని సెక్షన్ 6(5) మరియు సెక్షన్ 6(7) ప్రకారం చైర్‌పర్సన్ మరియు ఇద్దరు ఇతర సభ్యులు ఉండాలనే నిబంధన తప్పనిసరి కాదు. PMLAలోని సెక్షన్ 6(5) ప్రకారం, న్యాయనిర్ణేత అథారిటీ ఏర్పాటు చేసిన బెంచ్‌లు PMLA క్రింద అధికార పరిధిని కూడా

ఉపయోగించుకోవచ్చు. సెక్షన్ 6(5)(బి) ప్రకారం, చైర్‌పర్సన్ తన అభీష్టానుసారం ఒకే సభ్యునితో లేదా ఇద్దరు సభ్యులతో బెంచ్‌లను ఏర్పాటు చేయవచ్చు.

iii) విచారణ సమయంలో చైర్‌పర్సన్ లేదా సభ్యుడు ఒక విషయాన్ని ఇద్దరు సభ్యుల ధర్మాసనం విచారించాలని భావిస్తే, అతను/ఆమె ఆ విషయాన్ని ఇద్దరు సభ్యుల ధర్మాసనానికి బదిలీ చేయవచ్చని PMLAలోని సెక్షన్ 6(7) పేర్కొంటుందని గమనించడం కూడా ముఖ్యం. PMLA లోని సెక్షన్ 6(7) ప్రకారం ఒకే సభ్యునితో కూడిన ధర్మాసనం విచారించే విషయాన్ని ఇద్దరు సభ్యుల ధర్మాసనంకు బదిలీ చేయవచ్చు.

iv) ఒక నిబంధనను చట్టం యొక్క మొత్తం పథకం దృష్ట్యా అర్థం చేసుకోవాలనేది సామాన్యమైన చట్టం. కోర్టు ఒక నిబంధనను పాక్షికంగా లేదా విడిగా చదవకూడదు. చట్టం ఒకే సభ్యునితో కూడిన పాక్షిక-న్యాయ సంస్థకు అధికార పరిధిని స్పష్టంగా అందించినప్పుడు, ఒకే సభ్యునికి అవసరమైన సామర్థ్యం/అర్హత ఉన్న అటువంటి రాజ్యాంగం చట్టపరంగా చెడ్డదని కోర్టు ఒక నిర్ధారణకు లేదా వివరణకు రాకూడదు. **న్యూటెక్ ప్రమోటర్స్ అండ్ డెవలపర్స్ (పి) లిమిటెడ్ వర్సెస్ స్టేట్ ఆఫ్ యు.పి.** కేసులో అత్యున్నత న్యాయస్థానం విస్తృత బెంచ్, రియల్ ఎస్టేట్ (నియంత్రణ మరియు అభివృద్ధి) చట్టం, 2016లోని సెక్షన్ 81 క్రింద న్యాయనిర్ణేత అధికారం అటువంటి అధికారంలోని ఒకే సభ్యునికి తన అధికారాలను అప్పగించవచ్చా అనే ఇలాంటి సమస్యను పరిష్కరించింది. రియల్ ఎస్టేట్ (నియంత్రణ మరియు అభివృద్ధి) చట్టం, 2016 ఫిర్యాదులను ఒకే సభ్యునికి విచారించడానికి అధికారాలను అప్పగించడాన్ని పరిగణించదని, దానిని ఇద్దరు సభ్యులతో కూడిన అథారిటీ విచారించాలని పిటిషనర్లు వాదించారు. ప్రస్తుత కేసు మాదిరిగానే, అందులోని పిటిషనర్లు ఒకే సభ్యునికి అధికారాన్ని అప్పగించడం చట్టవిరుద్ధమని మరియు అలాంటి ఒకే సభ్యుడు జారీ చేసిన ఆదేశాలు అధికార పరిధికి చెందవని వాదించారు. అత్యున్నత న్యాయస్థానం అందులో పిటిషనర్ల వాదనను తోసిపుచ్చింది మరియు చట్టబద్ధమైన ఆదేశం ఒకే సభ్యునికి సమర్థ అధికారం ద్వారా అధికారాలను అప్పగించడానికి అనుమతిస్తే, అటువంటి ఒకే సభ్యుడు అలాంటి అప్పగించబడిన అధికారాలను ఉపయోగించవచ్చని పేర్కొంది.

v) సంబంధిత పేరాలు, అందులోని పక్షాల వాదనలతో సహా, క్రింద సంగ్రహించబడ్డాయి:

88. అప్పీలుదారుల తరపు విజ్ఞతగల న్యాయవాది శ్రీ గోపాల్ శంకర్నారాయణన్, ఈ కోర్టు పరిహారాన్ని నిర్ణయించడం కాకుండా, మొత్తం, వడ్డీ మరియు వాపసు వంటి అన్ని ఇతర అంశాలు/భాగాలు, అధికారం ద్వారా తీర్పు కోసం వర్తిస్తాయని నిర్ధారణకు వస్తే, ఆ సందర్భంలో,

అటువంటి అధికారం సెక్షన్ 21 క్రింద ఏర్పాటు చేయబడిన అధికారంతో ఉంటుంది మరియు చట్టంలోని సెక్షన్ 81 క్రింద అధికారాన్ని వినియోగించడంలో అధికారంలోని ఒకే సభ్యునికి అప్పగించడానికి అవకాశం లేదు మరియు అటువంటి అప్పగించడం అధికారంతో ఉన్న అధికారాన్ని పూర్తిగా దుర్వినియోగం చేస్తుంది మరియు అధికారంలోని ఒకే సభ్యుడు వడ్డీతో మొత్తాన్ని తిరిగి చెల్లించాలని ఆదేశించడం ద్వారా జారీ చేసిన అటువంటి ఆదేశాలు పూర్తిగా అధికార పరిధికి విరుద్ధం మరియు చట్టం యొక్క పథకానికి విరుద్ధం అని సమర్పించారు.

89. అథారిటీలోని ఒకే సభ్యుడు జారీ చేసిన ఉత్తర్వు అధికార పరిధికి చెందదని మరియు అది న్యాయవిరుద్ధమైన చర్యలకు లోబడి ఉంటుందని విజ్ఞతగల న్యాయవాది మరీ సమర్పించారు. చట్టంలోని సెక్షన్ 21 స్పష్టంగా ఈ అధికారం ఒక చైర్‌పర్సన్‌ను కలిగి ఉండాలని మరియు ప్రభుత్వం నియమించే ఇద్దరు పూర్తికాల సభ్యులను కలిగి ఉండాలని అందిస్తుంది. అధికారం రూపొందించిన నిబంధనలు 2019లోని నిబంధన 24(a) మాత్ర చట్టానికి స్పష్టంగా విరుద్ధంగా ఉంది, అధికారాన్ని అప్పగించడం అనేది అధికారంలోని సభ్యునికి ప్రత్యేకమైన తరగతి, కేసుల వర్గం కావచ్చు కానీ సెక్షన్ 81 క్రింద అధికారాన్ని వినియోగించడంలో అధికారంలోని ఒకే సభ్యునికి సాధారణ అధికారాన్ని అప్పగించడం చట్టం క్రింద పరిగణించబడదు మరియు సెక్షన్లు 12, 14, 18 మరియు 19 క్రింద వివాదాలను పరిష్కరించడంలో అధికారంలోని ఒకే సభ్యునికి అప్పగించడం అధికార పరిధికి దూరంగా ఉంటుంది మరియు అందుకే అప్పీలుదారులు రాజ్యాంగంలోని ఆర్టికల్ 226 క్రింద మరియు ఈ కోర్టుకు అదనంగా రిట్ పిటిషన్ దాఖలు చేయడం ద్వారా హైకోర్టును ఆశ్రయించారు.

★★★★

95. దానికి విరుద్ధంగా, ప్రతివాదుల తరపు విజ్ఞతగల సీనియర్ న్యాయవాది శ్రీ దేవదత్ కామత్ సమర్పించిన ప్రకారం, అప్పీలుదారుల ఫిర్యాదు ప్రధానంగా చట్టంలోని సెక్షన్ 31 క్రింద ఫిర్యాదులను విచారించే అధికారాన్ని వినియోగించడానికి ఒకే సభ్యుడు సమర్థుడు కాదనే అంశంపై ఉంది మరియు సెక్షన్ 81ని అమలు చేసే అధికారం ద్వారా దాని అధికారాన్ని అప్పగించడం అధికార పరిధికి మించినది.

96. వాస్తవానికి అధికారం యొక్క మొత్తం పనితీరును ఒకే సభ్యునికి అప్పగించలేదని విజ్ఞతగల కౌన్సిల్ సమర్పించారు. చట్టం ప్రకారం తప్పనిసరి చేయబడిన అటువంటి ఫిర్యాదులను త్వరగా పరిష్కరించడం అనే ముఖ్య లక్ష్యాన్ని దృష్టిలో ఉంచుకుని, సెక్షన్ 31 క్రింద ఫిర్యాదులను విచారించడం మాత్రమే అధికారంలోని ఒకే సభ్యునికి అటువంటి ఫిర్యాదులను పరిష్కరించే అధికారం ఇవ్వబడింది.

అతని ప్రకారం, సెక్షన్ 38 క్రింద జరిమానా విధించడం, సెక్షన్ 7 క్రింద రిజిస్ట్రేషన్ రద్దు చేయడం లేదా సెక్షన్ 32 లేదా 33 క్రింద అధికారం యొక్క విధులు వంటి ఇతర విధులను అధికారంలోని ఒకే సభ్యునికి అప్పగించారని చెప్పడం వాస్తవంగా తప్పు.

97. విజ్ఞతగల కౌన్సిల్ ఇంకా ఇలా వాదిస్తున్నారు, ప్రశ్న ఏమిటంటే ఒకే సభ్యునికి అప్పగించిన అధికారాన్ని స్వయంగా చెడ్డదా కాదా అనేది కాదు, కానీ సెక్ష 12, 14, 18 మరియు 19 ప్రకారం ఒకే సభ్యునికి అప్పగించిన ఫిర్యాదులను విచారించే అధికారం చట్టం ప్రకారం అనుమతించబడుతుందా అనేది ప్రశ్న. చట్టం ప్రకారం అధికారానికి అనేక ఇతర అధికారాలు మరియు విధులు అప్పగించబడ్డాయని గమనించవచ్చు, వీటిని అధికారం ఉద్దేశపూర్వకంగా ఒకే సభ్యునికి అప్పగించలేదు.

98. డిసెంబర్ 5, 2018న నిబంధన 24తో చదవబడిన ప్రత్యేక ఉత్తర్వు ద్వారా సెక్షన్ 81 క్రింద అధికారాన్ని అప్పగించడం ప్రకారం, చట్టంలోని సెక్షన్ 31 క్రింద మొత్తాన్ని తిరిగి చెల్లించడానికి సంబంధించిన విషయాలను విచారించడానికి అధికారం ద్వారా ఒకే సభ్యునికి అధికారం ఇవ్వబడిందని విజ్ఞతగల న్యాయవాది మరీ సమర్పించారు.

★★★★

113. 2016 చట్టంలోని సెక్షన్ 81, చట్టంలోని అధికారాలు మరియు విధులకు సంబంధించి, ఆ చట్టంలో పేర్కొన్న షరతులకు లోబడి, అధికారంలోని ఏ సభ్యునికైనా దాని అధికారాలను అప్పగించడానికి సాధారణ లేదా ప్రత్యేక లిఖిత ఉత్తర్వు ద్వారా అధికారాన్ని ఇస్తుంది. సెక్షన్ 85 క్రింద నిబంధనలు రూపొందించే అధికారం మినహాయించబడింది, చట్టంలోని సెక్షన్ 31 క్రింద దాఖలు చేయబడిన ఫిర్యాదులతో సహా దరఖాస్తులు/ఫిర్యాదులను త్వరగా పరిష్కరించడానికి అధికారం వినియోగించే మిగిలిన అధికారాలను ఎల్లప్పుడూ దాని సభ్యులలో ఎవరికైనా అప్పగించవచ్చు మరియు చట్టంలోని నిబంధనల ప్రకారం దాని సభ్యులకు సాధారణ మరియు ప్రత్యేక ఉత్తర్వు ద్వారా అటువంటి అధికారాన్ని ఉపయోగించడం ఎల్లప్పుడూ అనుమతించబడుతుంది.

114. ఈ సందర్భంలో, చట్టంలోని సెక్షన్ 31 క్రింద దాఖలు చేయబడిన ఫిర్యాదులను పరిష్కరించేందుకు అధికారం 5 డిసెంబర్, 2018 నాటి ప్రత్యేక ఉత్తర్వు ద్వారా ఒకే సభ్యునికి తన అధికారాన్ని అప్పగించింది. వడ్డీతో సహా మొత్తాన్ని తిరిగి చెల్లించే విషయానికి వస్తే, అది యాంత్రిక ప్రక్రియగా పరిగణించబడకపోవచ్చు కానీ అధికారం చేపట్టాల్సిన విచారణ అనేది వివాదాస్పదమైన

దస్తావేజు సాక్ష్యాల ఆధారంగా సారాంశ ప్రక్రియగా ఉంటుంది, అది కేటాయింపుదారు/ఇంటి కొనుగోలుదారు పెట్టుబడి పెట్టిన మొత్తాన్ని మరియు సమర్థ అధికారం సూచించిన వడ్డీని సూచిస్తుంది, రికార్డులో ఉన్న అంగీకరించబడిన మెటీరియల్ యొక్క కనీస పరిశీలనతో ఎటువంటి విచక్షణ లేకుండా, అధికారం ద్వారా అప్పగించబడితే, అధికారంలోని ఒక సభ్యుడు చట్టంలోని సెక్షన్ 81 ప్రకారం తన అధికారాన్ని వినియోగించుకోవడంలో ఉపయోగించాలి, అది చట్టంలోని నిబంధనలను తిరస్కరించిందని చెప్పలేనిది, దానిని విజ్ఞత ప్రకారం అప్పగించడానికి అధికారానికి స్పష్టంగా అధికారం ఇస్తుంది.

115. చట్టంలోని సెక్షన్ 29 యొక్క పరిధిని వివరించడంలో అప్పీలుదారుల తరపు విజ్ఞతగల న్యాయవాది కోరుతున్నది విధానపరమైన విషయాలకు మాత్రమే పరిమితం చేయబడింది మరియు చట్టంలోని సెక్షన్ 81ని ఉల్లంగించడంగా అర్థం చేసుకోలేము మరియు ప్రమోటర్ల తరపు విజ్ఞతగల న్యాయవాది వాదించిన వివరణను అంగీకరించాలంటే, సెక్షన్ 81 యొక్క ఆదేశం కూడా అభ్యంతరకరంగా మరియు సందేహాస్పదంగా మారుతుంది.

116. న్యాయస్థానం ఆ సెక్షన్‌ను అక్షరాలా చదవాలి మరియు దాని సౌలభ్యానికి అనుగుణంగా దానిని తిరిగి వ్రాయకూడదు అనేది చట్టం యొక్క వివరణకు బాగా స్థిరపడిన సూత్రం; లేదా ఏ నిర్మాణ నియమావళి కూడా ఆ సెక్షన్‌ను కొంతవరకు నిరుత్సాహపరిచే విధంగా చదవడానికి కోర్టును అనుమతించదు. చట్టంలోని సెక్షన్ 81, చట్టంలోని సెక్షన్ 85 క్రింద నిబంధనలు రూపొందించడానికి మినహాయింపుతో, ఒక సాధారణ లేదా ప్రత్యేక ఉత్తర్వు ద్వారా ఏ సభ్యునికైనా దాని అధికారాలు మరియు విధులను అప్పగించే అధికారాన్ని సానుకూలంగా అందిస్తుంది. పర్యవసానంగా, చట్టంలోని సెక్షన్ 85 క్రింద నిబంధనలు రూపొందించే అధికారం మినహా, అధికారం యొక్క ఇతర అధికారాలు మరియు విధులు, సాధారణ లేదా ప్రత్యేక ఉత్తర్వు ద్వారా, అధికారంలోని ఒకే సభ్యునికి అప్పగించబడితే, వాస్తవానికి చట్టంలోని సెక్షన్ 81 పరిధిలోకి వస్తాయి.

117. ప్రమోటర్ల తరపు విజ్ఞతగల న్యాయవాది చేసిన తదుపరి వాదన ఏమిటంటే, చట్టంలోని సెక్షన్ 81 అధికారంలోని ఏ అధికారికైనా లేదా మరే ఇతర వ్యక్తికైనా కూడా అధికారాన్ని అప్పగించే అధికారం కల్పిస్తుంది. అయితే, అధికారం, సాధారణ లేదా ప్రత్యేక ఉత్తర్వు ద్వారా, అధికారంలోని ఏ సభ్యుడు లేదా అధికారి లేదా మరే ఇతర వ్యక్తి అయినా నిర్వహించాల్సిన అధికారాలు మరియు విధులను అప్పగించవచ్చు. కానీ మేము ఏ మూడవ పక్షానికి అధికారాన్ని అప్పగించడాన్ని పరిశీలించడం లేదు. మరింత నిర్దిష్టంగా చెప్పాలంటే, చట్టంలోని సెక్షన్ 81 క్రింద ఉన్న అధికారాన్ని చట్టంలోని సెక్షన్ 31 క్రింద ఫిర్యాదును నిర్ణయించడానికి దాని సభ్యుల్లో ఎవరికైనా అధికారం అప్పగించవచ్చా అనే పరిమిత

ప్రశ్నను ఈ కోర్టు పరిశీలిస్తోంది. ప్రమోటర్ల తరపు విజ్ఞతగల న్యాయవాది చెప్పినది ఊహాజనితమైనది, అది కేసు వాస్తవాలలో తలెత్తదు. చట్టంలోని పథకానికి విరుద్ధంగా లేదా చట్టంలోని సెక్షన్ 81 క్రింద అప్పగించడానికి తప్పనిసరి చేయబడిన ఉద్దేశ్యం మరియు లక్ష్యానికి సేవ చేయని ఏ సమయంలోనైనా అప్పగించడం జరిగితే, అది ఎల్లప్పుడూ న్యాయ సమీక్షకు అవకాశం ఉంటుంది.

118. అప్పీలుదారుల తరపు న్యాయవాది చేసిన తదుపరి వాదన ఏమిటంటే, చట్టంలోని సెక్షన్ 81 ప్రకారం, ప్రధానంగా పరిపాలనా లేదా గుమాస్తా సంబంధిత అధికారాలు మరియు విధులను అధికారంలోని ఏ సభ్యునికైనా అప్పగించడానికి అధికారం అనుమతిస్తుంది మరియు అధికారం నిర్వర్తించాల్సిన ప్రధాన విధులను కలిగి ఉండకపోవచ్చు, న్యాయ విధులు అప్పగించదగినవి కావు, ఎందుకంటే అవి అధికారం యొక్క ప్రధాన విధులు. చట్టంలోని సెక్షన్ 31 క్రింద ఫిర్యాదులను నిర్ణయించడంలో అధికారం వినియోగించే అధికారం క్వాసీ-జ్యుడీషియల్ స్వభావం కలిగి ఉంటుంది, చట్టంలో ఒక నిబంధన ఉంటే అది అప్పగించదగినది కాబట్టి ఈ సమర్పణ చెల్లకపోవచ్చు. ఇప్పటికే గమనించినట్లుగా, చట్టంలోని సెక్షన్ 81 దాని అధికారాలను మరియు విధులను దాని సభ్యుల్లో ఎవరికైనా సాధారణ లేదా ప్రత్యేక ఉత్తర్వు ద్వారా అప్పగించే అధికారాన్ని ఇస్తుంది.

119. ప్రస్తుత సందర్భంలో, చట్టంలోని సెక్షన్ 81 క్రింద తన అధికారాన్ని వినియోగించుకోవడం ద్వారా, డిసెంబర్ 5, 2018 నాటి ప్రత్యేక ఉత్తర్వు ద్వారా, చట్టంలోని సెక్షన్ 31 క్రింద ఫిర్యాదులను విచారణ చేయడానికి మరియు నిర్ణయించడానికి అధికారంలోని ఏకైక సభ్యునికి తన అధికారాన్ని అప్పగించింది మరియు చట్టంలో అనుమతించబడినందున, చట్టం యొక్క ఆదేశాన్ని ఉల్లంఘించినట్లు చెప్పలేము. అదే సమయంలో, చట్టంలోని సెక్షన్ 71 క్రింద తగిన ప్రభుత్వంతో సంప్రదించి అధికారం నియమించిన న్యాయనిర్ణేత అధికారి ఉపయోగించాల్సిన అధికారం, అటువంటి అధికారాలు చట్టంలోని సెక్షన్ 81 క్రింద అధికారాన్ని వినియోగించే దాని సభ్యులకు లేదా అధికారులకు అప్పగించబడవు.

120. చట్టం, 2016 యొక్క ఆ పథకం అంతర్నిర్మిత యంత్రాంగాన్ని అందిస్తుంది మరియు సెక్షన్ 31 క్రింద అధికారం ఇచ్చిన ఫిర్యాదుపై ఏదైనా ఉత్తర్వును సెక్షన్ 43(5) క్రింద ట్రిబ్యునల్ ముందు అప్పీల్ చేయవచ్చు మరియు సివిల్ ప్రొసీజర్ కోడ్, 1908లోని సెక్షన్ 100 క్రింద పేర్కొన్న ఒకటి లేదా అంతకంటే ఎక్కువ కారణాలపై చట్టంలోని సెక్షన్ 58 క్రింద హైకోర్టుకు అప్పీల్ చేయవచ్చు, అధికారం ద్వారా గణనలో లేదా కేటాయింపుదారు/ఇల్లు కొనుగోలుదారుకు తిరిగి చెల్లించాల్సిన మొత్తంలో ఏదైనా స్పష్టమైన లోపం మిగిలి ఉంటే, బాధిత వ్యక్తి చేసిన ఫిర్యాదుపై అప్పీలేట్ దశలో పరిగణించబడవచ్చు.

121. చట్టం 2016 పథకం క్రింద అందించబడిన పరిష్కార యంత్రాంగం దృష్ట్యా, మా పరిశీలనలో, చట్టంలోని సెక్షన్ 81 క్రింద చట్టంలోని సెక్షన్ 31 క్రింద దరఖాస్తులు/ఫిర్యాదులను నిర్ణయించడానికి దాని సభ్యులలో ఒకరికి అధికారం ద్వారా అప్పగించే అధికారం బాగా నిర్వచించబడటమే కాకుండా స్పష్టంగా అనుమతించదగినది మరియు అది చట్టం యొక్క ఆదేశాన్ని ఉల్లంఘించిందని చెప్పలేము.

vi) ఒకే సభ్యునితో న్యాయనిర్ణేత అథారిటీని ఏర్పాటు చేయడం గురించి, అదే అంశాన్ని పరిశీలిస్తూ, వివిధ హైకోర్టులు అటువంటి రాజ్యాంగం చెల్లుబాటు అవుతుందని తీర్పు ఇచ్చాయి. **జె. శేఖర్ వర్సెస్ యూనియన్ ఆఫ్ ఇండియా** కేసులో ఢిల్లీ హైకోర్టు PMLA క్రింద ఒకే సభ్యునితో న్యాయనిర్ణేత అథారిటీని ఏర్పాటు చేయడం చెల్లుబాటు అవుతుందని తీర్పు చెప్పింది. సంబంధిత పేరాలు క్రింద సంగ్రహించబడ్డాయి:

79. పిటిషనర్ల తరపు న్యాయవాది విస్తృతమైన వాదనలు ముందుకు తెచ్చిన AA కూర్పు ప్రశ్నను కోర్టు తరువాత పరిశీలిస్తుంది. ఈ సందర్భంలో, సెక్షన్ 6 PMLA ప్రకారం, AA చైర్‌పర్సన్ మరియు ఇద్దరు ఇతర సభ్యులను కలిగి ఉండాలని గమనించాలి – వీరిలో ఒకరు న్యాయ రంగంలో అనుభవం ఉన్న వ్యక్తి అయి ఉండాలి. AA సభ్యునిగా నియామకానికి అర్హతలు ఏమిటో సెక్షన్ 6(3) ఇంకా నిర్దేశిస్తుంది. ఆ అర్హతలలో ఒకటి, ఆ వ్యక్తి జిల్లా న్యాయమూర్తిగా లేదా న్యాయ రంగంలో వ్యక్తిగా లేదా ఇండియన్ లీగల్ సర్వీస్ సభ్యుడిగా నియామకానికి అర్హత కలిగి ఉండాలి. మరొక అర్హత నిర్దేశించిన విధంగా ఆర్థిక, అకౌంటెన్సీ లేదా పరిపాలన రంగంలో అర్హత కలిగి ఉండటం. కాబట్టి, AA సభ్యులందరూ న్యాయ సభ్యులుగా ఉండాలనేది నిజం కాదు.

80. సెక్షన్ 5 PMLA ప్రకారం, AA యొక్క అధికార పరిధిని "దాని బెంచ్‌లు ఉపయోగించుకోవచ్చు" అని తెలుస్తోంది. సెక్షన్ 6(5)(బి)PMLA ప్రకారం, AA చైర్‌పర్సన్ "ఒకరు లేదా ఇద్దరు సభ్యులతో" ఒక బెంచ్‌ను ఏర్పాటు చేయవచ్చు. కాబట్టి, ఒకే సభ్య బెంచీలు ఉండే అవకాశం ఉంది. కాబట్టి 'బెంచ్' అనే పదం బహుళత్వాన్ని సూచించదు. సెక్షన్ 6(5)(బి) PMLA క్రింద కూడా 'ఒకే సభ్య బెంచ్' ఉండవచ్చు. సెక్షన్ 6(6) PMLA ప్రకారం ఒక చైర్‌పర్సన్ ఒక సభ్యుడిని ఒక బెంచ్ నుండి మరొక బెంచ్‌కు బదిలీ చేయవచ్చు, దానిని పైన పేర్కొన్న సందర్భంలో అర్థం చేసుకోవాలి ఎందుకంటే అక్కడ కూడా ఒకే సభ్య బెంచ్‌లు ఉన్నాయి.

81. న్యాయనిర్ణయాధికార సంస్థ (విధానం) నిబంధనలు 2013 ప్రకారం ప్రతి ఉత్తర్వు షీట్‌పై చైర్‌పర్సన్ మరియు బెంచ్ సభ్యుల సంతకాలు ఉండాలని ఆదేశించినందున, ప్రతి విషయాన్ని చైర్‌పర్సన్ మరియు సభ్యులతో కూడిన బెంచ్ విచారించాల్సి ఉంటుందని కోర్టు వాదనతో ఏకీభవించలేకపోతోంది. అది PMLA యొక్క ప్రధాన నిబంధన అయిన సెక్షన్ 6(5)(బి) PMLA కి విరుద్ధమైన తప్పుడు వివరణ అవుతుంది. అదేవిధంగా, మనీలాండరింగ్ నివారణ (చట్టబద్ధ అధికారుల చైర్‌పర్సన్ మరియు సభ్యుల నియామకం మరియు సేవా నిబంధనలు) నియమాలు 2007లోని నియమం 3 ప్రకారం, AAలో ముగ్గురు సభ్యులు ఉండాలని పేర్కొన్నప్పటికీ, దానిని సెక్షన్ 6(5)(బి)తో పాటు చదవాలి, అది ఒకే సభ్య బెంచ్‌లు ఉండవచ్చని పేర్కొంది. దానికి విరుద్ధంగా వ్యాఖ్యానించడం వలన AA పనితీరు దెబ్బతింటుంది. అందువల్ల, AAకి ఒకే సభ్య బెంచ్‌లు ఉండకూడదనే పిటిషనర్ల వాదనను కోర్టు తిరస్కరిస్తుంది.

vii) కర్ణాటక హైకోర్టు డయాని ఆంటోనీ పాల్ (పైన పేర్కొన్న) కేసులో ఒక సభ్యునితో కూడిన అడ్జుడికేటింగ్ అథారిటీని PMLA క్రింద ఏర్పాటు చేయవచ్చని తీర్పు చెప్పింది. సంబంధిత పేరా క్రింద సంగ్రహించబడింది:

175. డబ్ల్యు.పి. నెం. 24444/2015 మరియు కొన్ని ఇతర సంబంధిత విషయాలలో పిఎంఎల్ చట్టంలోని సెక్షన్ 6(2)ని ప్రస్తావించడం ద్వారా న్యాయనిర్ణేత అధికారంలోని ఒకే సభ్యుడు తీర్పు ఇవ్వడం చట్టవిరుద్ధమని చెప్పడానికి ఒక బలహీనమైన ప్రయత్నం జరిగింది. సెక్షన్ 6(5)(ఎ) & (బి)లో సమాధానం ఉందనే సాధారణ కారణానికి సంబంధించిన వాదన ప్రాసకు లేదా హేతువుకు నిలవదు, దాని క్రింద న్యాయనిర్ణేత అధికారం యొక్క అధికార పరిధిని దాని బెంచ్‌లు అమలు చేయవచ్చని స్పష్టంగా సూచించబడింది; మరియు, చైర్‌పర్సన్ సముచితమని భావించిన విధంగా, న్యాయనిర్ణేత అధికారం యొక్క చైర్‌పర్సన్ ఒకరు లేదా ఇద్దరు సభ్యులతో ఒక బెంచ్‌ను ఏర్పాటు చేయవచ్చు. **అందువల్ల, అసలు ఫిర్యాదును విచారించే బెంచ్‌ను ఏర్పాటు చేయడంలో లేదా ఒక సభ్యునితో కూడిన దాని తీర్పులో తప్పు కనిపించదని ఈ కోర్టు అభిప్రాయపడింది.** సెక్షన్ 6 లోని సబ్-సెక్షన్ (13) ప్రకారం, మరణం, రాజీనామా లేదా ఇతర కారణాల వల్ల చైర్‌పర్సన్ పదవి ఖాళీగా ఉంటే, సీనియర్ మోస్ట్ సభ్యుడు చైర్‌పర్సన్‌గా వ్యవహరిస్తారని మరియు అటువంటి చైర్‌పర్సన్ పిఎంఎల్ చట్టంలోని సెక్షన్ 6 క్రింద అందించిన అధికారాన్ని వినియోగిస్తారని గమనించవచ్చు.

viii) మద్రాస్ హైకోర్టు జి. గోపాలకృష్ణన్ (పైన పేర్కొన్న) కేసులో PMLA క్రింద న్యాయనిర్ణేత అధికారం ఒక సభ్యుడిని కలిగి ఉంటుందని అదే అభిప్రాయాన్ని వ్యక్తం చేసింది. సంబంధిత పేరాలు క్రింద సంగ్రహించబడ్డాయి:

78. కానీ ఎంఎల్ఏ యొక్క మొత్తం పథకం, సెక్షన్ 6 మరియు PMLA యొక్క ఇతర సంబంధిత నిబంధనలు మరియు విజ్ఞతగల సీనియర్ న్యాయవాది సూచించిన నిబంధనలను పరిశీలిస్తే, ఈ కోర్టు న్యాయనిర్ణేత అధికారిగా వ్యవహరించడానికి ముగ్గురు కంటే తక్కువ మంది సభ్యులను కలిగి ఉండటం సాధ్యమని ఊహించవచ్చు. సెక్షన్ 6లోని సబ్ సెక్షన్ 7 యొక్క భాష ఇద్దరు సభ్యులతో కూడా బెంచ్ ఏర్పాటుకు అందిస్తుంది కాబట్టి ఆ అనుమానానికి ఎటువంటి ఖచ్చితమైన కారణాలు లేవు. సెక్షన్ 6లోని సబ్ సెక్షన్ 7 ఈ క్రింది విధంగా చదవబడుతుంది:

★★★★

81. పైన పేర్కొన్న నిబంధనలు న్యాయనిర్ణేత అధికారిగా ముగ్గురు కంటే తక్కువ మంది సభ్యులను కలిగి ఉండటం సాధ్యమని చాలా స్పష్టంగా తెలియజేస్తున్నాయి.

82. నిజానికి, "జె. శేఖర్ వర్సెస్ యూనియన్ ఆఫ్ ఇండియా మరియు ఇతరులు, మొదలైనవి" (పైన పేర్కొన్నది ఉదహరించబడింది) కేసులో ఢిల్లీ హైకోర్టు తీర్పులో పిటిషనర్ల తరపున సీనియర్ న్యాయవాది మరియు అదనపు న్యాయవాది ఇద్దరూ ఆధారపడ్డారు. ప్రతివాదుల తరపు సొలిసిటర్ జనరల్ వాదనలు వినిపిస్తూ, పిఎంఎల్ఎ క్రింద ముగ్గురు కంటే తక్కువ మంది సభ్యుల న్యాయనిర్ణేత అధికారం అనుమతించబడుతుందని తేల్చారు. పిఎంఎల్ఎ క్రింద అడ్జుడికేటింగ్ అథారిటీ మరియు అప్పీలేట్ ట్రిబ్యునల్‌లో ఒకే సభ్యుడు ఉండవచ్చని మరియు అలాంటి ఒకే సభ్యుడున్న బెంచ్‌లో తప్పనిసరిగా న్యాయపరమైన సభ్యులు ఉండవలసిన అవసరం లేదని మరియు పరిపాలనా సభ్యులు కూడా ఉండవచ్చని ఢిల్లీ హైకోర్టు పేర్కొంది. **ఒకే సభ్యుడి బెంచ్ ఏర్పాటుకు స్పష్టంగా అందించే వివిధ నిబంధనల ప్రకారం, కోరం నాన్-జ్యుడీస్ అంశం చెల్లుబాటు అయ్యే వాదన కాదని వాదించడానికి విజ్ఞతగల అదనపు సొలిసిటర్ జనరల్ ఈ కేసును ఆధారంగా తీసుకున్నారు. అన్ని న్యాయనిర్ణయ ప్రయోజనాల కోసం ముగ్గురు సభ్యుల ధర్మాసనం తప్పనిసరిగా ఉండాల్సిన అవసరం లేదని విజ్ఞతగల అదనపు సొలిసిటర్ జనరల్ చేసిన వాదనతో ఈ కోర్టు ఏకీభవిస్తోంది. అథారిటీ ముందు పరిశీలనకు ఉంచబడిన కేసులను తీర్పు చెప్పడానికి ఒకరు లేదా ఇద్దరు సభ్యులతో కూడిన ధర్మాసనాన్ని ఏర్పాటు చేయడం అథారిటీ ఛైర్ పర్సన్ బాధ్యత.**

ix) ప్రస్తుత కేసులో, PMLAలోని సెక్షన్ 6 యొక్క సాధారణ పఠనం, న్యాయనిర్ణేత అధికారం ఒక ఛైర్‌పర్సన్ మరియు ఇద్దరు సభ్యులను కలిగి ఉంటుందనే పిటిషనర్ల వాదనను తిరస్కరిస్తుంది. సెక్షన్

6(2)లో ఉపయోగించబడిన 'చేయాలి' అనే పదం తప్పనిసరి కాదు. PMLA క్రింద ఒక సభ్యునితో న్యాయనిర్ణేత అధికారం యొక్క రాజ్యాంగం అనుమతించబడుతుందని పైన పేర్కొన్న నిర్ణయాలలో వ్యక్తీకరించబడిన అభిప్రాయంతో ఈ కోర్టు ఏకీభవిస్తుంది. కాబట్టి, 1వ సమస్యకి తదనుగుణంగా సమాధానం ఇవ్వబడింది.

11. 2వ సమస్య : **పరిపాలన, ఆర్థిక లేదా అకౌంటెన్సీ రంగంలో అనుభవం ఉన్న మరియు న్యాయ రంగంలో అనుభవం లేని ఒకే ఒక్క సభ్యుడు PMLA సెక్షన్ 8(1) క్రింద షోకాజ్ నోటీసు జారీ చేయగలరా మరియు PMLA సెక్షన్ 8(3) క్రింద ఆస్తుల తాత్కాలిక జప్తును నిర్ధారిస్తూ ఉత్తర్వులు జారీ చేయగలరా?**

i) ఒకే సభ్య న్యాయనిర్ణయాధికార సంస్థను ఏర్పాటు చేయవచ్చనే నిర్ణయానికి వచ్చిన తర్వాత, అటువంటి ఒకే సభ్య సభ్యుడు PMLA సెక్షన్ 8(1) క్రింద షోకాజ్ నోటీసు జారీ చేయడానికి మరియు PMLA సెక్షన్ 8(3) క్రింద ఆస్తుల తాత్కాలిక జప్తును నిర్ధారిస్తూ ఒక ఉత్తర్వును జారీ చేయడానికి తప్పనిసరిగా న్యాయశాస్త్రంలో అనుభవం ఉన్న వ్యక్తి అయి ఉండాలా అనేది ప్రశ్న. షోకాజ్ నోటీసు జారీ చేయడం మరియు ఆస్తుల తాత్కాలిక జప్తును నిర్ధారించడం క్వాసీ-జ్యుడీషియల్ విధులు అని పిటిషనర్లు వాదించారు. అందువల్ల, న్యాయ రంగంలో అనుభవం లేని అడ్జుడికేటింగ్ అథారిటీ సభ్యుడు న్యాయపరమైన ఉత్తర్వులను జారీ చేయలేరు.

ii) ప్రస్తుత సమస్యను నిర్ణయించడానికి, ఈ క్రింది ప్రశ్నలను నిర్ణయించడం అత్యవసరం:

ఎ. PMLAలోని సెక్షన్ 8(1) క్రింద అడ్జుడికేటింగ్ అథారిటీ షో కాజ్ నోటీసు జారీ చేసే చర్య క్వాసీ-జ్యుడీషియల్ స్వభావాన్ని కలిగి ఉందా?

బి. PMLAలోని సెక్షన్ 8(3) క్రింద తాత్కాలిక జప్తును నిర్ధారిస్తూ ఉత్తర్వు జారీ చేసే చర్య క్వాసీ-జ్యుడీషియల్ స్వభావాన్ని కలిగి ఉందా?

iii) పై ప్రశ్నలకు సమాధానమిచ్చే ముందు, క్వాసీ-జ్యుడీషియల్ చర్య అంటే ఏమిటో చర్చించడం సముచితం. **శివ్జీ నాథుభా వర్సెస్ యూనియన్ ఆఫ్ ఇండియా** కేసులో **బాంబే ప్రావిన్స్ వర్సెస్ కుషాల్‌దాస్ ఎస్. అద్వానీ** కేసులో ఆరుగురు న్యాయమూర్తులతో కూడిన రాజ్యాంగ ధర్మాసనం ఇచ్చిన తీర్పుపై ఆధారపడి సుప్రీం కోర్టు తీర్పు చెప్పింది. పరిపాలనా చట్టం మరియు పాక్షిక-న్యాయ చట్టం మధ్య

వ్యత్యాసాన్ని వివరించింది. అధికారాన్ని వినియోగించే సంస్థకు చట్టపరమైన అధికారం ఉంటే, ఆ చట్టం పాక్షిక-న్యాయపరమైన చర్యగా పరిగణించబడుతుందని, అటువంటి అధికారాన్ని వినియోగించడం ద్వారా అది పక్షాల మధ్య లిస్‌ను నిర్ణయించాలని మరియు అటువంటి అధికారాన్ని వినియోగించేటప్పుడు అది న్యాయపరంగా వ్యవహరించాలని కోర్టు అందులో పేర్కొంది. చట్టం వేInre విధంగా అందించకపోతే, ఒక సంస్థ న్యాయపరంగా వ్యవహరించాల్సిన బాధ్యత ఉందని కోర్టు ఖుషాల్‌దాస్ ఎస్. అద్వానీ (సుప్రా)పై ఆధారపడింది. సంబంధిత పేరాలు క్రింద సంగ్రహించబడ్డాయి:

6. ఈ కోర్టు రెండు రకాల చర్యల స్వభావాన్ని, అంటే న్యాయపరమైన చర్యలను, అంటే పాక్షిక-న్యాయ మరియు పరిపాలనా చర్యలను, అనేకసార్లు పరిగణించే అవకాశం కలిగి ఉంది. బాంబే ప్రావిన్స్ వర్సెస్ కుశాల్దాస్ ఎస్. అద్వానీ [1950 ఎస్‌సిసి 551 : (1950) ఎస్‌సిఆర్ 621] కేసులో, ఆర్. వర్సెస్ ఎలక్ట్రిసిటీ కమిషనర్స్ [(1924) 1 కెబి 171] కేసులో అట్కిన్, ఎల్.జె. ఇచ్చిన క్వాసీ-జ్యుడీషియల్ బాడీ యొక్క ప్రసిద్ధ నిర్వచనాన్ని అది స్వీకరించింది, అది ఈ క్రింది విధంగా ఉంది:

"విషయాల హక్కులను ప్రభావితం చేసే ప్రశ్నలను నిర్ణయించడానికి చట్టపరమైన అధికారం ఉన్న మరియు న్యాయపరంగా వ్యవహరించాల్సిన బాధ్యత ఉన్న ఎవరైనా వ్యక్తులు, వారి చట్టపరమైన అధికారాన్ని మించి వ్యవహరించినప్పుడు, వారు ఆ రిట్‌లలో ఉపయోగించబడే కింగ్స్ బెంచ్ డివిజన్ యొక్క నియంత్రణ అధికార పరిధికి లోబడి ఉంటారు."

ఆ నిర్వచనం మూడు అవసరాలను నొక్కి చెబుతుంది, వాటిలో ప్రతి ఒక్కటి నెరవేర్చబడాలి, తద్వారా సమూహం యొక్క చర్య క్వాసిజుడిషియల్ చట్టం కావచ్చు, అవి, వ్యక్తుల సమూహం (1) చట్టపరమైన అధికారం కలిగి ఉండాలి, (2) విషయాల హక్కులను ప్రభావితం చేసే ప్రశ్నలను నిర్ణయించడానికి మరియు (3) న్యాయపరంగా వ్యవహరించే బాధ్యతను కలిగి ఉండాలి. వివిధ కేసులను విశ్లేషించిన తర్వాత, దాస్, జె. (అప్పటిలాగే) ఖుషాల్దాస్ ఎస్. అద్వానీ కేసు [1950 ఎస్‌సిసి 551 : (1950) ఎస్‌సిఆర్ 621] పేజీ 725లో దాని నుండి గ్రహించగలిగిన క్రింది సూత్రాలను నిర్దేశించారు:

"(i) ఒక చట్టం సాధారణ అర్థంలో కోర్టు కాకుండా ఒక అధికారాన్ని, చట్టం క్రింద ఏదైనా పక్షం చేసిన దావా నుండి ఉత్పన్నమయ్యే వివాదాలను నిర్ణయించడానికి మరియు ఒకరినొకరు వ్యతిInreకించే పోటీ పక్షాల సంబంధిత హక్కులను నిర్ణయించడానికి అధికారం ఇస్తే, ప్రాథమిక విచారణ ఉంటుంది మరియు చట్టంలో దానికి విరుద్ధంగా ఏమీ లేనప్పుడు న్యాయపరంగా వ్యవహరించడం అధికారం యొక్క విధి మరియు అధికారం యొక్క నిర్ణయం పాక్షిక-న్యాయ చర్య; మరియు

(ii) ఒక చట్టబద్ధమైన అధికారికి ఆ విషయాన్ని ప్రభావితం చేసే ఏదైనా చర్యను చేసే అధికారం ఉంటే, ఆ అధికారి కాకుండా రెండు పక్షాలు లేనప్పటికీ మరియు ఆ చర్యను ప్రతిపాదించే అధికారికి మరియు దానిని వ్యతిInreకించే వ్యక్తికి మధ్య పోటీ ఉన్నప్పటికీ, ఆ అధికారి యొక్క తుది నిర్ణయం ఇంకా పాక్షిక-న్యాయపరమైన చర్యగా ఉంటుంది, అయితే చట్టం ప్రకారం ఆ అధికారి న్యాయపరంగా వ్యవహరించాల్సి ఉంటుంది."

iv) ఇంకా, **హరినగర్ షుగర్ మిల్స్ లిమిటెడ్ వర్సెస్ శ్యామ్ సుందర్ జున్‌జున్‌వాలా** కేసులో అత్యున్నత న్యాయస్థానం క్వాసీ-జ్యుడీషియల్ చర్య అంటే ఏమిటి అనే ప్రశ్నను వివరంగా చర్చించింది. పార్టీలను విచారించి, దానిపై ఆదేశాలు జారీ చేస్తే, అటువంటి ఆదేశాలకు వ్యతిInreకంగా అప్పీల్ చేసుకునే హక్కు అందుబాటులో ఉంటే, అధికారుల చర్యలు న్యాయపరమైన విధులుగా పరిగణించబడతాయని కోర్టు అందులో పేర్కొంది. ఇంకా, క్వాసీ-జ్యుడీషియల్ అధికారుల చర్యలు న్యాయ విధులకు సంబంధించినవిగా ఉన్న చోట, అటువంటి చర్యలు క్వాసీ-జ్యుడీషియల్ చర్యలుగా పరిగణించబడతాయని కోర్టు పేర్కొంది. సంబంధిత పేరాలు క్రింద సంగ్రహించబడ్డాయి:

14. సెక్షన్ 155 క్రింద దాఖలు చేసిన పిటిషన్‌కు బాధిత పక్షానికి ప్రత్యామ్నాయ పరిష్కారంగా సెక్షన్ 111(3) క్రింద అప్పీల్‌ను స్వీకరించే అధికారం కేంద్ర ప్రభుత్వానికి రాష్ట్ర న్యాయ అధికారాన్ని వినియోగించడంలో ఉంటుంది. సెక్షన్ 111లోని క్లాజ్ (7) అప్పీలులోని విచారణలు గోప్యంగా ఉంటాయని ప్రకటిస్తుంది, కానీ అది సాక్ష్యాలకు న్యాయపరమైన విధానాన్ని తోసిపుచ్చదు. భారత ఆదాయపు పన్ను చట్టంలోని సెక్షన్ 54 ప్రకారం (ఇది కూడా ఇదే విధంగా ఉంది) చట్టంలోని నిబంధనల ప్రకారం సమర్పించిన ఏదైనా వాఙ్మూలము, సమర్పించిన రిటర్న్ లేదా ఖాతా లేదా పత్రాలలో లేదా చట్టం క్రింద ఏదైనా ప్రక్రియలో ఇచ్చిన ఏదైనా సాక్ష్యం లేదా అఫిడవిట్ లేదా డిపాజిట్‌లో ఉన్న అన్ని వివరాలను గోప్యంగా పరిగణించాలి; కానీ అది పన్ను అధికారుల నిర్ణయాన్ని కేవలం కార్యనిర్వాహకుడిగా చేయదు. పక్షాల మధ్య వివాదం పౌర హక్కులకు సంబంధించినది మరియు చట్టం అప్పీల్ హక్కును అందిస్తుంది మరియు చట్టం ప్రకారం విచారణ మరియు పరిష్కారానికి సంబంధించిన వివరణాత్మక నిబంధనలను చేస్తుంది కాబట్టి, అప్పీల్‌ను న్యాయపరంగా వ్యవహరించడానికి కేంద్ర ప్రభుత్వంపై విధి విధించబడిందనే అనుమానాన్ని నివారించడం అసాధ్యం.

15. చట్టంలోని నిబంధనలు మరియు నియమాల ప్రకారం కేంద్ర ప్రభుత్వం న్యాయపరంగా వ్యవహరించాల్సి ఉన్నప్పటికీ, కేంద్ర ప్రభుత్వం ఇప్పటికీ ట్రిబ్యునల్ కానప్పటికీ, ఈ కోర్టు తన ఉత్తర్వు

లేదా నిర్ణయానికి వ్యతిInreకంగా అప్పీలు చేసుకునే అధికారం లేదని అటార్నీ జనరల్ వాదించారు. కానీ కేంద్ర ప్రభుత్వం ముందు జరిగే విచారణలు న్యాయ ట్రిబ్యునల్ యొక్క అన్ని లక్షణాలను కలిగి ఉంటాయి. ప్రతి పక్షం కేసుకు మద్దతుగా వాదనలు దాఖలు చేయాలి, ఆధారాలను సమర్పించాలి మరియు పక్షాలు చేసిన ప్రాతినిధ్యాలను పరిగణనలోకి తీసుకున్న తర్వాత వివాదాలను చట్టం ప్రకారం నిర్ణయించాలి. పోటీ పక్షాల మధ్య లిస్ ఉన్నప్పుడు, పౌర విషయాలలో పక్షాల హక్కులపై తీర్పు ఇవ్వడానికి కేంద్ర ప్రభుత్వం రాష్ట్ర న్యాయ అధికారాన్ని ఉపయోగిస్తుందని మంజూరు చేయబడితే, అది కార్యనిర్వాహక సంస్థగా కాకుండా ట్రిబ్యునల్‌గా పనిచేస్తుందన్న నిర్ధారణ అనివార్యం. కాబట్టి మేము భారత యూనియన్ తరపున లేవనెత్తిన ప్రాథమిక అభ్యంతరాన్ని మరియు అప్పీళ్ల నిర్వహణకు సంబంధించి ప్రతివాదులు లేవనెత్తిన వాదనను తోసిపుచ్చుతున్నాము.

v) కాబట్టి, క్వాసీ-జ్యుడీషియల్ చట్టం అంటే రెండు పోటీ పక్షాల మధ్య దావాను నిర్ణయించడం. లిస్‌ను నిర్ణయించే ముందు, సంస్థ న్యాయపరమైన చర్యలకు సమానమైన చర్యలను నిర్వహిస్తుంది మరియు అలాంటి చర్యలు తీర్పుపై స్వభావం కలిగి ఉంటాయి. సరళంగా చెప్పాలంటే, అధికారం యొక్క చర్య న్యాయ విధుల యొక్క లక్షణాలను కలిగి ఉంటుంది.

vi) ఈ దశలో మరియు PMLA యొక్క సెక్షన్ 8(1) క్రింద షోకాజ్ నోటీసు జారీ చేయడం మరియు PMLA యొక్క సెక్షన్ 8(3) క్రింద నిర్ధారణ ఉత్తర్వును జారీ చేయడం క్వాసీ-జ్యుడీషియల్ విధులా కాదా అనే ప్రశ్నలకు వచ్చే ముందు, ప్రస్తుత కేసుకు సంబంధించి PMLA యొక్క సెక్షన్ 8 యొక్క పరిధిని చర్చించడం సందర్భోచితం. సౌలభ్యం కోసం, PMLA యొక్క సెక్షన్ 8 క్రింద సంగ్రహించబడింది:

8. తీర్పు.—(1) సెక్షన్ 5లోని సబ్ సెక్షన్ (5) క్రింద ఫిర్యాదు అందినప్పుడు, లేదా సెక్షన్ 17లోని సబ్ సెక్షన్ (4) క్రింద లేదా సెక్షన్ 18లోని సబ్ సెక్షన్ (10) క్రింద దరఖాస్తులు అందినప్పుడు, సెక్షన్ 3 క్రింద ఎవరైనా నేరం చేశాడని లేదా నేరం ద్వారా వచ్చిన ఆస్తులను కలిగి ఉన్నాడని అడ్జుడికేటింగ్ అథారిటీకి నమ్మడానికి కారణం ఉంటే, సెక్షన్ 5లోని సబ్-సెక్షన్ (1) క్రింద జప్తు చేయబడిన ఆస్తిని, లేదా సెక్షన్ 17 లేదా సెక్షన్ 18 క్రింద స్వాధీనం చేసుకున్న ఆస్తిని, లేదా స్వాధీనం చేసుకున్న లేదా స్తంభింపజేసిన ఆస్తిని, అతను ఆధారపడే ఆధారాలు మరియు ఇతర సంబంధిత సమాచారం మరియు వివరాలను, మరియు అటువంటి ఆస్తులన్నింటినీ లేదా ఏవైనా మనీలాండరింగ్‌లో పాల్గొన్న ఆస్తులుగా కేంద్ర ప్రభుత్వం జప్తు చేసి ఎందుకు ప్రకటించకూడదో చూపించడానికి, తన ఆదాయం, సంపాదన లేదా ఆస్తుల మూలాలను సూచించమని కోరుతూ ముప్పై రోజులకు తక్కువ కాకుండా నోటీసు ఇవ్వాలి:

అయితే, ఈ ఉప-విభాగం క్రింద నోటీసు ఏదైనా ఆస్తిని మరొక వ్యక్తి తరపున ఒక వ్యక్తి కలిగి ఉన్నట్లు పేర్కొన్న చోట, అటువంటి నోటీసు కాపీని అటువంటి వ్యక్తికి కూడా అందజేయాలి:

అంతేకాకుండా, అటువంటి ఆస్తిని ఒకరి కంటే ఎక్కువ మంది వ్యక్తులు ఉమ్మడిగా కలిగి ఉన్నట్లయితే, అటువంటి ఆస్తిని కలిగి ఉన్న వారందరికీ అటువంటి నోటీసును అందజేయాలి.

(2) న్యాయనిర్ణయాధికారి, తర్వాత –

(ఎ) ఉపవిభాగం (1) క్రింద జారీ చేయబడిన నోటీసుకు ఏదైనా సమాధానం ఉంటే, దానిని పరిగణనలోకి తీసుకోవడం;

(బి) బాధిత వ్యక్తి మరియు డైరెక్టర్ లేదా ఈ విషయంలో ఆయన అధికారం ఇచ్చిన ఇతర అధికారి వాదనలు వినడం; మరియు

(సి) తన ముందు రికార్డులో ఉంచిన అన్ని సంబంధిత విషయాలను పరిగణనలోకి తీసుకుని, ఉప-విభాగం (1) క్రింద జారీ చేయబడిన నోటీసులో సూచించబడిన అన్ని లేదా ఏవైనా ఆస్తులు మనీలాండరింగ్‌లో పాల్గొన్నాయా లేదా అనే నిర్ధారణను ఒక ఉత్తర్వు ద్వారా నమోదు చేయాలి:

అయితే, నోటీసు జారీ చేయబడిన వ్యక్తి కాకుండా వేInre వ్యక్తి ఆస్తిని క్లెయిమ్ చేస్తే, ఆ ఆస్తి మనీలాండరింగ్‌లో పాల్గొనలేదని నిరూపించడానికి అలాంటి వ్యక్తికి కూడా అవకాశం ఇవ్వబడుతుంది.

(3) సబ్ సెక్షన్ (2) క్రింద ఏదైనా ఆస్తి మనీలాండరింగ్‌లో పాల్గొన్నట్లు న్యాయనిర్ణేత అధికారి నిర్ణయించినప్పుడు, సెక్షన్ 5లోని సబ్ సెక్షన్ (1) క్రింద చేసిన ఆస్తిని జప్తు చేయడాన్ని లేదా సెక్షన్ 17 లేదా సెక్షన్ 18 క్రింద స్వాధీనం చేసుకున్న లేదా స్తంభింపజేసిన ఆస్తిని లేదా రికార్డును నిలుపుకోవడాన్ని అతను లిఖితపూర్వకంగా ఒక ఉత్తర్వు ద్వారా నిర్ధారించాలి మరియు ఆ మేరకు ఒక నిర్ధారణను నమోదు చేయాలి, ఆపై స్వాధీనం చేసుకున్న లేదా స్తంభింపజేసిన ఆస్తిని లేదా రికార్డును జప్తు చేయడం లేదా నిలుపుకోవడం లేదా స్తంభింపజేయడం –

(ఎ) ఈ చట్టం క్రింద ఏదైనా నేరానికి సంబంధించిన విచారణ మూడు వందల అరవై ఐదు రోజులకు మించని కాలం లేదా ఏదైనా ఇతర దేశంలోని కోర్టు ముందు లేదా సంబంధిత చట్టం క్రింద, భారతదేశం వెలుపల ఉన్న క్రిమినల్ అధికార పరిధి గల సమర్థ కోర్టు ముందు, కేసును బట్టి కొనసాగాలి; మరియు

(బి) తుది మార్పు అయిన తర్వాత, ప్రత్యేక కోర్టు సెక్షన్ 8లోని సబ్-సెక్షన్ (5) లేదా సబ్-సెక్షన్ (7) లేదా సెక్షన్ 58-బి లేదా సెక్షన్ 60లోని సబ్-సెక్షన్ (2-ఎ) క్రింద జప్తు ఉత్తర్వు జారీ చేస్తుంది.

వివరణ——(ఎ) నిబంధన క్రింద మూడు వందల అరవై ఐదు రోజుల వ్యవధిని లెక్కించే ప్రయోజనాల కోసం, అమలులో ఉన్న ఏదైనా చట్టం ప్రకారం ఏదైనా కోర్టు దర్యాప్తును నిలిపివేసిన కాలాన్ని మినహాయించాలి.

(4) సెక్షన్ 5 లోని సబ్-సెక్షన్ (1) క్రింద చేసిన తాత్కాలిక జప్తు ఉత్తర్వు సబ్-సెక్షన్ (3) క్రింద నిర్ధారించబడిన చోట, డైరెక్టర్ లేదా ఈ తరపున ఆయన అధికారం ఇచ్చిన ఏ ఇతర అధికారి అయినా, సెక్షన్ 5 క్రింద జప్తు చేయబడిన లేదా సెక్షన్ 17 లోని సబ్-సెక్షన్ (1-ఎ) క్రింద స్తంభింపజేసిన ఆస్తిని వెంటనే స్వాధీనం చేసుకోవాలి:

సెక్షన్ 17లోని సబ్-సెక్షన్ (1-ఎ) క్రింద స్తంభింపజేసిన ఆస్తిని స్వాధీనం చేసుకోవడం ఆచరణ సాధ్యం కాకపోతే, జప్తు ఉత్తర్వు ఆ ఆస్తిని స్వాధీనం చేసుకున్నట్లయితే అదే ప్రభావాన్ని చూపుతుంది.

(5) ఈ చట్టం క్రింద జరిగిన ఒక నేరం యొక్క విచారణ ముగిసిన తరువాత, ప్రత్యేక కోర్టు మనీలాండరింగ్ నేరం జరిగిందని నిర్ధారిస్తే, మనీలాండరింగ్‌లో పాల్గొన్న లేదా మనీలాండరింగ్ నేరం చేయడానికి ఉపయోగించిన అటువంటి ఆస్తిని కేంద్ర ప్రభుత్వానికి చెందచెయ్యాలని ఆదేశిస్తుంది.

(6) ఈ చట్టం క్రింద విచారణ ముగిసిన తర్వాత, ప్రత్యేక కోర్టు మనీలాండరింగ్ నేరం జరగలేదని లేదా ఆస్తి మనీలాండరింగ్‌లో ప్రమేయం లేదని నిర్ధారిస్తే, అటువంటి ఆస్తిని దానిని స్వీకరించడానికి అర్హత ఉన్న వ్యక్తికి విడుదల చేయాలని ఆదేశిస్తుంది.

(7) ఈ చట్టం క్రింద విచారణ నిందితుడి మరణం కారణంగా లేదా నిందితుడిని ప్రకటిత నేరస్థుడిగా ప్రకటించడం ద్వారా లేదా మరే ఇతర కారణం చేతనైనా నిర్వహించలేకపోతే లేదా

ప్రారంభించినప్పటికీ, ముగించలేకపోతే, ప్రత్యేక కోర్టు డైరెక్టర్ లేదా సెక్షన్ 8లోని సబ్-సెక్షన్ (3) క్రింద ఉత్తర్వు జారీ చేయబడిన ఆస్తిని స్వాధీనం చేసుకునే హక్కు ఉందని క్లెయిమ్ చేసే వ్యక్తి దాఖలు చేసిన దరఖాస్తుపై, మనీలాండరింగ్ నేరాలలో ఇమిడి ఉన్న కేసును బట్టి ఆస్తిని జప్తు చేయడం లేదా విడుదల చేయడం గురించి తగిన ఉత్తర్వులు జారీ చేస్తుంది.

(8) సబ్-సెక్షన్ (5) క్రింద కేంద్ర ప్రభుత్వానికి ఒక ఆస్తి జప్తు చేయబడినప్పుడు, ప్రత్యేక కోర్టు, నిర్దేశించబడిన విధంగా, మనీలాండరింగ్ నేరం ఫలితంగా లెక్కించదగిన నష్టాన్ని చవిచూసిన హక్కుదారు యొక్క అటువంటి జప్తు చేయబడిన ఆస్తిని లేదా దానిలో కొంత భాగాన్ని పునరుద్ధరించమని కేంద్ర ప్రభుత్వాన్ని ఆదేశించవచ్చు:

అయితే, హక్కుదారుడు మంచి విశ్వాసంతో వ్యవహరించాడని మరియు అన్ని సహేతుకమైన జాగ్రత్తలు తీసుకున్నప్పటికీ నష్టాన్ని చవిచూశాడని మరియు మనీలాండరింగ్ నేరంలో పాల్గొనలేదని సంతృప్తి చెందితే తప్ప ప్రత్యేక కోర్టు అటువంటి దావాను పరిగణించదు:

అంతేకాకుండా, ప్రత్యేక కోర్టు సముచితమని భావిస్తే, కేసు విచారణ సమయంలో నిర్దేశించబడిన విధంగా అటువంటి ఆస్తులను పునరుద్ధరించే ప్రయోజనాల కోసం హక్కుదారుడి దావాను పరిగణించవచ్చు.

vii) PMLAలోని సెక్షన్ 8 న్యాయనిర్ణయాధికారం ద్వారా తీర్పును వివరిస్తుంది. PMLA లోని సెక్షన్ 8 (1) ప్రకారం, PMLA లోని సెక్షన్ 5(5) క్రింద నేరం యొక్క స్వభావం మరియు దానిలో ఉన్న ఆస్తులను వివరిస్తూ ఫిర్యాదు దాఖలు చేసిన తర్వాత, ఒక వ్యక్తి మనీలాండరింగ్ నేరానికి పాల్పడ్డాడని లేదా అతను/ఆమె నేరం ద్వారా వచ్చిన డబ్బును కలిగి ఉన్నాడని నమ్మడానికి కారణాలు ఉన్నాయని న్యాయనిర్ణేత అధికారి స్వయంగా సంతృప్తి చెందిన తర్వాత, అటువంటి ఆస్తులను కొనుగోలు చేయడంలో ఉన్న ఆదాయ వనరులతో సహా అటువంటి ఆస్తుల వివరాలను ఇవ్వాలని మరియు అటువంటి ఆస్తుల జప్తును ఎందుకు నిర్ధారించకూడదో చూపించమని ఆ వ్యక్తికి షో-కాజ్ నోటీసు జారీ చేయాలి.

viii) PMLAలోని సెక్షన్ 8(2) ప్రకారం, అటువంటి షోకాజ్ నోటీసుకు ఏదైనా సమాధానం దాఖలు చేయబడితే, న్యాయనిర్ణేత అధికారి దానిని పరిగణనలోకి తీసుకుని, బాధిత వ్యక్తి ఆస్తిని జప్తు చేయాలని కోరుతున్న విషయాన్ని విచారించాలి. ఇంకా, న్యాయనిర్ణేత అధికారి రికార్డులో ఉంచిన అన్ని సంబంధిత విషయాలను కూడా పరిగణనలోకి తీసుకుంటారు. షోకాజ్ నోటీసుకు ఇచ్చిన సమాధానం,

పక్షాల వాదనలు మరియు రికార్డులో ఉంచిన ఇతర విషయాలను పరిశీలించిన తర్వాత, అడ్జుడికేటింగ్ అథారిటీ తన ఉత్తర్వులో తాత్కాలికంగా జప్తు చేయబడిన ఆస్తులు మనీ లాండరింగ్‌లో పాల్గొన్నాయా లేదా అనే నిర్ధారణను నమోదు చేస్తుంది. తాత్కాలికంగా జప్తు చేయబడిన ఆస్తులు మనీలాండరింగ్‌లో పాల్గొన్నాయని న్యాయనిర్ణేత అధికారం ఒక నిర్ధారణకు వస్తే, PMLAలోని సెక్షన్ 8(3) క్రింద అటువంటి తాత్కాలిక జప్తును నిర్ధారిస్తూ ఒక ఉత్తర్వును జారీ చేస్తుంది.

12. సమస్య ఎ: PMLAలోని సెక్షన్ 8(1) క్రింద అడ్జుడికేటింగ్ అథారిటీ షో కాజ్ నోటీసు జారీ చేసే చర్య క్వాసీ-జ్యుడీషియల్ స్వభావాన్ని కలిగి ఉందా?

i) ఈ కోర్టు ప్రకారం, PMLAలోని సెక్షన్ 8(1) క్రింద షోకాజ్ నోటీసు జారీ చేసే చర్య పాక్షిక-న్యాయపరమైనది, ఎందుకంటే అది విజ్ఞతను అన్వయించుకునే న్యాయ విధులకు సంబంధించిన అంశాలను కలిగి ఉంటుంది.

ii) పైన చెప్పినట్లుగా, PMLA సెక్షన్ 8(1) క్రింద షో కాజ్ జారీ చేసే ముందు, అడ్జుడికేటింగ్ అథారిటీ తన ముందున్న ఫిర్యాదు ఆధారంగా మనీలాండరింగ్ కమిషన్‌కు సంబంధించి 'నమ్మడానికి కారణాలు' ఉన్నాయని స్వతంత్రంగా ఒక నిర్ణయానికి రావాలి. అటువంటి నిర్ణయానికి వచ్చిన తర్వాత, న్యాయనిర్ణేత అధికారి మనీలాండరింగ్ నేరం జరిగిందని నమ్మడానికి గల కారణాలను నమోదు చేస్తూ షోకాజ్ నోటీసు జారీ చేయాలి మరియు అటువంటి ఆస్తులను జప్తు చేయడానికి గల కారణాలను చూపించమని సంబంధిత వ్యక్తిని నిర్దేశిస్తారు. ఫిర్యాదును పరిశీలించిన తర్వాత న్యాయనిర్ణేత అధికారి ఎటువంటి కారణాలు లేవని నిర్ధారణకు వస్తే, షోకాజ్ నోటీసు జారీ చేయడానికి నిరాకరించవచ్చు. కాబట్టి, PMLA సెక్షన్ 8(1) క్రింద షోకాజ్ నోటీసు జారీ చేయడానికి 'నమ్మడానికి కారణాలు' ఉండటం తప్పనిసరి.

iii) ఇంకా, ఆ నిబంధనలో 'నమ్మడానికి కారణాలు' అనే పదబంధం ప్రాముఖ్యతను సంతరించుకుంది, ఎందుకంటే దానిని విధానపరమైన రక్షణగా చేర్చారు. PMLAలోని సెక్షన్ 8(1) క్రింద జారీ చేయబడిన షో కాజ్ నోటీసు, ఆరోపణలు/నిందారోపణలను తాత్కాలికంగా జప్తు చేయబడిన పక్షానికి తెలియజేయడానికి నమ్మడానికి అటువంటి కారణాలను నమోదు చేయాలి. మరో మాటలో చెప్పాలంటే, PMLAలోని సెక్షన్ 8(1) క్రింద షో కాజ్ నోటీసు యొక్క ఉద్దేశ్యం, ఆస్తిని జప్తు చేయాలనుకునే పక్షానికి న్యాయమైన తీర్పు అవకాశాన్ని కల్పించడం.

iv) ఎక్సెల్ పౌమిన్ లిమిటెడ్ వర్సెస్ యూనియన్ ఆఫ్ ఇండియా కేసులో కలకత్తా హైకోర్టు కూడా ఇదే అభిప్రాయాన్ని వ్యక్తం చేసింది మరియు సంబంధిత పేరాలు క్రింద సంగ్రహించబడ్డాయి:

26. సెక్షన్ 8(1) క్రింద నోటీసు చూపాల్సిన కారణం యొక్క పరిధిని పరిశీలిస్తే, నోటీసు, అతను చూపిన కారణంలో, PMLA యొక్క సెక్షన్ 8(1)లో పేర్కొన్న అన్ని అంశాలను సమగ్రంగా పరిష్కరించాల్సి ఉంటుందని తెలుస్తుంది. అలాంటి షరతులలో ఒకటి అతను ఆధారపడే సాక్ష్యాలు మరియు ఇతర సంబంధిత సమాచారం మరియు వివరాలు. అయితే, సెక్షన్ 3 క్రింద వ్యక్తి నేరం చేశాడని లేదా నేరం ద్వారా వచ్చిన డబ్బును స్వాధీనం చేసుకున్నాడని నమ్మడానికి ఎటువంటి కారణాలు లేవని నోటీసుదారుడు చూపించే కారణం పరిధిలోనే ఉంటుంది, ఇది PMLA సెక్షన్ 8(1) క్రింద AA నోటీసును అందించడానికి ఆధారం.

27. AA నోటీసు జారీ చేయడానికి గల కారణాలను సూచించకపోతే, నోటీసు పొందిన వ్యక్తి తన తప్పు లేకుండానే, ఈ విషయం యొక్క అన్ని అంశాలపై తగిన రక్షణను తీసుకోలేడు. సెక్షన్ 8(1)లో సూచించినట్లుగా, అతను ఆధారపడే సాక్ష్యాలు మరియు ఇతర సంబంధిత సమాచారం, నోటీసు జారీ చేయబడిన దానికి సంబంధించిన కారణాలకు సంబంధించినవి కావు, తద్వారా నోటీసు మరియు తదుపరి విచారణను దెబ్బతీస్తుంది.

28. అందుకని, AA ద్వారా నోటీసు పొందిన వ్యక్తికి నమ్మడానికి గల కారణాలను తెలియజేయాల్సిన అవసరం ఉందని PMLA యొక్క సెక్షన్ 8(1)లో ప్రత్యేకంగా పొందుపరచబడనప్పటికీ, దానికి సరైన అర్థాన్ని ఆపాదించడానికి అటువంటి నిబంధనను నిబంధనలో చదవాలి. నోటీసు పొందిన వ్యక్తి తనపై వచ్చిన ఆరోపణలను నమ్మడానికి గల కారణాలు ఏమిటో స్పష్టమైన ఆలోచన లేకుండా అర్థవంతమైన మరియు పూర్తి షో-కాజ్ మరియు తత్ఫలితంగా విచారణ జరగదు.

29. సెక్షన్ 68 విషయానికొస్తే, అది నోటీసులోని తప్పులు, లోపాలు లేదా దోషాలను పరిగణలోకి తీసుకుంటుంది మరియు అటువంటి నోటీసు PMLA యొక్క ఉద్దేశ్యం మరియు ఉద్దేశ్యంతో అనుగుణంగా ఉంటే లేదా దాని ప్రకారం ఉంటే, అవి వాస్తవానికి నోటీసును చెల్లనివిగా చేయవని అందిస్తుంది.

30. అయితే, పైన చర్చించినట్లుగా, నోటీసు యొక్క సారాంశం మరియు ప్రభావం చట్టం యొక్క భావం మరియు ఉద్దేశ్యంతో అనుగుణంగా ఉండకూడదు, అది నోటీసును అందుకొన్నవారు దానిని సవాలు చేసే హక్కును, దాని ఆధారంగా మరియు నోటీసులోని విషయాలను విస్తృతంగా వ్యతిInreకించడం, సెక్షన్ 8(1) క్రింద నోటీసు యొక్క ఆధారం, అంటే, AA యొక్క "నమ్మడానికి కారణాలు" నోటీసులో వెల్లడించకపోతే అది సహజ న్యాయం యొక్క బాగా స్థిరపడిన ఆడి ఆల్టెరామ్ పార్టెమ్, సూత్రాన్ని కలిగి ఉంటుంది.

31. ప్రతివాదులు చేస్తున్న వాదనలలో ఒకటి ఏమిటంటే, పిఎఎని జారీ చేసేటప్పుడు ఆపాదించబడిన కారణాలను AA స్వీకరించిందని, ఆ కారణాలను నోటీసుదారునికి తెలియజేశారని ఆరోపించబడింది.

32. అయితే, సెక్షన్ 5 మరియు 8 యొక్క స్వతంత్ర నిబంధనల దృష్ట్యా అటువంటి వాదన ఆమోదయోగ్యం కాదు, ఆ దశలలో ప్రతిదానిలోనూ, నమ్మడానికి స్వతంత్ర కారణాలను పరిశీలిస్తాయి. సెక్షన్ 5 ప్రకారం, సంబంధిత అధికారి తన వద్ద ఉన్న మెటీరియల్ ఆధారంగా, అందులో పేర్కొన్న నేరం జరిగి ఉండవచ్చని నమ్మడానికి కారణం ఉంటే, అతను లిఖితపూర్వకంగా ఒక ఉత్తర్వు ద్వారా, సంబంధిత ఆస్తిని తాత్కాలికంగా జప్తు చేయవచ్చు.

33. మరోవైపు, సెక్షన్ 8(1) ప్రకారం, PMLA లోని సెక్షన్ 5(5) క్రింద ఫిర్యాదు అందిన తర్వాత లేదా సెక్షన్ 17(4) లేదా సెక్షన్ 18(10) క్రింద చేసిన దరఖాస్తుల తర్వాత, "ఏ వ్యక్తి అయినా అందులో పేర్కొన్న నేరాలకు పాల్పడ్డాడని న్యాయనిర్ణేత అథారిటీకి నమ్మడానికి కారణం ఉంటే...", PMLA లోని సెక్షన్ 8(1) క్రింద ఊహించిన విధంగా నోటీసును అందించవచ్చు. అందువల్ల, PMLA సెక్షన్ 5(1) క్రింద ప్రారంభ నోటీసుకు ఆపాదించబడిన నమ్మకానికి గల కారణాలతో సంబంధం లేకుండా, ఆ దరఖాస్తులో సూచించిన లెక్కలపై నోటీసుదారుని కారణం చూపించమని కోరుతూ నోటీసు జారీ చేయడానికి ముందు AA నమ్మడానికి గల కారణాలను చేరుకునే ప్రక్రియ, AA ద్వారా స్వతంత్రంగా నిర్ణయించబడాలి. అందువల్ల, PMLA యొక్క సెక్షన్ 5(1) దశలో ఆపాదించబడిన కారణాలను AA స్వీకరించడం వలన, AA విధి నిర్వహణలో నిర్లక్ష్యం జరిగిందని, చట్టం ద్వారా దానికి ఇవ్వబడిన అధికార పరిధిని వినియోగించడంలో మరియు సెక్షన్ 8(1) క్రింద నోటీసు యొక్క అవసరమైన ముందస్తు షరతును నెరవేర్చడంలో స్పష్టంగా విఫలమైందని, అంటే, నేరం జరగడానికి సంబంధించి స్వతంత్ర కారణాలను గుర్తించడంలో విఫలమైందని చూపిస్తుంది. అలాంటి వాస్తవం నోటీసును మరియు తత్ఫలితంగా తదుపరి చర్యలను దెబ్బతీస్తుంది.

34. అంతేకాకుండా, సెక్షన్ 8(1) క్రింద నోటీసు జారీ చేయడానికి AAని నమ్మడానికి గల కారణాలను నోటీసుదారునికి తెలియజేయకపోతే, అతను ఆధారపడే మొత్తం ఆధారాలను మరియు ఇతర సంబంధిత సమాచారం మరియు వివరాలను సమర్పించలేడు, ఆ హక్కులో, AA ఇచ్చిన, నేరం జరిగిందని నమ్మడానికి గల కారణాలు వాస్తవంగా లేదా చట్టబద్ధంగా తప్పు అని చూపించే హక్కు కూడా ఉంటుంది. అది విచారణ యొక్క మూలాన్ని దెబ్బతీస్తుంది మరియు చట్టం దృష్టిలో దానిని చెల్లనిదిగా చేస్తుంది. అందువల్ల, ఢిల్లీ హైకోర్టు డివిజన్ బెంచ్ జె. శేఖర్ (పైన పేర్కొన్న)లో నిర్దేశించిన నిష్పత్తి, తగిన గౌరవంతో, చట్టంలో పూర్తిగా సరైనది మరియు ఈ కోర్టు అటువంటి నిష్పత్తితో పూర్తిగా ఏకీభవిస్తుంది. ఆ తీర్పు ప్రకారం, కనీసం సెక్షన్ 8(1) క్రింద నోటీసు జారీ చేసే దశలో, PMLA, AA నమ్మడానికి గల కారణాలను, అలాగే సెక్షన్ 5(1) క్రింద నోటీసు జారీ చేసే అధికారాన్ని, ఈ విషయంపై సరైన షో-కాజ్ మరియు విచారణకు దారితీసేలా నోటీసుదారునికి తప్పనిసరిగా తెలియజేయాలి. చట్టంలో చాలా పదాలలో పేర్కొనబడనప్పటికీ, ఆ నిబంధనకు అర్థవంతమైన వివరణను ఆపాదించడానికి అటువంటి అవసరాన్ని సెక్షన్ 8(1)లో చదవాలి.

★★★★

50. అటువంటి పరిస్థితులలో, PMLA లోని సెక్షన్ 8(1) క్రింద పిటిషనర్‌కు ఇచ్చిన నోటీసు అటువంటి సెక్షన్‌లో పరిగణించబడినట్లుగా అది మరియు AA స్వతంత్రంగా పరిశీలించవలసిన నోటీసుకు ముందస్తు అవసరం అమలు జరిగిందని నమ్మడానికి గల కారణాలను వెల్లడించిందని నిరూపించడానికి కోర్టు ముందు ఏమీ దాఖలాలేదు, చట్టవిరుద్ధంఅయిన, నోటీసు చెల్లదు .

51. అదియును కాక, ప్రతివాదులు తరఫు వాదించినట్లుగానే, POA ను ఆమోదించేటప్పుడు నమోదు చేసిన నమ్మకానికి గల కారణాలను స్పష్టంగా AA స్వీకరించి, అలాంటి నమ్మకం కలిగించే కారణంపై ఎటువంటి స్వతంత్ర నిర్ధారణలకు రాకుండానే, నోటీసుదారు/ పిటిషనర్‌కు అదే విషయాన్ని తెలియజేయడం. AA యొక్క ఆ నిష్క్రియాత్మకత, సెక్షన్ 8(1) క్రింద నోటీసును కూడా చెల్లనిదిగా చేస్తుంది.

52. ఆ విషయాన్ని దృష్టిలో ఉంచుకుని, ప్రస్తుత పిటిషనర్‌కు జారీ చేసిన సెక్షన్ 8(1) క్రింద నోటీసు ఆధారంగా ఎటువంటి చర్యలను ప్రారంభించలేము, తద్వారా సెక్షన్ 5(1) క్రింద నోటీసు నిష్ఫలమైనదిగా మారుతుంది, ఎందుకంటే సెక్షన్ 5(1) క్రింద నోటీసు చివరికి సెక్షన్ 8(1) క్రింద

నోటీసులో విలీనం చేయబడింది ఎందుకంటే రెండోది మునుపటి వ్యక్తి ప్రారంభించిన ప్రక్రియ యొక్క కొనసాగింపు.

v) కాబట్టి, మనీలాండరింగ్ నేరం జరిగిందని నమ్మడానికి కారణాలు ఉంటేనే న్యాయనిర్ణేత అధికారి షోకాజ్ నోటీసు జారీ చేయగలరు. షోకాజ్ నోటీసులో అలాంటి కారణాలను నమోదు చేయాలి.

vi) అది 'నమ్మడానికి కారణాలు' అంటే ఏమిటి మరియు అలాంటి 'నమ్మడానికి కారణాలు' ఉన్నాయని ఎప్పుడు చెప్పగలం అనే ప్రశ్నను లేవనెత్తుతుంది.

vii) **బేరియం కెమికల్స్ లిమిటెడ్ వర్సెస్ కంపెనీ లా బోర్డ్, హిందుస్తాన్ పెట్రోలియం కార్పొInreషన్ లిమిటెడ్ వర్సెస్ డారియస్ షాపూర్ చెన్నై** మరియు **భిఖుభాయ్ విఠలభాయ్ పటేల్ వర్సెస్ స్టేట్ ఆఫ్ గుజరాత్** కేసుల్లో అత్యున్నత న్యాయస్థానం తీర్పులపై ఆధారపడిన **కె. శోబా వర్సెస్ ది డిస్ట్రిక్ట్ కలెక్టర్ (పంచాయతీ రాజ్ విభాగం)** కేసులో ఈ కోర్టు 'నమ్మడానికి కారణాలు' వంటి పదబంధాలు ఆత్మాశ్రయ సంతృప్తిపై ఆధారపడి ఉన్నాయని తీర్పు చెప్పింది. అయితే, 'నమ్మడానికి కారణాలు' అనేది సంబంధిత విషయాలను రికార్డులో పరిగణనలోకి తీసుకోవడంపై ఆధారపడి ఉంటుంది మరియు 'నమ్మడానికి కారణాలు ఉన్నాయి' అనే నిర్ధారణకు రాకముందు అధికారం విజ్ఞతను అన్వయించడం ద్వారా ముందుగా నిర్ణయించబడుతుంది. సంబంధిత పేరాలు క్రింద సంగ్రహించబడ్డాయి:

21. బేరియం కెమికల్స్ లిమిటెడ్ వర్సెస్ కంపెనీ లా బోర్డ్ సూత్రంపై ఆధారపడిన భిఖుభాయ్ విఠలాభాయ్ పటేల్ వర్సెస్ గుజరాత్ స్టేట్ కేసులో గౌరవనీయులైన అత్యున్నత న్యాయస్థానం ఈ క్రింది విధంగా తీర్పు చెప్పింది–

29. బేరియం కెమికల్స్ లిమిటెడ్ వర్సెస్ కంపెనీ లా బోర్డ్ కేసులో, అనేక ఆంగ్ల మరియు భారతీయ అధికారుల వాదనలను పరిగణనలోకి తీసుకున్న కోర్టు, "సంతృప్తి చెందింది", "అభిప్రాయానికి అనుగుణంగా ఉంది" మరియు "నమ్మడానికి కారణం ఉంది" అనే వ్యక్తీకరణలు ఆత్మాశ్రయ సంతృప్తిని సూచిస్తాయని ఎత్తి చూపింది, అయితే అధికారం యొక్క స్వభావాన్ని అన్ని సంబంధిత నిబంధనల యొక్క మొత్తం పరిశీలనపై నిర్ణయించాలి అనేది నిజం.

30. ఈ కోర్టు "నమ్మడానికి కారణం", "అభిప్రాయంలో" వంటి వ్యక్తీకరణలను స్పష్టంగా ప్రస్తావిస్తూ ఇలా పేర్కొంది:

"63. ... కాబట్టి, 'నమ్మడానికి కారణం' లేదా 'అభిప్రాయంలో' అనే పదాలు ఎల్లప్పుడూ 'నమ్మడానికి కారణం' లేదా 'అభిప్రాయం' అనే ప్రక్రియ పూర్తిగా ఆత్మాశ్రయ ప్రక్రియ అని నిర్మాణానికి దారితీయవు, అటువంటి 'నమ్మడానికి కారణం' లేదా 'అభిప్రాయం' సంబంధిత వాస్తవాలపై లేదా పరిమితుల్లో లేదా లార్డ్ రాడ్క్లిఫ్ మరియు లార్డ్ రీడ్ పిలిచినట్లుగా సహజ న్యాయం యొక్క నియమాలకు ప్రత్యామ్నాయ రక్షణగా చట్టం యొక్క పరిమితులను ఏర్పరచలేదని కోర్టు పరిమిత పరిశీలనకు కూడా లోబడి ఉండదు."

22. ఇంకా, హిందూస్తాన్ పెట్రోలియం కార్పొInreషన్ లిమిటెడ్ వర్సెస్ డారియస్ షాపూర్ చెన్నై కేసులో, గౌరవనీయ అత్యున్నత న్యాయస్థానం అభిప్రాయం ఏర్పడటం అనేది ఆత్మాశ్రయ సంతృప్తిపై ఆధారపడి ఉంటుందని మరియు సంబంధిత అంశాలను పరిగణనలోకి తీసుకోవడం మరియు అసంబద్ధమైన వాటిని తిరస్కరించడం వంటి వాటికి ముందు విజ్ఞతను అన్వయించడం ద్వారా దానిని సాధించాలని పేర్కొంది.

23. బేరియం కెమికల్స్ (పైన పేర్కొన్న) లో సుప్రీంకోర్టు ఈ క్రింది వాటిని గమనించింది–

28. .... పరిస్థితుల ఆధారంగా కాకుండా, లెక్కించబడిన రకమైన అనుమితిని సూచించే చర్య చెల్లదు. మరో మాటలో చెప్పాలంటే, పరిస్థితుల నుండి తీసుకోబడిన అనుమితుల గణన, సాక్ష్యాలను కనుగొనడానికి సమాచార సేకరణ ప్రక్రియకు (Fishing Expidition) వెళ్లాలనే సాధారణ విచక్షణ లేకపోవడాన్ని సూచిస్తుంది. నిస్సందేహంగా, అభిప్రాయం ఏర్పడటం ఆత్మాశ్రయమైనది కానీ చర్యకు అవసరమైన సంకేతంగా అనుమితికి సంబంధించిన పరిస్థితుల ఉనికి నిరూపించబడాలి. సెక్షన్ ద్వారా పరిగణించబడిన రకమైన అనుమితికి దారితీసే పరిస్థితులు లేవని ఆధారంగా చర్యను ప్రశ్నిస్తే, పరిస్థితుల ఉనికిని బయటపెట్టకపోతే తీర్పు జోక్యానికి గురి కావచ్చు.

అందువల్ల, సంబంధిత అంశాల ఆధారంగా, విజ్ఞతతో అన్వయించడం, ద్వారా, మాత్రమే అభిప్రాయం ఏర్పడుతుంది. మరో మాటలో చెప్పాలంటే, అభిప్రాయాన్ని నిర్ధారించే ముందు సంబంధిత అంశాలు మరియు అందుబాటులో ఉన్న సమాచారాన్ని పరిగణనలోకి తీసుకోవాలని, అత్యున్నత న్యాయస్థానం నిర్దేశించిన సూత్రం నుండి స్పష్టంగా తెలుస్తుంది .

viii) కాబట్టి, PMLA సెక్షన్ 8(1) క్రింద షోకాజ్ నోటీసు జారీ చేసే చర్య క్వాసీ-జ్యుడీషియల్ స్వభావం కలిగి ఉంటుంది. షోకాజ్ జారీ చేసే ముందు, PMLA సెక్షన్ 5(1) క్రింద దాఖలు చేసిన ఫిర్యాదుతో పాటు దాని ముందు ఉంచబడిన విషయాలపై అడ్జుడికేటింగ్ అథారిటీ తన మనస్సును ఉంచుకోవాలి. అలా మనసులో ఉంచుకుని పరిశీలించిన తర్వాతే, మనీలాండరింగ్ కమిషన్‌కు సంబంధించి 'నమ్మడానికి కారణాలు' ఉన్నాయని అడ్జుడికేటింగ్ అథారిటీ ఒక నిర్ధారణకు రాగలదు. PMLA సెక్షన్ 3 క్రింద నిర్వచించబడిన మనీలాండరింగ్ నేరం జరిగిందని అడ్జుడికేటింగ్ అథారిటీ నిర్ధారణకు వచ్చి దాని కారణాలను నమోదు చేయాల్సి ఉంటుంది కాబట్టి అక్కడ మనస్సును అన్వయించడం అనేది పాక్షిక-న్యాయపరమైన విధిని కలిగి ఉంటుంది. ఒక అధికారం తన మనస్సును సరిగ్గా అన్వయించిన తర్వాత తన ఆత్మాశ్రయ సంతృప్తిని నమోదు చేయడం పాక్షిక-న్యాయపరమైన విధిని నిర్వహిస్తుంది. ఒక శాసనం యొక్క వివరణ మరియు కారణాలను నమోదు చేసే చర్య న్యాయపరమైన విధుల యొక్క లక్షణాలను కలిగి ఉంటుంది. ముఖ్యంగా 'నమ్మడానికి కారణాలు' ఆధారంగా షోకాజ్ నోటీసు జారీ చేయవలసిన అవసరాన్ని విధానపరమైన రక్షణగా చేర్చినప్పుడు అటువంటి చర్యలు పాక్షిక-న్యాయపరమైనవి మాత్రమే మరియు పరిపాలనాపరమైనవిగా పేర్కొనబడవు.

13. సమస్య బి: PMLA లోని సెక్షన్ 8(3) క్రింద తాత్కాలిక జప్తును నిర్ధారిస్తూ ఉత్తర్వు జారీ చేసే చర్య క్వాసీ-జ్యుడీషియల్ స్వభావాన్ని కలిగి ఉందా?

i) ఈ కోర్టు ప్రకారం, ఆస్తుల తాత్కాలిక జప్తు నిర్ధారణ ఉత్తర్వును జారీ చేసేటప్పుడు న్యాయనిర్ణేత అధికారి పాక్షిక-న్యాయ విధిని నిర్వర్తిస్తారు. తాత్కాలిక జప్తును నిర్ధారించే ముందు, న్యాయనిర్ణేత అధికారి షో కాజ్ నోటీసు జారీ చేయడం, అటువంటి షో కాజ్ నోటీసుకు సమాధానాన్ని పరిగణనలోకి తీసుకోవడం, తాత్కాలికంగా జప్తు చేయబడిన ఆస్తులను ధృవీకరించాలని కోరుతున్న సంబంధిత వ్యక్తితో పాటు సంబంధిత అధికారితో విచారణ నిర్వహించడం మరియు ఆస్తులు మనీలాండరింగ్‌లో పాల్గొన్నాయని నిర్ధారణను నమోదు చేయడం అవసరం. ఆ దశలన్నీ కలిపి చూసినప్పుడు న్యాయపరమైన చర్యలకు సమానంగా ఉంటాయి. తాత్కాలిక జప్తును నిర్ధారిస్తూ ఉత్తర్వులు జారీ చేసేటప్పుడు, న్యాయనిర్ణేత అధికారి తప్పనిసరిగా రెండు పోటీ పక్షాల మధ్య దావాను నిర్ణయిస్తారు, అంటే తాత్కాలిక జప్తు నిర్ధారణను కోరుకునే డైరెక్టర్ లేదా సంబంధిత అధికారి మరియు అటువంటి జప్తు నిర్ధారణను వ్యతిInreకించే సంబంధిత వ్యక్తి మధ్య.

ii) ఇంకా, PMLA లోని సెక్షన్ 8 కి 'తీర్పు' అని పేరు పెట్టారు, అది పేర్కొన్న నిబంధన క్రింద న్యాయనిర్ణేత అధికారి చర్యలు స్వభావంలో న్యాయనిర్ణేత అని మరియు అవి పాక్షిక-న్యాయ విధులు అని స్పష్టం చేస్తుంది.

iii) కాబట్టి, ఈ కోర్టు ప్రకారం, PMLA సెక్షన్ 8(1) క్రింద షోకాజ్ నోటీసు జారీ చేయడం మరియు PMLA సెక్షన్ 8(3) క్రింద తాత్కాలిక జప్తును నిర్ధారిస్తూ ఉత్తర్వు జారీ చేయడం అనే చర్యలు న్యాయపరమైన విధులకు సంబంధించినవి కాబట్టి అవి పాక్షిక-న్యాయపరమైనవి.

14. ఇప్పుడు ప్రధాన ప్రశ్నకు వస్తున్నాము, PMLA సెక్షన్ 8(1) క్రింద షోకాజ్ నోటీసు జారీ చేయడం మరియు PMLA సెక్షన్ 8(3) క్రింద తాత్కాలిక జప్తును నిర్ధారిస్తూ ఉత్తర్వు జారీ చేయడం వంటి క్వాసిజుడిషియల్ వ్యవహారాలను న్యాయ రంగంలో అనుభవం లేని సభ్యునితో కూడిన అడ్జుడికేటింగ్ అథారిటీ ఆమోదించవచ్చా. ఈ కోర్టు ప్రకారం, న్యాయపరమైన రంగంలో అనుభవం లేని అడ్జుడికేటింగ్ అథారిటీ బెంచ్ ద్వారా క్వాసీ-జ్యుడీషియల్ ఉత్తర్వు జారీ చేయబడదు.

i) భారత రాజ్యాంగంలో ఆర్టికల్ 323ఎ ను చేర్చడం ద్వారా ట్రిబ్యునల్స్ వంటి ప్రత్యేక క్వాజిజుడిషియల్ సంస్థల రాజ్యాంగం బలపడిందని గమనించడం సముచితం. అటువంటి సంస్థల ఏర్పాటు వెనుక ఉద్దేశ్యం ఏమిటంటే, న్యాయపరమైన రంగంలో ప్రత్యేక పరిజ్ఞానం ఉన్న వ్యక్తులచే వివాదాలను పరిష్కరించడం, దాని కోసం ట్రిబ్యునళ్లు ఏర్పాటు చేయబడ్డాయి. సాంప్రదాయ న్యాయస్థానాలను భర్తీ చేయడానికి చట్టాల ద్వారా అటువంటి పాక్షిక-న్యాయ సంస్థలు సృష్టించబడతాయి మరియు కార్యనిర్వాహకుడు ఏర్పాటు చేస్తాడు మరియు అటువంటి ట్రిబ్యునళ్లను ఏర్పాటు చేసే సభ్యులను కార్యనిర్వాహకుడు నియమిస్తాడు. భారతదేశంలో ట్రిబ్యునలైజేషన్ దశలో, అటువంటి ట్రిబ్యునళ్లు న్యాయ విధుల నిర్వహణలో కార్యనిర్వాహకుడి జోక్యం గురించి ఆందోళనలు తలెత్తాయి. అన్ని ట్రిబ్యునళ్లు కార్యనిర్వాహకుడిచే ఏర్పాటు చేయబడినందున అధికారాల విభజన సిద్ధాంతాన్ని నీరుగార్చే ప్రశ్నలను కోర్టులు పరిష్కరించాల్సి వచ్చింది.

ii) **ఎస్.పి. సంపత్ కుమార్ వర్సెస్ యూనియన్ ఆఫ్ ఇండియా** కేసులో, ట్రిబ్యునల్స్/క్వాసీ-జ్యుడీషియల్ బాడీలను కార్యనిర్వాహకుడు ఏర్పాటు చేయవచ్చని సుప్రీం కోర్టు తీర్పు చెప్పింది, అటువంటి ట్రిబ్యునళ్లకు సభ్యులను నియమించడంలో అవసరమైన తనిఖీలు మరియు సమతుల్యతలను నిర్వహిస్తే. అటువంటి సంస్థల న్యాయపరమైన అధికారాల వినియోగం కార్యనిర్వాహకుడి నుండి ప్రభావితం కాకుండా ఉండాలని కోర్టు తీర్పు చెప్పింది. అటువంటి ట్రిబ్యునళ్ల ఏర్పాటుకు సంబంధించి,

న్యాయపరమైన రంగంలో అనుభవం లేని సభ్యులకు బదులుగా న్యాయపరమైన రంగంలో అవసరమైన అర్హతలు ఉన్న సభ్యులను నియమించాలని కోర్టు తీర్పు చెప్పింది. సంబంధిత పేరా క్రింద సంగ్రహించబడింది:

6. హైకోర్టు న్యాయమూర్తిగా అర్హత కలిగిన జిల్లా న్యాయమూర్తి లేదా న్యాయవాది అడ్మినిస్ట్రేటివ్ ట్రిబ్యునల్ వైస్-చైర్మన్ నియామకానికి ఎందుకు అర్హులు కాకూడదో కూడా నాకు అర్థం కాలేదు. హైకోర్టు స్థానంలో అడ్మినిస్ట్రేటివ్ ట్రిబ్యునల్ సృష్టించబడినందున, అడ్మినిస్ట్రేటివ్ ట్రిబ్యునల్ వైస్-చైర్మన్ హైకోర్టు న్యాయమూర్తి స్థానంలో ఉంటారని మరియు హైకోర్టు న్యాయమూర్తిగా అర్హత కలిగిన జిల్లా న్యాయమూర్తి లేదా న్యాయవాది హైకోర్టు న్యాయమూర్తిగా ఉండటానికి అర్హులైతే, అతను అడ్మినిస్ట్రేటివ్ ట్రిబ్యునల్ వైస్-చైర్మన్‌గా ఉండటానికి సమానంగా అర్హత కలిగి ఉండకపోవడానికి ఎటువంటి కారణం లేదని గమనించాలి. అడ్మినిస్ట్రేటివ్ ట్రిబ్యునల్ వైస్-చైర్మన్ పదవిని హైకోర్టు న్యాయమూర్తి కంటే ఉన్నతంగా పరిగణించవచ్చా, తద్వారా హైకోర్టు న్యాయమూర్తిగా అర్హత ఉన్న వ్యక్తిని అడ్మినిస్ట్రేటివ్ ట్రిబ్యునల్ వైస్-చైర్మన్ కావడానికి అనర్హులుగా పరిగణించవచ్చా? అడ్మినిస్ట్రేటివ్ ట్రిబ్యునల్ కూర్పుకు సంబంధించి ఆక్షేపిత చట్టంలోని నిబంధనలు సర్వీసు సభ్యులకు అనుకూలంగా ఉన్నట్లు కనిపిస్తోంది. **సర్వీసుల సభ్యులకు అనుకూలంగా ఈ వెయిటేజ్ మరియు న్యాయ సభ్యుల విలువ తగ్గింపు అడ్మినిస్ట్రేటివ్ ట్రిబ్యునల్‌ను హైకోర్టు కంటే తక్కువ ప్రభావవంతంగా మరియు సమర్థవంతంగా చేసే ప్రభావాన్ని చూపుతుంది.** అందువల్ల హైకోర్టు న్యాయమూర్తిగా అర్హత కలిగిన జిల్లా న్యాయమూర్తి లేదా న్యాయవాదిని అడ్మినిస్ట్రేటివ్ ట్రిబ్యునల్ వైస్ చైర్మన్‌గా పరిగణించాలని నేను సూచిస్తున్నాను మరియు ఆ ప్రభావానికి 1987 మార్చి 31న లేదా అంతకు ముందు సవరణ చేయకపోతే, ఆక్షేపిత చట్టం చెల్లదని ప్రకటించాల్సి ఉంటుంది, ఎందుకంటే అడ్మినిస్ట్రేటివ్ ట్రిబ్యునల్ కూర్పుకు సంబంధించిన నిబంధనను ఆక్షేపిత చట్టంలో ఉన్న ఇతర నిబంధనల నుండి వేరు చేయలేము.

iii) ఆర్.కె. జైన్ వర్సెస్ యూనియన్ ఆఫ్ ఇండియా కేసులో, క్వాసీ-జ్యుడీషియల్ విధులను నిర్వర్తించే ట్రిబ్యునళ్లకు నియమించబడిన వ్యక్తులు తప్పనిసరిగా చట్టంలో అనుభవం కలిగి ఉండాలని మరియు సమర్థవంతమైన తీర్పుకు అటువంటి అవసరం చాలా అవసరమని అత్యున్నత న్యాయస్థానం పేర్కొంది. న్యాయపరమైన రంగంలో అనుభవం లేని సాంకేతిక సభ్యులకు న్యాయనిర్ణేత విధులను వదిలివేయకూడదు. సంబంధిత పేరాలు క్రింద సంగ్రహించబడ్డాయి:

67. రాజ్యాంగంలోని ఆర్టికల్స్ 323-ఎ మరియు 323-బి క్రింద లేదా శాసనసభ చట్టం క్రింద ఏర్పాటు చేయబడిన ట్రిబ్యునళ్లు శాసనం యొక్క జీవులు మరియు ఎట్టి పరిస్థితుల్లోనూ హైకోర్టు న్యాయమూర్తులు లేదా సమానత్వం లేదా ప్రత్యామ్నాయాలుగా హోదాను క్లెయిమ్ చేయలేవు. **అయితే,**

రాష్ట్రం క్రింద ఆ కార్యాలయాలను నిర్వహించడానికి నియమించబడిన సిబ్బంది న్యాయపరమైన లేదా పాక్షిక-న్యాయపరమైన అధికారాలను నిర్వర్తించవలసి ఉంటుంది. కాబట్టి వారు న్యాయపరమైన విధానాన్ని కలిగి ఉండాలి మరియు రాజ్యాంగ, పరిపాలనా మరియు పన్ను చట్టాల యొక్క నిర్దిష్ట విభాగంలో జ్ఞానం మరియు నైపుణ్యాన్ని కలిగి ఉండాలి. చట్టపరమైన ఇన్‌పుట్ నిస్సందేహంగా మరింత ముఖ్యమైనది మరియు చట్టపరమైన ఇన్‌పుట్‌ను త్యాగం చేయడం మరియు దానికి తగినంత ప్రాధాన్యత మరియు అర్హత ఇవ్వకపోవడం ఖచ్చితంగా న్యాయ తీర్పు యొక్క సమర్థత మరియు ప్రభావాన్ని దెబ్బతీస్తుంది. అందువల్ల, ఆ విషయాలపై తీర్పు చెప్పే వారికి న్యాయపరమైన నైపుణ్యం, న్యాయపరమైన అనుభవం మరియు న్యాయపరమైన శిక్షణలో కొంత భాగం ఉండటం అవసరం, ఎందుకంటే చాలా సందర్భాలలో హైకోర్టు మరియు సుప్రీంకోర్టులలో శిక్షణ పొందిన న్యాయమూర్తుల మనస్సులను కూడా కలవరపెట్టే విభిన్న మరియు సంక్లిష్టమైన చట్టపరమైన ప్రశ్నలు చర్చ మరియు నిర్ణయం కోసం తలెత్తుతాయి.

69. కృష్ణ సహాయ్ వర్సెస్ స్టేట్ ఆఫ్ యూపీ [(1990) 2 ఎస్‌సిసి 673 : 1990 ఎస్‌సిసి (ఎల్& ఎస్) 375 : (1990) 13 ఎటిసి 711] కేసులో ఈ కోర్టు యూపీ సర్వీస్ ట్రిబ్యునల్ ఏర్పాటులో దాని అవసరాన్ని నొక్కి చెప్పింది, "ఉత్తరప్రదేశ్ రాష్ట్రం తన సిబ్బందిని మార్చుకోవడం సముచితం మరియు న్యాయవ్యవస్థ పనితీరులో న్యాయపరమైన నిగ్రహాన్ని కొనసాగించడానికి తగినంత సంఖ్యలో చట్ట అర్హత కలిగిన వ్యక్తులు ట్రిబ్యునల్‌లో ఉండాలి". రాజేంద్ర సింగ్ యాదవ్ వర్సెస్ స్టేట్ ఆఫ్ యూపీ [(1990) 2 ఎస్‌సిసి 763 : 1990 ఎస్‌సిసి (ఎల్&ఎస్) 412 : (1990) 14 ఎటిసి 651] కేసులో సర్వీసెస్ ట్రిబ్యునల్ ఎక్కువగా అడ్మినిస్ట్రేటివ్ ఆఫీసర్లతో కూడి ఉంటుందని మరియు ట్రిబ్యునల్ నిర్వహణ విభాగంలో న్యాయపరమైన అంశం చాలా తక్కువగా ఉందని పునరుద్ఘాటించారు. వివాదాలకు న్యాయపరమైన పరిష్కారం అవసరం మరియు తీర్పు తప్పనిసరిగా న్యాయపరమైన స్వభావం కలిగి ఉంటుంది, సర్వీసెస్ ట్రిబ్యునల్స్‌లో తగిన స్థాయిలో న్యాయమూర్తులు ఉండటం అవసరం. అది తగిన నిగ్రహాన్ని సృష్టిస్తుంది మరియు న్యాయనిర్ణేత ట్రిబ్యునల్‌లో తగిన వాతావరణాన్ని సృష్టిస్తుంది మరియు సంస్థ కూడా వివాదము లోని వ్యక్తులకు అవసరమైన విశ్వాసాన్ని కలిగిస్తుంది. శ్రీ కుమార్ పద్మ ప్రసాద్ వర్సెస్ యూనియన్ ఆఫ్ ఇండియా [(1992) 2 ఎస్‌సిసి 428 : 1992 ఎస్‌సిసి (ఎల్&ఎస్) 561 : (1992) 20 ఎటిసి 239] కేసులో ఈ కోర్టు, “రాజ్యాంగం అందించిన విధానానికి అనుగుణంగా ఉత్తమ వ్యక్తులను ఎంపిక చేయడం ద్వారా మాత్రమే న్యాయవ్యవస్థ స్వాతంత్ర్యం, సామర్థ్యం మరియు సమగ్రతను కాపాడుకోగలమని చెప్పనవసరం లేదు. నియామకాలు చేయడానికి బాధ్యత వహించే కార్యనిర్వాహకులు జాగ్రత్తగా మరియు అత్యంత బాధ్యతతో వ్యవహరిస్తే తప్ప రాజ్యాంగంలో పొందుపరచబడిన లక్ష్యాలను సాధించలేము” అని నొక్కి చెప్పింది.

70. చట్టబద్ధమైన పాలన ద్వారా పరిపాలించబడే ప్రజాస్వామ్యంలో, సంపూర్ణ విచక్షణకు ఆమోదయోగ్యమైన ఏకైక రిపోజిటరీ కోర్టులే అయి ఉండాలి. న్యాయవ్యవస్థకు అప్పగించబడిన భారత రాజ్యాంగ పథకం యొక్క ప్రాథమిక మరియు ముఖ్యమైన లక్షణం న్యాయ సమీక్ష. రాజ్యాంగంలోని ఆర్టికల్స్ 323–ఎ మరియు 323–బి క్రింద ట్రిబ్యునల్‌ను సృష్టించడం ద్వారా దానిని తొలగించలేము. న్యాయ సమీక్షను తిరస్కరించే ఏదైనా సంస్థాగత యంత్రాంగం లేదా అధికారం, ప్రాథమిక నిర్మాణాన్ని నాశనం చేస్తుంది. ఒక చట్టం ద్వారా ఏర్పాటు చేయబడిన ప్రత్యామ్నాయ సంస్థాగత యంత్రాంగం లేదా అధికారం, హైకోర్టు కంటే తక్కువ ప్రభావవంతంగా లేనంత వరకు, అది రాజ్యాంగ పథకానికి అనుగుణంగా ఉంటుంది. న్యాయ సమీక్ష మరియు తీర్పు యొక్క సమర్థత అనే పునాదిపై స్థాపించబడిన భవనం ప్రజల విశ్వాసం. కాబట్టి, ప్రత్యామ్నాయ ఏర్పాటు ప్రభావవంతంగా మరియు సమర్థవంతంగా ఉండాలి. వ్యాజ్యాలు వేసే ప్రజల్లో విశ్వాసం మరియు విశ్వాసాన్ని ప్రేInreపించడానికి, వారి కారణాలను నిర్ణయించే వ్యక్తి ప్రభుత్వం ప్రభావం లేదా ఒత్తిడి నుండి సంపూర్తిగా మరియు పూర్తిగా విముక్తి పొందాడనే హామీ వారికి ఉండాలి. స్వాతంత్ర్యం మరియు నమ్మకంను కొనసాగించడానికి సిబ్బందికి కనీసం కొంతైనా చట్టపరమైన శిక్షణ, అభ్యాసం మరియు అనుభవం ఉండటం అవసరం. సమర్థులైన మరియు సరైన వ్యక్తులను ఎంపిక చేయడం వలన కార్యాలయంపై ప్రజల విశ్వాసం మరియు నమ్మకం ఏర్పడుతుంది మరియు ఖ్యాతి మరియు ఆమోదయోగ్యతను పెంపొందించడానికి సహాయపడుతుంది. న్యాయ స్వాతంత్ర్యం తప్పనిసరి మరియు తప్పనిసరి అయినది సురక్షితం చేయబడుతుంది మరియు స్వతంత్ర మరియు నిష్పాక్షిక న్యాయం నిర్వహించబడుతుంది. అది లేకపోవడం వల్ల చట్టం మరియు విధానం రెండూ తప్పుగా భావించబడతాయి మరియు వాస్తవాల పట్ల తప్పుడు అభిప్రాయాలు ఏర్పడతాయి మరియు అన్యాయం జరిగిందనే ఫిర్యాదులకు దారితీసే అవకాశం ఉంది. అందువల్ల, సమర్థవంతమైన న్యాయ తీర్పుకు క్రియాత్మక సామర్థ్యం, బార్‌లో అనుభవం మరియు ఆప్టిట్యూడినల్ విధానం ప్రాథమికమైనవి. అప్పుడు మాత్రమే విశ్వాస భాండాగారంగా, దాని విధిగా, ట్రిబ్యునల్ చట్టాన్ని సరిగ్గా మరియు సమర్థవంతంగా అర్థం చేసుకుంటుంది మరియు ఇచ్చిన వాస్తవాల సమితికి చట్టాన్ని వర్తింపజేస్తుంది. అది లేకపోతే రాజ్యాంగానికి ప్రతికూలమైనది లేదా హానికరమైనది అవుతుంది.

iv) ఎల్. చంద్ర కుమార్ (పైన పేర్కొన్న) కేసులో, సుప్రీం కోర్టు న్యాయశాస్త్రంలో అనుభవం లేని సభ్యులతో ట్రిబ్యునళ్లను ఏర్పాటు చేయడానికి అనుమతి ఉండదని తీర్పు చెప్పింది, అయితే అటువంటి సభ్యులు ఇతర రంగాలలో నిపుణులై ఉండి, న్యాయశాస్త్రంలో అనుభవం ఉన్న సభ్యులతో జత చేయబడతారు. మరో మాటలో చెప్పాలంటే, ట్రిబ్యునళ్లు చట్టం ద్వారా నియంత్రించబడాలని కోరుకునే రంగంలో సాంకేతిక నైపుణ్యం కలిగిన సభ్యులను మరియు న్యాయపరమైన రంగంలో అనుభవం ఉన్న సభ్యులను కలిగి ఉంటాయి. సంబంధిత పేరా క్రింద సంగ్రహించబడింది:

95. ట్రిబ్యునల్స్ నిర్వహించే వారి సామర్థ్యం మరియు వాటి పరిపాలనా పర్యవేక్షణను ఎవరు నిర్వహించాలనే ప్రశ్నను కూడా మనం పరిష్కరించాల్సిన అవసరం ఉంది. న్యాయపరమైన అనుభవం ఉన్న వారిని మాత్రమే అటువంటి ట్రిబ్యునల్స్‌కు నియమించాలని కోరబడింది. అడ్మినిస్ట్రేటివ్ ట్రిబ్యునల్స్ విషయంలో, నియమించబడిన అడ్మినిస్ట్రేటివ్ సభ్యులకు అటువంటి వివాదాలను పరిష్కరించడంలో తక్కువ లేదా అనుభవం లేదని ఎత్తి చూపబడింది; మాలిమత్ కమిటీ కొన్నిసార్లు ఆ ట్రిబ్యునల్స్‌కు ఐపిఎస్ అధికారులను నియమించారని గుర్తించింది. ఈ అడ్మినిస్ట్రేటివ్ సభ్యులు ట్రిబ్యునల్‌లో ఉన్న తక్కువ కాల వ్యవధిలో, వారు తీర్పులో తగినంత అనుభవాన్ని పొందలేకపోతున్నారని మరియు వారు ఆ సామర్థ్యాన్ని పొందిన సందర్భాల్లో, వారి పదవీకాలం ముగిసే సమయానికి అది ఎల్లప్పుడూ జరుగుతుందని పేర్కొనబడింది. ఆ కారణాల వల్ల, అడ్మినిస్ట్రేటివ్ ట్రిబ్యునళ్లకు అడ్మినిస్ట్రేటివ్ సభ్యుల నియామకాన్ని నిలిపివేయాలని కోరారు. అటువంటి వాదనను అంగీకరించడం మాకు కష్టంగా ఉంది. **శిక్షణ పొందిన నిర్వాహకులు మరియు న్యాయపరమైన అనుభవం ఉన్నవారితో కూడిన ప్రత్యేక సంస్థలు, వారి ప్రత్యేక జ్ఞానం కారణంగా, వేగవంతమైన మరియు సమర్థవంతమైన న్యాయాన్ని అందించడానికి మెరుగ్గా సన్నద్ధమవుతాయనే ప్రాతిపదికన ఆ ట్రిబు నళ్ల ఏర్పాటు స్థాపించబడిందని గుర్తుంచుకోవాలి. న్యాయపరమైన సభ్యులు మరియు ప్రాథమిక అనుభవం ఉన్నవారి న్యాయపరమైన మిశ్రమం ఈ ప్రయోజనాన్ని ఉత్తమంగా నెరవేరుస్తుందని ఆశించారు.** ట్రిబ్యునల్‌లో న్యాయపరమైన సభ్యులు మాత్రమే ఉండాలని చెప్పడం వారు ఏర్పాటైన సిద్ధాంతం యొక్క ప్రాథమిక ప్రాతిపదికపై దాడి చేస్తుంది. సెలక్షన్ కమిటీకి ఇప్పుడు సుప్రీంకోర్టు న్యాయమూర్తి నేతృత్వం వహిస్తున్నారు, ఆయనను భారత ప్రధాన న్యాయమూర్తి నామినేట్ చేస్తారు కాబట్టి, అటువంటి కేసులను పరిష్కరించడానికి కొంత నేపథ్యం ఉన్నవారి నుండి పరిపాలనా సభ్యులను ఎంపిక చేసేలా కమిటీ జాగ్రత్త తీసుకుంటుందని మేము నమ్మడానికి కారణం ఉంది.

v) ఇంకా, **భారత యూనియన్ వర్సెస్ ఆర్. గాంధీ** కేసులో అత్యున్నత న్యాయస్థానం ట్రిబ్యునళ్ల ఏర్పాటు మరియు దాని కూర్పుకు సంబంధించిన చట్టాన్ని విస్తృతంగా చర్చించింది. దాని కోర్టు, సాధారణ కోర్టులు మరియు ఒక చట్టం ప్రకారం ఏర్పడిన ట్రిబ్యునళ్ల మధ్య వ్యత్యాసాన్ని వివరించింది. కోర్టులు న్యాయమూర్తులను మాత్రమే కలిగి ఉంటాయని, అయితే ట్రిబ్యునల్ న్యాయ మరియు సాంకేతిక సభ్యుల కలయికను కలిగి ఉంటుందని కోర్టు పేర్కొంది. న్యాయ రంగంలో అనుభవం ఉన్న సభ్యులు న్యాయపరమైన సభ్యులు మరియు సాంకేతిక సభ్యులు ట్రిబ్యునల్ ఏర్పాటు చేయబడిన నియంత్రణకు సంబంధించిన విషయ నిపుణులు. సాంకేతిక సభ్యులు ట్రిబ్యునల్స్‌లో భాగం కావచ్చా లేదా అనే ప్రశ్నను కూడా కోర్టు చర్చించింది. ఆ ప్రశ్నకు సమాధానమిస్తూ, సంక్లిష్టమైన సమస్యలను పరిష్కరించడంలో వారి

నైపుణ్యం అవసరమైన సందర్భాలలో మాత్రమే సాంకేతిక సభ్యులు ట్రిబ్యునల్‌లో భాగం కావచ్చని కోర్టు అభిప్రాయపడింది. సాధారణ న్యాయనిర్ణేత విధులు మాత్రమే ఉన్న సందర్భాల్లో, సాంకేతిక సభ్యులను కార్యనిర్వాహకులు నియమించలేరు మరియు అలాంటి నియామకాలు న్యాయవ్యవస్థ స్వాతంత్ర్యాన్ని దెబ్బతీస్తాయి. నియమించబడిన సభ్యులు న్యాయ విధులను నిర్వర్తించడానికి అర్హులు కాకపోతే, అలాంటి నియామకాలు రాజ్యాంగ పరీక్షలో నిలబడవని కూడా తీర్పు చెప్పబడింది. సంబంధిత పేరాలు క్రింద సంగ్రహించబడ్డాయి:

90. కానీ శాసనసభ చట్టాలను రూపొందించే అధికారం కలిగి ఉందని, ఏ వివాదాలను కోర్టులు నిర్ణయిస్తాయో, ఏ వివాదాలను ట్రిబ్యునళ్లు నిర్ణయిస్తాయో చెప్పినప్పుడు, అది రాజ్యాంగ పరిమితులకు లోబడి ఉంటుంది, న్యాయవ్యవస్థ స్వాతంత్ర్యాన్ని ఆక్రమించదు మరియు చట్ట పాలన మరియు అధికారాల విభజన సూత్రాలను దృష్టిలో ఉంచుకోదు. ట్రిబ్యునళ్లకు ఇప్పటివరకు కోర్టులు ఇచ్చిన లేదా అమలు చేసిన న్యాయ అధికారాన్ని అప్పగించాలంటే, అటువంటి ట్రిబ్యునళ్లు కోర్టులతో సంబంధం ఉన్న స్వాతంత్ర్యం, భద్రత మరియు సామర్థ్యాన్ని కలిగి ఉండాలి. ప్రత్యేక జ్ఞానం లేదా నైపుణ్యం అవసరమయ్యే ప్రాంతానికి సేవ చేయడానికి ట్రిబ్యునల్స్ ఉద్దేశించబడితే, న్యాయపరమైన సభ్యులతో పాటు సాంకేతిక సభ్యులు కూడా ఉండవచ్చు. అయితే, కొన్ని వర్గాల కేసులను విచారించే అధికార పరిధిని కోర్టుల నుండి ట్రిబ్యునళ్లకు బదిలీ చేస్తే, విచారణను వేగవంతం చేయడానికి మరియు పరిష్కారాన్ని లేదా సాక్ష్యం చట్టం మరియు విధానపరమైన చట్టాల కఠినత నుండి ఉపశమనం పొందేందుకు మాత్రమే, న్యాయవ్యవస్థకు చెందని సాంకేతిక పరిజ్ఞానం అవసరం లేదు. <u>ప్రత్యేక జ్ఞానం లేదా నైపుణ్యం అవసరమయ్యే ప్రాంతానికి సేవ చేయడానికి ట్రిబ్యునల్స్ ఉద్దేశించబడితే, న్యాయపరమైన సభ్యులతో పాటు సాంకేతిక సభ్యులు కూడా ఉండవచ్చు అనడంలో సందేహం లేదు. అయితే, కొన్ని వర్గాల కేసులను విచారించే అధికార పరిధిని కోర్టుల నుండి ట్రిబ్యునళ్లకు బదిలీ చేస్తే, విచారణను వేగవంతం చేయడానికి మరియు పరిష్కారాన్ని అందించడానికి లేదా సాక్ష్యం చట్టం మరియు విధానపరమైన చట్టాల కఠినత నుండి ఉపశమనం పొందడానికి మాత్రమే, న్యాయవ్యవస్థకు చెందని సాంకేతిక సభ్యుడు ఉండవలసిన అవసరం లేదు. అటువంటి ట్రిబ్యునళ్లకు సంబంధించి, న్యాయవ్యవస్థ సభ్యులు మాత్రమే ప్రిసైడింగ్ అధికారులు/సభ్యులుగా ఉండాలి. అటువంటి ప్రత్యేక ట్రిబ్యునళ్లకు సాధారణ ఉదాహరణలు అద్దె ట్రిబ్యునళ్లు, మోటార్ ప్రమాదాల క్లెయిమ్‌ల ట్రిబ్యునళ్లు మరియు అనేక చట్టాల క్రింద ప్రత్యేక కోర్టులు. అందువల్ల, కోర్టులు ఉపయోగించే అధికార పరిధిని ట్రిబ్యునళ్లకు బదిలీ చేసేటప్పుడు, ఏ రంగంలోనూ ప్రత్యేక జ్ఞానం లేదా నైపుణ్యం అవసరం లేదు మరియు పరిష్కారాన్ని వేగవంతం చేయడం మరియు ప్రక్రియను సడలించడం మాత్రమే లక్ష్యం, న్యాయవ్యవస్థ సభ్యులకు అదనంగా లేదా ప్రత్యామ్నాయంగా సాంకేతిక సభ్యుల కోసం నిబంధన స్పష్టంగా న్యాయవ్యవస్థ మరియు చట్ట పాలన యొక్క స్వాతంత్ర్యాన్ని</u>

నీరుగార్చే మరియు అతిక్రమణకు సంబంధించిన కేసు అవుతుంది మరియు రాజ్యాంగ విరుద్ధం అవుతుంది.

★★★★

94. న్యాయ మరియు సాంకేతిక సభ్యులతో కూడిన ట్రిబ్యునల్ ఈ విషయాలను త్వరగా పరిష్కరించగలదనే కారణంతో మరియు సాంకేతిక సభ్యుల నైపుణ్యం లభ్యత నిర్ణయం తీసుకోవడం మరింత ఆచరణాత్మకంగా, ప్రభావవంతంగా మరియు అర్థవంతంగా ఉండేలా చేస్తుందనే కారణంతో, హైకోర్టు దాదాపు ఒక శతాబ్దం పాటు అమలు చేసిన కంపెనీ అధికార పరిధిని ట్రిబ్యునల్‌కు మార్చడం గురించి మనం ఈ ప్రశ్నను పరిశీలించవచ్చు. దాని అర్థం శాసనసభ సభ్యులుగా చేరడానికి సరైన అర్హత లేని వ్యక్తులకు అవకాశం కల్పించగలదా? కొన్ని ఉదాహరణలు తీసుకుందాం. కంపెనీ లా లో మాస్టర్స్ డిగ్రీ పొందిన లా గ్రాడ్యుయేట్ న్యాయవాదిగా లేదా న్యాయమూర్తిగా ఎటువంటి అనుభవం లేకుండా జ్యుడీషియల్ సభ్యుడిగా ఉండవచ్చని శాసనసభ పేర్కొనగలదా? లేదా కంపెనీ లా విభాగంలో పదిహేనేళ్ల అనుభవం ఉండి, లా డిగ్రీ పొందిన అప్పర్ డివిజన్ క్లర్క్ న్యాయపరమైన సభ్యుడిగా మారడానికి అర్హులని శాసనసభ పేర్కొనగలదా? లేదా సామాజిక సేవలో పదేళ్ల అనుభవం ఉన్న "సామాజిక కార్యకర్త" సాంకేతిక సభ్యుడిగా మారవచ్చని శాసనసభ పేర్కొనగలదా? న్యాయ సమీక్ష ద్వారా అది పరిశీలనకు అతీతంగా ఉంటుందా?

95. దాని వేInre కోణం నుండి చూద్దాం. మూడు రకాల ట్రిబ్యునళ్ల ఏర్పాటుకు వీలుగా ఒక రాష్ట్రంలో మూడు చట్టాలు రూపొందించబడ్డాయని అనుకుందాం: (i) కాంట్రాక్ట్ ట్రిబ్యునల్స్; (ii) రియల్ ఎస్టేట్ ట్రిబ్యునల్స్; మరియు (iii) పరిహార ట్రిబ్యునల్స్. సివిల్ కోర్టులు ఇప్పటివరకు విచారించిన కాంట్రాక్టు వివాదాలు, ఆస్తి వివాదాలు మరియు పరిహార క్లెయిమ్‌లకు సంబంధించిన అన్ని కేసులను సివిల్ కోర్టులకు బదులుగా ఈ ట్రిబ్యునల్స్ విచారిస్తాయని ఆ చట్టాలు పేర్కొంటున్నాయని మరియు ఈ ట్రిబ్యునల్స్ సంబంధిత రంగంలో నైపుణ్యం కలిగిన సెక్షన్ ఆఫీసర్ల హోదా కలిగిన సివిల్ సర్వీసెస్ నుండి నియమించబడిన సభ్యులచే నిర్వహించబడతాయని; లేదా కాంట్రాక్ట్ ట్రిబ్యునల్ విషయంలో వ్యాపారవేత్త, ఆస్తి ట్రిబ్యునల్ విషయంలో రియల్ ఎస్టేట్ డీలర్ మరియు పరిహార ట్రిబ్యునల్ విషయంలో సంబంధిత రంగంలో నైపుణ్యం కలిగిన ఏదైనా సామాజిక కార్యకర్త ట్రిబ్యునల్ సభ్యులుగా ఉంటారని అనుకుందాం. ఆ చట్టాల ద్వారా, సివిల్ కోర్టులలోని అన్ని కేసులు ట్రిబ్యునల్‌కు బదిలీ చేయబడతాయని అనుకుందాం (వాస్తవానికి సివిల్ కోర్టులలోని అన్ని కేసులు మూడు ట్రిబ్యునల్‌లలో ఒకటి లేదా మరొక దాని కిందకు

వస్తాయి). శాసనసభకు ట్రిబ్యునల్‌లను ఏర్పాటు చేసే అధికారం లేదా అధికార పరిధిని ట్రిబ్యునల్‌లకు బదిలీ చేసే అధికారం ఉన్నందున, అది చేయవచ్చా?

96. ఒక గీత గీయగలరా లేదా అనేది ప్రశ్న, మరియు అటువంటి చర్య యొక్క చెల్లుబాటు లేదా సవ్యతను ఎవరు నిర్ణయించగలరు. స్పష్టమైన సమాధానం ఏమిటంటే, శాసనసభ ట్రిబ్యునళ్ల ఏర్పాటు మరియు సభ్యులుగా నియమించబడటానికి అర్హత ప్రమాణాలు మరియు అర్హతలను సూచించడానికి ఒక చట్టాన్ని రూపొందించగలదు, అయితే దేశంలోని ఉన్నత న్యాయస్థానాలు న్యాయ సమీక్ష అధికారాన్ని ఉపయోగించి, సభ్యుల ఎంపిక కోసం అందించిన అర్హతలు మరియు అర్హత ప్రమాణాలు న్యాయ విధులను నిర్వర్తించడానికి మరియు విశ్వాసాన్ని ప్రేInreపించడానికి సరైనవి మరియు సరిపోతాయో లేదో పరిశీలించవచ్చు.

97. ఈ అంశాన్ని సంపత్ కుమార్ [(1987) 1 ఎస్‌సిసి 124 : (1987) 2 ఎటిసి 82లో కూడా పరిగణించారు మరియు అర్హత యొక్క ప్రిస్క్రిప్షన్ ట్రిబ్యునల్ యొక్క సరైన పనితీరుకు సరైనది కాదని మరియు అనుకూలంగా లేదని కోర్టు కనుగొన్న చోట, అది ట్రిబ్యునల్ యొక్క రాజ్యాంగానికి సంబంధించిన సంబంధిత నిబంధనలను చెల్లనిదిగా చేస్తుంది. నియామకానికి అర్హతలు/అర్హత ప్రమాణాలు ట్రిబ్యునల్ సభ్యులు న్యాయపరమైన విధులను నిర్వర్తించగలరని నిర్ధారించడంలో విఫలమైతే, పేర్కొన్న నిబంధనలు ఉన్నత న్యాయవ్యవస్థ పరిశీలనలో ఉత్తీర్ణత సాధించలేవు.

★★★★

101. పౌరుల హక్కులను నిర్ణయించడానికి మరియు పౌరుల వివాదాలు మరియు ఫిర్యాదులను పరిష్కరించడానికి స్వతంత్ర న్యాయ, న్యాయస్థానాలు చట్ట పాలనకు అవసరమైన అనుబంధం. చట్ట పాలనకు అనేక కోణాలు ఉన్నాయి, వాటిలో ఒకటి పౌరుల వివాదాలను స్వతంత్ర మరియు నిష్పాక్షికమైన న్యాయమూర్తులు నిర్ణయిస్తారు; మరియు ప్రభుత్వ చర్యల చట్టబద్ధతకు సంబంధించిన వివాదాలను కార్యనిర్వాహక శాఖ నుండి స్వతంత్రంగా ఉన్న న్యాయమూర్తులు నిర్ణయిస్తారు. చట్ట పాలన యొక్క మరొక కోణం చట్టం ముందు సమానత్వం. సమానత్వం యొక్క సారాంశం ఏమిటంటే అది స్వతంత్ర న్యాయ వేదిక ద్వారా అమలు చేయబడిన తీర్పు ఇవ్వగలగాలి. న్యాయ స్వాతంత్ర్యం మరియు కార్యనిర్వాహక శాఖ నుండి న్యాయ అధికారాన్ని వేరు చేయడం అనేది మనలాంటి రాజ్యాంగంలో అంతర్లీనంగా ఉన్న సాధారణ న్యాయ సంప్రదాయాలలో భాగం, అది వెస్ట్‌మినిస్టర్ నమూనాపై ఆధారపడి ఉంటుంది.

★★★★

106. ఆ విషయాన్ని మనం ఈ క్రింది విధంగా సంగ్రహించవచ్చు:

(ఎ) రాజ్యాంగంలోని స్పష్టమైన నిబంధనల ద్వారా కోర్టులకు అప్పగించబడినవి కాకుండా, ఏదైనా నిర్దిష్ట విషయానికి సంబంధించి కోర్టులు వినియోగించే అధికార పరిధిని ఏదైనా ట్రిబ్యునల్‌కు బదిలీ చేస్తూ శాసనసభ ఒక చట్టాన్ని రూపొందించవచ్చు.

(బి) అన్ని కోర్టులు ట్రిబ్యునళ్లే. ఇప్పటికే ఉన్న కోర్టుల అధికార పరిధిని బదిలీ చేసే ఏదైనా ట్రిబ్యునల్ కూడా జ్యుడీషియల్ ట్రిబ్యునల్ అయి ఉండాలి. దాని అర్థం అటువంటి ట్రిబ్యునల్ సభ్యులుగా, అప్పటి వరకు అటువంటి విషయాలను పరిష్కరిస్తున్న కోర్టు యొక్క ర్యాంక్, హోదా మరియు సామర్థ్యానికి సమానమైన స్థాయి, సామర్థ్యం మరియు హోదా కలిగిన వ్యక్తులను కలిగి ఉండాలి మరియు ట్రిబ్యునల్ సభ్యులు జ్యుడీషియల్ ట్రిబ్యునళ్లతో సంబంధం ఉన్న స్వాతంత్ర్యం మరియు పదవీకాల భద్రతను కలిగి ఉండాలి.

(సి) "ట్రిబ్యునల్స్" అవసరం అయినప్పుడల్లా, ట్రిబ్యునల్స్‌లో సాంకేతిక సభ్యులు ఉండాలని ఎటువంటి భావన లేదు. కోర్టులలో పెండింగ్ మరియు జాప్యం కారణంగా ఏదైనా అధికార పరిధిని కోర్టుల నుండి ట్రిబ్యునల్స్‌కు మార్చినప్పుడు మరియు అలా బదిలీ చేయబడిన అధికార పరిధిలో నిపుణుల సహాయం అవసరమయ్యే సాంకేతిక అంశాలు లేనప్పుడు, ట్రిబ్యునల్స్ సాధారణంగా న్యాయపరమైన సభ్యులను మాత్రమే కలిగి ఉండాలి. సాంకేతిక లేదా ప్రత్యేక అంశాలపై విచారణ మరియు నిర్ణయాలు తీసుకునే అధికార పరిధి ఉన్న చోట మాత్రమే, సాంకేతిక సభ్యుల ఉనికి ఉపయోగకరంగా మరియు అవసరమైనప్పుడు, ట్రిబ్యునళ్లలో సాంకేతిక సభ్యులు ఉండాలి. అన్ని ట్రిబ్యునళ్లలో సాంకేతిక సభ్యులను విచక్షణారహితంగా నియమించడం వల్ల న్యాయవ్యవస్థ స్వాతంత్ర్యం బలహీనపడుతుంది మరియు ప్రతికూలంగా ప్రభావితం అవుతుంది.

(డి) న్యాయపరమైన న్యాయస్థానాల అధికార పరిధిని శాసనసభ పునర్వ్యవస్థీకరించగలదు. ఉదాహరణకు, ఉన్నత న్యాయస్థానం విచారించే నిర్దిష్ట కేటగిరీ కేసులను దిగువ కోర్టు విచారించవచ్చని లేదా దీనికి విరుద్ధంగా (ప్రామాణిక ఉదాహరణ కోర్టుల ఆర్థిక పరిమితుల వైవిధ్యం) ఇది అందించగలదు. అదేవిధంగా, న్యాయస్థానాలను ఏర్పాటు చేస్తున్నప్పుడు, శాసనసభ అర్హతలు/అర్హత ప్రమాణాలను సూచించవచ్చు. అయితే, ఇది న్యాయపరమైన సమీక్షకు లోబడి ఉంటుంది. న్యాయపరమైన సమీక్షను అమలు చేస్తున్న కోర్టు అటువంటి న్యాయవ్యవస్థీకరణ న్యాయవ్యవస్థ స్వాతంత్ర్యాన్ని లేదా న్యాయవ్యవస్థ

ప్రమాణాలను ప్రతికూలంగా ప్రభావితం చేస్తుందని అభిప్రాయపడితే, న్యాయస్థానం న్యాయవ్యవస్థ స్వాతంత్ర్యం మరియు ప్రమాణాలను కాపాడటానికి జోక్యం చేసుకోవచ్చు. అటువంటి కసరత్తు అధికారాల విభజనను నిర్వహించడానికి మరియు శాసనసభ లేదా కార్యనిర్వాహక శాఖ ఉద్దేశపూర్వకంగా లేదా అనుకోకుండా ఏదైనా ఆక్రమణను నిరోధించడానికి తనిఖీలు మరియు సమతుల్య చర్యలలో భాగంగా ఉంటుంది.

★★★★

108. శాసనసభ చట్ట నియమాలకు విరుద్ధంగా చట్టాలు చేయకూడదని భావించబడుతుంది మరియు అందువల్ల వివాదాలను కోర్టులు కాకుండా వేInre న్యాయ సంస్థ తీర్పు ఇవ్వవలసి వస్తే, దాని ప్రమాణాలు ప్రధాన స్రవంతి న్యాయవ్యవస్థ నుండి ఆశించే దానికి సమానంగా ఉండాలని తెలుసుకోవాలి. న్యాయం అందించడానికి స్వతంత్ర మరియు నిష్పాక్షిక న్యాయవ్యవస్థ ఉంటేనే చట్ట పాలన అర్థవంతంగా ఉంటుంది. న్యాయ సంస్థలను సమర్థత, సామర్థ్యం మరియు స్వాతంత్ర్యం కలిగిన వ్యక్తులు నిష్కళంకమైన వ్యక్తిత్వం కలిగిన వ్యక్తులు నిర్వహించినప్పుడు మాత్రమే స్వతంత్ర న్యాయవ్యవస్థ ఉనికిలో ఉంటుంది. హైకోర్టు అధికార పరిధిని వినియోగించడానికి హైకోర్టు స్థానంలో ఒక ట్రిబ్యునల్‌ను శాసనసభ ప్రతిపాదించినప్పుడు, ట్రిబ్యునల్‌లోని న్యాయ సభ్యుల నుండి ఆశించే ప్రమాణాలు మరియు అటువంటి సభ్యులను నియమించడానికి వర్తించే ప్రమాణాలు హైకోర్టు న్యాయమూర్తులకు సాధ్యమైనంతవరకు వర్తించాలని చెప్పనవసరం లేదు. అవి న్యాయశాస్త్రంలో ప్రాథమిక డిగ్రీ, న్యాయ సాధనలో గొప్ప అనుభవం, స్వతంత్ర దృక్పథం, సమగ్రత, వ్యక్తిత్వం మరియు మంచి పేరు ప్రఖ్యాతులు కాకుండా ఉంటాయి. ట్రిబ్యునల్‌కు సంబంధించిన రంగంలో ప్రత్యేక నైపుణ్యం కలిగిన ఉన్నత స్థాయి వ్యక్తులు మాత్రమే సాంకేతిక సభ్యులుగా నియామకానికి అర్హులు అని కూడా సూచించబడింది. అందువల్ల, న్యాయపరమైన నేపథ్యం ఉన్న వ్యక్తులు, అంటే, హైకోర్టు న్యాయమూర్తులుగా ఉన్నవారు లేదా లాయర్లు మరియు హైకోర్టు న్యాయమూర్తులుగా నియామకానికి అర్హులైన నిర్ణీత అనుభవం ఉన్న న్యాయవాదులు మాత్రమే న్యాయ సభ్యులుగా నియామకానికి పరిగణించబడతారు.

109. పరిపాలనలో జీవితకాల అనుభవం, ఒక పౌర సేవల సభ్యుడిని మంచి మరియు సమర్థుడైన నిర్వాహకుడిగా మార్చగలదు, కానీ తప్పనిసరిగా మంచి, సమర్థుడైన మరియు నిష్పాక్షికమైన న్యాయనిర్ణేతగా ఉండకపోవచ్చు, అతను ఈ క్రింది నిర్ణయాలు తీసుకోగల సామర్థ్యం కలిగి ఉంటాడు: (i) నిర్ణయానికి గల కారణాల గురించి పక్షాలకు తెలియజేయడం; (ii) నిర్ణయం యొక్క న్యాయమైన

మరియు సరైనదాన్ని ప్రదర్శించడం మరియు ఒకేపక్షంగా లేకపోవడం; మరియు (iii) న్యాయం జరగడమే కాకుండా, అది జరిగినట్లు కనిపించేలా చూసుకోవడం.

★★★★

111. సాంకేతిక సభ్యుల విషయానికొస్తే, ఆ అధికారి కనీసం కార్యదర్శి స్థాయి అధికారిగా ఉండి, తెలిసిన సామర్థ్యం మరియు సమగ్రత కలిగి ఉండాలి. నియామకానికి ప్రమాణాలు లేదా అర్హతలను తగ్గించడం వలన ట్రిబ్యునళ్లపై నమ్మకం కోల్పోతారు. జాయింట్ సెక్రటరీ స్థాయి వ్యక్తులు సమర్థులు కాదని చెప్పడం మా ఉద్దేశ్యం కాదని మేము తొందరగా జోడించడానికి తొందరపడుతున్నాము. అండర్-సెక్రటరీ స్థాయి వ్యక్తులు కూడా విధులను నిర్వర్తించడానికి సమర్థులు కావచ్చు. సెక్షన్ ఆఫీసర్లు లేదా అప్పర్ డివిజన్ క్లర్క్‌లుగా పనిచేస్తున్న తెలివైన మరియు సమర్థులైన వ్యక్తులు ఉండవచ్చు కానీ వారు సభ్యులుగా నియమించబడతారని దీని అర్థం కాదు. అర్హత అనేది అనుభవం, పరిపక్వత మరియు పదవికి అవసరమైన హోదా నుండి భిన్నంగా ఉంటుంది. ఉదాహరణకు, హైకోర్టు న్యాయమూర్తి పదవికి, న్యాయవాదిగా 10 సంవత్సరాల ప్రాక్టీస్ నిర్దేశించబడింది. 4 లేదా 5 సంవత్సరాల అనుభవం ఉన్నప్పటికీ, 10 సంవత్సరాల అనుభవం ఉన్న న్యాయవాదుల కంటే ఎక్కువ తెలివైన న్యాయవాదులు ఉండవచ్చు. అయినప్పటికీ, అది కేవలం సామర్థ్యం మాత్రమే కాదు, వివిధ ఇతర అంశాలు కూడా ఒక వ్యక్తిని తగిన వ్యక్తిగా చేస్తాయి. అందువల్ల, శాసనసభ హైకోర్టు న్యాయమూర్తులను ట్రిబ్యునల్ సభ్యులతో భర్తీ చేసినప్పుడు, వర్తించే ప్రమాణాలు హైకోరు న్యాయమూర్తుల విషయంలో దాదాపు సమానంగా ఉండాలి. అంటే ప్రత్యేక జ్ఞానం మరియు నైపుణ్యాలు కలిగిన కార్యదర్శి స్థాయి అధికారులను (అంటే కార్యదర్శులు లేదా అదనపు కార్యదర్శులుగా ఉన్నవారు) మాత్రమే ట్రిబ్యునల్ యొక్క సాంకేతిక సభ్యులుగా నియమించబడతారు.

vi) పై నిర్ణయాల నుండి, PMLA క్రింద అడ్జుడికేటింగ్ అథారిటీ వంటి ట్రిబ్యునల్ లేదా క్వాసీ-జ్యుడీషియల్ బాడీ న్యాయనిర్ణయ విధులను నిర్వహిస్తుందని స్పష్టంగా తెలుస్తుంది. అందువల్ల, అటువంటి సంస్థలు న్యాయపరమైన రంగంలో అవసరమైన అనుభవం ఉన్న సభ్యులచే నిర్వహించబడతాయి. అటువంటి సభ్యులు చట్టాన్ని అర్థం చేసుకోగల మరియు వారి ముందు తలెత్తే వివిధ వాస్తవాలకు దానిని వర్తింపజేయగల సామర్థ్యాన్ని కలిగి ఉండాలి. న్యాయనిర్ణయ విధులను చట్టంలో అనుభవం ఉన్న సభ్యులు మాత్రమే నిర్వహించగలరనే అభిప్రాయం క్రింద చర్చించబడిన తీర్పుల ద్వారా మరింత బలపడుతుంది.

vii) **గుజరాత్ రాష్ట్రం వర్సెస్ యుటిలిటీ యూజర్స్ వెల్ఫేర్ అసోసియేషన్** కేసులో సుప్రీం కోర్టు విద్యుత్ చట్టం, 2003 క్రింద ట్రిబ్యునల్ ఏర్పాటుకు సంబంధించి అలాంటి సమస్యను పరిష్కరించింది. విద్యుత్ చట్టం, 2003లోని సెక్షన్ 86(1)(ఎఫ్) క్రింద వినియోగించే అధికారాలు న్యాయనిర్ణేత స్వభావం కలిగి ఉంటాయని మరియు అందువల్ల, అటువంటి అధికారాలను చట్టంలో అనుభవం ఉన్న న్యాయపరమైన సభ్యుడు మాత్రమే ఉపయోగించగలరని కోర్టు పేర్కొంది. ట్రిబ్యునల్‌లో ఒకే సభ్యుడు ఉన్న చోట, అటువంటి సభ్యుడు న్యాయపరమైన సభ్యుడిగా ఉండటం తప్పనిసరి అని కూడా తీర్పు చెప్పబడింది. సంబంధిత పేరాలు క్రింద సంగ్రహించబడ్డాయి:

116. మనం ఇప్పుడు పరిశీలిస్తున్న ప్రశ్న సందర్భంలో, "చట్టం గురించి జ్ఞానం ఉన్న ఏ సభ్యుడైనా కమిషన్ సభ్యుడిగా ఉండవలసిన అవసరం లేదు" అనే ప్రతిపాదనను తీసుకుంటే, మనకు ఒక సమస్య ఉంది. ఎందుకంటే, సదరు చట్టంలోని సెక్షన్ 86ని వివరించేటప్పుడు, కమిషన్‌కు "కోర్టు యొక్క ప్రక్రియలు" ఉన్నాయని వ్యక్తీకరించబడింది, ఆ అంశాన్ని మేము ఇంతకు ముందు అంగీకరించాము. ఒకసారి అది "కోర్టు యొక్క ప్రక్రియలు " కలిగి ఉండి, కమిషన్ మొత్తం పనితీరు సందర్భంలో పరిమితమైనప్పటికీ, న్యాయపరమైన విధులను నిర్వర్తిస్తుంది, అయితే చాలా విస్తృత ప్రభావాన్ని చూపే న్యాయపరమైన విధులను నిర్వర్తిస్తున్నప్పుడు, చట్టం గురించి జ్ఞానం ఉన్న సభ్యుడు ఉండటం తప్పనిసరి అవుతుంది. చట్టం గురించి జ్ఞానం ఉన్న సభ్యుడు లేకపోవడం వల్ల రాష్ట్ర కమిషన్ కూర్పు ఆ చట్టంలోని సెక్షన్ 86(1)(ఎఫ్) క్రింద విధులను నిర్వర్తించలేకపోతుంది.

117. మద్రాస్ బార్ అసోసియేషన్ [మద్రాస్ బార్ అసోసియేషన్ వర్సెస్ యూనియన్ ఆఫ్ ఇండియా, (2014) 10 ఎస్‌సిసి 1] (ఎంజె-II) కేసులో, రాజ్యాంగ ధర్మాసనం, మద్రాస్ బార్ అసోసియేషన్ [యూనియన్ ఆఫ్ ఇండియా వర్సెస్ మద్రాస్ బార్ అసోసియేషన్, (2010) 11 ఎస్‌సిసి 1] (ఎంజె-I) తీర్పును ప్రస్తావిస్తూ, న్యాయ విధులను నిర్వర్తించే ట్రిబ్యునల్‌ల సభ్యులను చట్టంలో నైపుణ్యం కలిగిన మరియు న్యాయ విధులను నిర్వర్తించడానికి సమర్థులైన వనరుల నుండి మాత్రమే తీసుకోవచ్చని గమనించింది. కేసు (ఎంజె-I) వాస్తవ మాతృకతో వ్యవహరించిందనే వాస్తవం మాకు తెలుసు – ఇక్కడ కోర్టులకు ఉన్న అధికారాలను ట్రిబ్యునల్‌కు బదిలీ చేయాలని కోరారు, కానీ సంబంధితమైనది ఏమిటంటే, న్యాయ విధుల యొక్క అంశం ఏమిటంటే, కనీసం, రాష్ట్ర కమిషన్ పనితీరులో అదే భాగానికి సంబంధించి, అన్ని "కోర్టు యొక్క ప్రక్రియలు" మరియు న్యాయ అధికారాన్ని వినియోగించడం. అందువల్ల, కమిషన్ చైర్మన్ న్యాయాధికారి కాకపోతే, కనీసం, న్యాయపరమైన రంగం నుండి తీసుకోబడిన సభ్యుడు ఉండాలి. మద్రాసులోని బార్ అసోసియేషన్ లోని రాజ్యాంగ ధర్మాసనం యొక్క పరిశీలనలు [మద్రాస్ బార్ అసోసియేషన్. వర్సెస్ యూనియన్ ఆఫ్ ఇండియా, (2014) 10 ఎస్‌సిసి 1]

(ఎంజె-II) "అధికారాల విభజన", "చట్ట పాలన" మరియు "న్యాయ సమీక్ష" అనే భావనలకు సంబంధించి ప్రాథమిక నిర్మాణం యొక్క భావనపై ఒక ప్రకటనను ఏర్పరుస్తాయి. న్యాయ సమీక్ష రాజ్యాంగం యొక్క ప్రాథమిక నిర్మాణంలో భాగమా అని రాజ్యాంగ ధర్మాసనం ముందు లేవనెత్తిన మొదటి ప్రశ్నకు, అందువల్ల, ధృవీకరించే సమాధానం ఇవ్వబడింది.

118. అందువల్ల, రాష్ట్ర కమిషన్ సభ్యుడిగా న్యాయవాద వ్యక్తిని కలిగి ఉండటం తప్పనిసరి అని మేము భావిస్తున్నాము. మేము అలా చెప్పినప్పుడు, న్యాయపరమైన రంగానికి చెందిన ఏ వ్యక్తినైనా తీసుకోవచ్చని దీని అర్థం కాదు. అది న్యాయ పదవిలో ఉన్న వ్యక్తి అయి ఉండాలి లేదా న్యాయ సాధనలో గణనీయమైన అనుభవం ఉన్న వృత్తిపరమైన అర్హతలు కలిగిన వ్యక్తి అయి ఉండాలి, హైకోర్టు న్యాయమూర్తిగా లేదా జిల్లా న్యాయమూర్తిగా నియమించబడటానికి అవసరమైన అర్హతలు కలిగి ఉండాలి.

119. బ్రహ్మదత్ వర్సెస్ యూనియన్ ఆఫ్ ఇండియా [బ్రహ్మదత్ వర్సెస్ యూనియన్ ఆఫ్ ఇండియా, (2005) 2 ఎస్‌సిసి 431] లో సలహా మరియు నియంత్రణ విధులు అలాగే తీర్పు విధులు నిర్వహించాల్సిన అవసరం ఉంటే, వాటి కోసం రెండు ప్రత్యేక సంస్థలను సృష్టించడం సముచితమని గమనించబడింది. అయితే, అది శాసనసభ జ్ఞానంలో ఉన్న ఒక అంశం మరియు శాసనసభ దానిని అలా భావిస్తే ఆ కోర్సు భవిష్యత్తు కోసం ఖచ్చితంగా తెరిచి ఉంటుంది. అయితే, ప్రస్తుతం ఒకే కమిషన్ ఉంది, అది ఇతర అంశాలతో పాటు న్యాయనిర్ణయ విధులను నిర్వహిస్తుంది మరియు అందువల్ల, ఈ నిబంధనను కొనసాగించడానికి ఒక న్యాయాధికారి సభ్యుడిగా ఉండటం అవసరం, లేకుంటే, అది రాజ్యాంగం యొక్క ప్రాథమిక నిర్మాణంలో భాగమైన అధికారాల విభజన మరియు న్యాయ సమీక్ష సూత్రాలను ఉల్లంఘించినట్లే.

120. అప్పీలేట్ ట్రిబ్యునల్‌లో న్యాయమూర్తి ఉండటం వల్ల రాష్ట్ర కమిషన్ సభ్యుడిగా ఒక న్యాయవాదుడి అవసరాన్ని తొలగిస్తుందని విజ్ఞతగల అటార్నీ జనరల్ చేసిన విజ్ఞప్తిని కూడా మేము అంగీకరించే స్థితిలో లేము. అప్పీల్ హక్కును అందించడం ద్వారా మాత్రమే అసలు విచారణలో దాని లోపాన్ని తొలగించలేము.

121. అందువల్ల, అన్ని న్యాయనిర్ణయ విధులకు, బెంచ్‌లో తప్పనిసరిగా కనీసం అతను న్యాయపరమైన పదవిలో ఉన్నాడు లేదా ఉన్నాడు లేదా న్యాయ సాధనలో గణనీయమైన అనుభవం ఉన్న వృత్తిపరమైన అర్హతలు కలిగిన వ్యక్తి మరియు హైకోర్టు న్యాయమూర్తిగా లేదా జిల్లా న్యాయమూర్తిగా

నియమించబడటానికి అవసరమైన అర్హతలు కలిగి ఒక సభ్యుడు ఉండాలి, అని మేము నిస్సందేహంగా భావిస్తున్నాము.

★★★★

125.2. కమిషన్ సభ్యుడిగా ఒక న్యాయవేత్త ఉండటం తప్పనిసరి, దానికి న్యాయ పదవిలో ఉన్న లేదా నిర్వహిస్తున్న వ్యక్తి లేదా న్యాయవాద వృత్తిలో గణనీయమైన అనుభవం ఉన్న వృత్తిపరమైన అర్హతలు కలిగిన వ్యక్తి, హైకోర్టు న్యాయమూర్తిగా లేదా జిల్లా న్యాయమూర్తిగా నియమించబడటానికి అవసరమైన అర్హతలు ఉండాలి.

125.3. రాష్ట్ర కమిషన్ యొక్క ఏదైనా న్యాయనిర్ణయ విధిలో, పైన పేర్కొన్న చట్టపరమైన నైపుణ్యం ఉన్న సభ్యుడు ధర్మాసనంలో సభ్యుడిగా ఉండటం తప్పనిసరి.

viii) **మహీంద్రా ఎలక్ట్రిక్ మొబిలిటీ లిమిటెడ్ వర్సెస్ కాంపిటీషన్ కమిషన్ ఆఫ్ ఇండియా** కేసులో ఢిల్లీ హైకోర్టు కాంపిటీషన్ కమిషన్ ఆఫ్ ఇండియా రాజ్యాంగాన్ని పరిశీలించింది. **యుటిలిటీ యూజర్ల (పైన పేర్కొన్న)** పై ఆధారపడిన కోర్టు ఒక ట్రిబ్యునల్ న్యాయపరమైన విధులను నిర్వర్తించే చోట, దానిని న్యాయపరమైన రంగంలో అనుభవం ఉన్న వ్యక్తి నిర్వహించాలని తీర్పు చెప్పింది. సంబంధిత పేరాలు క్రింద సంగ్రహించబడ్డాయి:

147. సిసిఐ సభ్యత్వం (అంటే ఛైర్మన్ మరియు సభ్యుల) *అర్హత మరియు అనుభవం* అనే వాదన **విషయానికొస్తే, విభిన్న రంగాలలో అర్హతలు మరియు నైపుణ్యం ఉన్న వ్యక్తులను నియమించవచ్చని చట్టం దృశ్యమానం చేస్తుంది; వీరిలో చట్టపరమైన రంగానికి చెందిన వ్యక్తులు కూడా ఉన్నారు. అయితే, యుటిలిటీ యూజర్స్ వెల్ఫేర్ అసోసియేషన్ (పైన పేర్కొన్న)లో సుప్రీంకోర్టు ఇచ్చిన నిర్ణయాల దృష్ట్యా, ఆ చట్టబద్ధమైన నిబంధన రాజ్యాంగ బద్ధత పరీక్షను సంతృప్తిపరచదు.** ఆ నిర్ణయంలో, సుప్రీంకోర్టు సెక్షన్ 113 పై సవాలును పరిష్కరించింది, దాని కారణంగా న్యాయ సభ్యుని నియామకం తప్పనిసరి కాలేదు, అది రాష్ట్ర కమిషన్ పనితీరును (విద్యుత్ చట్టం క్రింద) చట్టపరంగా ప్రశ్నార్థకం చేసింది. తమిళనాడు జనInreషన్ అండ్ డిస్ట్రిబ్యూషన్ కార్పొInreషన్ లిమిటెడ్ వర్సెస్ పిపిఎన్ పవర్ జనInreటింగ్ కో. ప్రైవేట్ లిమిటెడ్.. (2014) 11 ఎస్సిసి 53 కేసులో మునుపటి తీర్పును ఉదహరించారు. తమిళనాడు జనInreషన్ (సుప్రా)లో కోర్టు అటువంటి కమిషన్ ఛైర్మన్ తప్పనిసరిగా న్యాయ అనుభవం ఉన్న వ్యక్తి అయి ఉండాలని సూచిస్తూ పరిశీలనలు చేసింది.......

148. కాబట్టి, పైన పేర్కొన్న చట్ట ప్రకటనకు అనుగుణంగా, అన్ని సమయాల్లో, సిసిఐ ద్వారా న్యాయనిర్ణేత ఆదేశాలు (ముఖ్యంగా తుది ఆదేశాలు) జారీ చేయబడినప్పుడు, న్యాయ సభ్యుని ఉనికి మరియు భాగస్వామ్యం తప్పనిసరి.

★★★★

150. సెక్షన్ 8 (సిసిఐ సభ్యుల కోసం) లో ఉన్న ఎంపిక ప్రక్రియకు సంబంధించి, కోర్టు అభ్యంతరకరమైన నిబంధనలో ఎటువంటి బలహీనతను గ్రహించదు, గతంలో తీసుకున్న అభిప్రాయాన్ని పరిగణనలోకి తీసుకుంటే, తప్పనిసరిగా, సిసిఐకి న్యాయపరమైన సభ్యుడు ఉండాలి, మద్రాస్ బార్ అసోసియేషన్ (పైన పేర్కొన్న) లోని డిక్టాకు అనుగుణంగా, ఆర్. గాంధీ (పైన పేర్కొన్న) లో పునరుద్ఘాటించబడింది మరియు యుటిలిటీ యూజర్స్ వెల్ఫేర్ అసోసియేషన్ (పైన పేర్కొన్న)లో ఇటీవలి తీర్పు. దాని అర్థం సెక్షన్ 8 నిబంధనను అన్ని సమయాల్లో ఎంపిక కోసం ఆశ్రయించాల్సి ఉంటుంది. కోర్టు అభిప్రాయం ప్రకారం, ఎంపిక ప్రక్రియలో (ప్యానెల్, నియామకం కోసం పేర్లను షార్ట్‌లిస్ట్ చేయడం) కార్యనిర్వాహక ఆధిపత్యం కొనసాగకుండా చూసుకోవడానికి అది తగినంత రక్షణ. నిబంధన నిర్మాణం (చట్టంలోని సెక్షన్ 9) ఏమిటంటే, భారత ప్రధాన న్యాయమూర్తి (లేదా ఆయన నామినీ) అధ్యక్షుడిగా ఐదుగురు సభ్యులు దీనిని నిర్వహిస్తారు. అదే సమయంలో, ఇద్దరు బయటి స్వతంత్ర నిపుణుల భాగస్వామ్యాన్ని కూడా కూర్పు నిర్ధారిస్తుంది.

ix) తదనంతరం, యుటిలిటీ యూజర్స్ (పైన పేర్కొన్న) కేసులో న్యాయపరమైన ఉత్తర్వును న్యాయపరమైన సభ్యుడు మాత్రమే జారీ చేయగలరని మరియు న్యాయపరమైన సభ్యుడు లేకుండా అటువంటి ట్రిబ్యునల్ ఏర్పాటు రాజ్యాంగ విరుద్ధమని వివిధ హైకోర్టులు తీర్పు ఇచ్చాయి. అస్సాం పవర్ డిస్ట్రిబ్యూషన్ కంపెనీ లిమిటెడ్ వర్సెస్ ఈస్టర్న్ ఇండియా పవర్‌టెక్ లిమిటెడ్ కేసులో, గౌహతి హైకోర్టు ఈ క్రింది విధంగా తీర్పు ఇచ్చింది:

24. నిర్ణయం నెం. (సి) ఇప్పుడు చర్చకు వచ్చింది. ఈ విషయంలో, నిర్ణయం నెం. (బి)కి సంబంధించి 2వ ప్రతివాది కమిషన్‌లో జ్యుడీషియల్ సభ్యుడు లేకుండా, విద్యుత్ చట్టం, 2003లోని సెక్షన్ 86(1)(ఎఫ్) క్రింద ఊహించిన విధంగా న్యాయపరమైన విధులను చేపట్టలేమని ఒక నిర్ణయానికి వచ్చారు. కాబట్టి, 21.09.2018, 06.10.2018 తేదీల ఆదేశాలకు సంబంధించి కోరం నాన్ జ్యుడీస్ సూత్రాలు వర్తించే సందర్భం ఇది. అంతేకాకుండా, 2వ ప్రతివాది కమిషన్ చట్టం ద్వారా ఇవ్వబడిన సమీక్ష

అధికారాన్ని ఉపయోగించగలదా అనే అంశంలోకి ప్రవేశించకుండానే, ఆలస్యాన్ని క్షమించమని ప్రార్థనను తిరస్కరించడం అలాగే రివ్యూ పిటిషన్‌ను పర్యవసానంగా తిరస్కరించడం మరియు పిటిషన్ నెం. 2/2020 తిరస్కరణపై స్టే పిటిషన్‌ను విధించడం, **11.02.2020 తేదీన ఉత్తర్వు జారీ చేస్తున్నప్పుడు కూడా, 2వ ప్రతివాది న్యాయ సభ్యుడు లేకుండా న్యాయనిర్ణేత విధిని నిర్వహిస్తున్నారని, యుటిలిటీ యూజర్స్ వెల్ఫేర్ అసోసియేషన్ (పైన పేర్కొన్న) కేసులో నిర్దేశించిన నిష్పత్తి ప్రకారం అది సాధ్యం కాదని కోర్టు భావించింది.**

25. అస్సాం విద్యుత్ నియంత్రణ కమిషన్ (వ్యాపార నిర్వహణ) నిబంధనలు, 2004 నిబంధనల ప్రకారం నిర్దేశించిన కోరం ఇద్దరు సభ్యులతో కూడి ఉంటుందని 1వ ప్రతివాది తరపు సీనియర్ న్యాయవాది బార్ నుండి సమర్పించారు. దీని ప్రకారం, ఇక్కడ అభ్యంతరం చెప్పబడిన ఉత్తర్వులను కమిషన్ యొక్క ఇద్దరు సభ్యుల బెంచ్ ఆమోదించిందని మరియు అందువల్ల ఆ ఉత్తర్వులు కోరం నాన్ జ్యుడీస్ సూత్రాల ద్వారా ఉల్లంఘించబడ్డాయని చెప్పలేము. **ఈ విషయంలో, వాదన ఆకర్షణీయంగా కనిపించినప్పటికీ, యుటిలిటీ యూజర్స్ వెల్ఫేర్ అసోసియేషన్ (పైన పేర్కొన్న) కేసులో నిర్ణయం దృష్ట్యా, విద్యుత్ చట్టం, 2003లోని సెక్షన్ 86(1)(ఎఫ్) తీర్పు విధిని కలిగి ఉందని నిర్ధారించబడటమే కాకుండా, ఆ తీర్పులోని 116వ పేరాలో, చట్టంపై జ్ఞానం ఉన్న సభ్యుడు లేకపోవడం రాష్ట్ర కమిషన్ కూర్పును విద్యుత్ చట్టంలోని సెక్షన్ 86(1)(ఎఫ్) క్రింద విధులను నిర్వర్తించలేనిదిగా చేస్తుందని కూడా నిర్ధారించబడింది. అందువల్ల, ఇద్దరు సభ్యులు అభ్యంతరకరమైన ఆదేశాలను ఆమోదించినప్పటికీ, న్యాయ సభ్యుడు లేకపోవడంతో, ఆ ఆదేశాలు చెల్లవని తేలింది.**

26. కాబట్టి, 21.09.2018 మరియు 06.10.2018 తేదీల ఉత్తర్వులు న్యాయవిరుద్ధమైన చర్యలకు లోబడి ఉన్నందున, పేర్కొన్న ఆదేశాలు చెల్లవు మరియు అందువల్ల, ఈ కేసుకు ప్రత్యేకమైన వాస్తవాల ప్రకారం, ఈ రిట్ పిటిషన్ ద్వారా ఆలస్యంగా వచ్చిన సవాలు తక్షణ రిట్ పిటిషన్‌కు ప్రాణాంతకం కాదని తేలింది. నిర్ణయం నెం. (సి) కు అనుగుణంగా సమాధానం ఇవ్వబడింది.

x) అదేవిధంగా, తమిళనాడు స్పిన్నింగ్ మిల్స్ అసోసియేషన్ వర్సెస్ తమిళనాడు విద్యుత్ నియంత్రణ కమిషన్ యుటిలిటీ యూజర్లపై ఆధారపడిన కేసులో మద్రాస్ హైకోర్టు (పైన పేర్కొన్న) న్యాయపరమైన విధులను న్యాయపరమైన సభ్యుడు మాత్రమే నిర్వహించగలడని తీర్పు చెప్పింది. సంబంధిత పేరా క్రింద సంగ్రహించబడింది:

11. భారత రాజ్యాంగంలోని ఆర్టికల్ 141 ప్రకారం సుప్రీంకోర్టు ప్రకటించిన చట్టం భారతదేశ భూభాగంలోని అన్ని కోర్టులపై కట్టుబడి ఉంటుంది. ఆర్టికల్ 144 ప్రకారం అన్ని అధికారాలు, సివిల్ మరియు జ్యుడీషియల్, సుప్రీంకోర్టుకు సహాయంగా వ్యవహరించాలి. మరో మాటలో చెప్పాలంటే, గౌరవనీయ సుప్రీంకోర్టు ఆదేశాలను అక్షరాలా పాటించేలా చూసుకోవడం హైకోర్టు విధి. లా సభ్యుల ఖాళీని భర్తీ చేయనప్పుడు గౌరవనీయ సుప్రీంకోర్టు ఒకటి కంటే ఎక్కువ సందర్భాలలో తన బాధను వ్యక్తం చేసింది. కమిషన్‌లో లా సభ్యుడు ఉండటం తప్పనిసరి అని ప్రకటించినప్పుడు, రాష్ట్ర ప్రభుత్వం దానిని భర్తీ చేయకపోవడానికి ఎటువంటి సమర్థన లేదు. సాంకేతిక సభ్యుడు 17.03.2022న రాజీనామా చేశారు. చట్ట సభ్యుడు 05.05.2022న పదవీ విరమణ చేశారు. రెండు ఖాళీలను ఒకేసారి భర్తీ చేయకుండా ప్రభుత్వాన్ని ఏదీ ఆపలేదు. తీర్పును ఒక శాసనంలా అర్థం చేసుకోకూడదనేది నిజం. కానీ కమిషన్‌లో చట్టపరమైన నేపథ్యం ఉన్న సభ్యుడు ఉండాలని గౌరవనీయమైన సుప్రీంకోర్టు స్పష్టం చేసినప్పుడు, దానిని విస్మరించలేము. అందుకే, చట్ట సభ్యుడిని నియమించే వరకు పైన పేర్కొన్న టారిఫ్ పిటిషన్లపై తుది ఉత్తర్వులు జారీ చేయకుండా టిఎన్ఈఆర్సిని నేను నిరోధిస్తున్నాను.

మరో మాటలో చెప్పాలంటే, ప్రస్తుత కార్యకలాపాలు చాలా బాగా కొనసాగవచ్చు మరియు టారిఫ్ పిటిషన్లపై ఉత్తర్వులను అధికారికంగా ప్రకటించడం తప్ప, కమిషన్ ఇప్పుడు ఏర్పాటు చేసిన విధంగా అన్నింటినీ ఖరారు చేయవచ్చు. చట్టం సభ్యుని నియామకం నోటిఫై చేయబడిన క్షణం నుండి, టారిఫ్ పిటిషన్లను అధికారికంగా పరిష్కరించే స్వేచ్ఛ కమిషన్‌కు ఉంది. ఈ కోర్టు యొక్క నిషేధ ఉత్తర్వు అప్పటి వరకు అమలులో ఉంటుంది మరియు ఆ తర్వాత ఒక్క క్షణం కూడా ఉండదు.

xi) కాబట్టి, ఈ కోర్టు ప్రకారం, క్వాసీ-జ్యుడీషియల్ స్వభావం కలిగిన ఏదైనా విధిని న్యాయపరమైన సభ్యుడు మాత్రమే నిర్వహించగలడు. న్యాయపరమైన సభ్యుడు లేనప్పుడు, ఏదైనా న్యాయపరమైన ఉత్తర్వు కోరం నాన్ జ్యుడీస్ సిద్ధాంతానికి లోనవుతుంది. మరో మాటలో చెప్పాలంటే, న్యాయపరమైన రంగంలో అనుభవం ఉన్న సభ్యుడు లేని ట్రిబ్యునల్ జారీ చేసిన న్యాయపరమైన ఉత్తర్వు అధికార పరిధి లేకుండా ఆమోదించబడినట్లుగా పరిగణించబడుతుంది. అటువంటి ఉత్తర్వు అధికారం లేకుండా ఆమోదించబడినదిగా పరిగణించబడుతుంది మరియు చెల్లదు మరియు వ్యర్థం. **ధురంధర్ ప్రసాద్ సింగ్ వర్సెస్ జై ప్రకాష్ విశ్వవిద్యాలయం మరియు చీఫ్ ఇంజనీర్, హైడల్ ప్రాజెక్ట్ వర్సెస్ రవీందర్ నాథ్** కేసులో అత్యున్నత న్యాయస్థానం ఆ అభిప్రాయాన్ని వ్యక్తం చేసింది.

xii) ఇంకా, **కపిల్ డియో శుక్లా వర్సెస్ స్టేట్ ఆఫ్ యు.పి.** కేసులో అత్యున్నత న్యాయస్థానం, జ్యూరీ యొక్క అసమర్థత మొత్తం విచారణను కోరం నాన్ జ్యుడీస్ ఆధారంగా విచారణ లేకుండా

చేస్తుందని తీర్పు చెప్పింది. మరో మాటలో చెప్పాలంటే, ఒక సంస్థ యొక్క అసమర్థత లేదా అనర్హత దాని నిర్ణయాన్ని అధికార పరిధి లేకుండా చేస్తుంది. సంబంధిత పేరాలు క్రింద సంగ్రహించబడ్డాయి:

మా అభిప్రాయం ప్రకారం, పైన ఉదహరించబడిన హైకోర్టు వ్యాఖ్యలు, సెషన్స్ కోర్టులో కార్యకలాపాల గురించి సరైన అభిప్రాయాన్ని ఇస్తాయి. రాష్ట్రం తరపున అప్పీల్‌కు మద్దతుగా కేసును వాదించిన అడ్వకేట్ జనరల్, వివాదం యొక్క సరైన నిర్ణయంలో జ్యూరీలు పాల్గొనే పనికి సమానం కాదని హైకోర్టు తీర్పు నుండి మరింత స్పష్టంగా కనిపిస్తోంది. కేసు యొక్క ఆ అంశంపై విచారణ నిర్వహించి నివేదిక ఇవ్వాలని హైకోర్టు విచారణ న్యాయస్థానాన్ని ఆదేశించింది. ఆ కోర్టు సమర్పించిన నివేదికను పరిగణనలోకి తీసుకుని, హైకోర్టు తన తీర్పును ఈ క్రింది విధంగా నమోదు చేసింది:

"సెషన్స్ జడ్జి ఎంపిక చేసిన ఐదుగురు జ్యూరీలలో, ముగ్గురికి తగినంత ఇంగ్లీష్ పరిజ్ఞానం ఉంది, నాల్గవ వ్యక్తికి చాలా తక్కువ ఇంగ్లీష్ తెలుసు మరియు కేసులో సమర్పించిన పత్రాలను చదవలేకపోయాడు మరియు ఐదవ వ్యక్తికి కూడా తగినంత ఇంగ్లీష్ పరిజ్ఞానం లేదు; అతను కొంత కష్టంతో ఇంగ్లీషులో వ్రాసిన లేఖను అర్థం చేసుకోగలడు మరియు ఇంగ్లీషు వార్తాపత్రికలను చదవలేకపోయాడు. జ్యూరీలను పిలిపించి, మేము జారీ చేసిన లేఖపై వాటిని పరిశీలించిన తర్వాత, విజ్ఞతగల సెషన్స్ జడ్జి చేసిన నివేదిక నుండి మేము కనుగొన్నది ఇది. నకిలీ పత్రాల రచయితత్వ ప్రశ్నను సంతృప్తికరంగా నిర్ణయించే స్థితిలో శ్రీ షేక్ ఆషిక్ అలీ మరియు శ్రీ ఫర్మాన్ అలీ అనే ఇద్దరు జ్యూరీలు లేరని మేము సంతృప్తి చెందాము. కేసులో సమర్పించిన పత్రాలలోని విషయాలను అర్థం చేసుకోవడం మాత్రమే కాదు; ప్రాసిక్యూషన్ సాక్షులు వాటిని ప్రతివాది రాసినట్లుగా లేదా సంతకం చేసినట్లుగా జ్యూరీలు నిర్ణయించాల్సి వచ్చింది. ఆ ప్రశ్నను సంతృప్తికరంగా నిర్ణయించడానికి వారికి ఆంగ్లంలో తగినంత పరిచయం లేదు. "

ఆ తీర్పు ఆధారంగా, అది విచారణ కోరం కాని న్యాయ విచారణ అని అప్పీలుదారుడి వాదన బాగానే ఉందని స్పష్టమవుతోంది. ఈ కేసు రాస్ బెహారీ లాల్ వర్సెస్ కింగ్ ఎంపరర్ [(1933) ఎల్ఆర్ 60 ైవి 354, 357] కేసుకు సారూప్యంగా ఉంది, అది హత్య మరియు అల్లర్ల అభియోగంపై నిందితుల శిక్ష మరియు శిక్షలను నిర్ధారిస్తూ పాట్నా హైకోర్టు ఇచ్చిన తీర్పు నుండి జ్యుడీషియల్ కమిటీ ఆఫ్ ది ప్రివీ కౌన్సిల్ వరకు వెళ్ళింది. ఆ కేసులో, 7 మందితో కూడిన జ్యూరీ విచారణ జరిపింది. ఆరు నుండి ఒకటి మెజారిటీతో జ్యూరీ నిందితుడిని దోషిగా నిర్ధారించింది. విచారణలో పాల్గొన్న న్యాయమూర్తి తీర్పును అంగీకరించి, కొంతమంది నిందితులకు మరణశిక్ష విధించారు. జ్యూరీలో కొంతమందికి కోర్టులో జరిగే విచారణను అనుసరించడానికి తగినంత ఇంగ్లీష్ తెలియకపోవడంతో చట్టపరమైన విచారణ జరగలేదనే నిందితుల వాదనలను హైకోర్టు తోసిపుచ్చింది. జ్యూరీ సభ్యులలో ఒకరికి కోర్టులో జరిగే విచారణను

అనుసరించడానికి తగినంత ఇంగ్లీష్ తెలియదని హైకోర్టు ఇచ్చిన నివేదికపై అప్పీల్ చేసుకోవడానికి జ్యుడీషియల్ కమిటీ ప్రత్యేక అనుమతిని మంజూరు చేసింది. జ్యుడీషియల్ కమిటీ ముందు, ప్రాసిక్యూషన్ తరపు న్యాయవాది, అప్పీలుదారులను విచారించలేదని, అందువల్ల, నేరారోపణలు మరియు శిక్షలు నిలబడలేవని అంగీకరించారు. జ్యుడీషియల్ కమిటీ తీర్పును వెలువరించిన లార్డ్ అట్కిన్, ప్రతివాది తరపు న్యాయవాది ఇచ్చిన రాయితీపై ఈ క్రింది వ్యాఖ్యలు చేశారు:

"వారి ప్రభువుల అభిప్రాయం ప్రకారం, అది తప్పనిసరిగా, సరైన అభిప్రాయం. ఒక జ్యూరీ యొక్క అసమర్థత యొక్క ప్రభావం నిందితుడికి చట్టం ద్వారా అందించబడిన రక్షణలో ముఖ్యమైన భాగాన్ని తిరస్కరించడమేనని మరియు ప్రస్తుత కేసులో విచారణ ఫలితం న్యాయం యొక్క స్పష్టమైన తప్పిదమని వారు భావిస్తున్నారు. ఆ పరిస్థితులలో దోషిగా నిర్ధారించడం మరియు శిక్షను నిలబెట్టుకోకూడదని వారికి ఎటువంటి సందేహం లేదు."

6. మా అభిప్రాయం ప్రకారం, ఆ కేసులో చట్టపరమైన స్తితి కూడా అదే. అయితే, ఆ కేసులో జ్యూరీ నిర్దోషి అని ఒకేగ్రీవ తీర్పు ఇచ్చిందని, అందువల్ల నిందితులకు ఎటువంటి పక్షపాతం లేదని రాష్ట్ర ప్రభుత్వం తరపున వాదించారు. ఆ కేసులో ఎంప్యానెల్ చేయబడిన జ్యూరీ యొక్క అసమర్థతను రాష్ట్ర ప్రభుత్వం తరపు న్యాయవాది హైకోర్టులో లేవనెత్తిన మాట నిజమే, కానీ పైన ఉదహరించిన విధంగా హైకోర్టు కనుగొన్న విషయాలను దృష్టిలో ఉంచుకుని, ఫలితం ఏదైనా, అది అస్సలు విచారణ కాలేదనే చట్టంలో స్థానం స్పష్టంగా ఉంది. జ్యుడీషియల్ కమిటీ చెప్పినట్లుగా, అది కేవలం అక్రమం కాదు, "తప్పుడు విచారణ" కేసు కాబట్టి పక్షపాతం అనే ప్రశ్న తలెత్తదు. దాదాపు పదకొండు సంవత్సరాల క్రితం జరిగిన నేరానికి సంబంధించి చాలా కాలంగా పెండింగ్‌లో ఉన్న ప్రాసిక్యూషన్ ఇలా ముగియడం దురదృష్టకరం, కానీ రాష్ట్ర ప్రభుత్వానికి సలహా ఇస్తే, పైన పేర్కొన్న కేసులో జ్యుడీషియల్ కమిటీ నిర్దేశించిన విధంగా తిరిగి విచారణకు చర్యలు తీసుకునే అవకాశం ఉంది.

xiii) ప్రస్తుత కేసులో, షోకాజ్ నోటీసులు మరియు తాత్కాలిక జప్తును నిర్ధారించే ఉత్తర్వులను న్యాయపరమైన రంగంలో అనుభవం లేని సభ్యుడు జారీ చేసినందున, అటువంటి షోకాజ్ నోటీసులు మరియు ఉత్తర్వులు చట్టం దృష్టిలో చెల్లవు మరియు చెల్లవు. పైన చెప్పినట్లుగా, న్యాయపరమైన రంగంలో అనుభవం లేని సభ్యుడు న్యాయపరమైన ఉత్తర్వులు జారీ చేయడానికి అనర్హుడు.

xiv) PMLA లోని సెక్షన్ 6(2) ప్రకారం, న్యాయపరమైన రంగంలో అనుభవం ఉన్న సభ్యులను మరియు ఆర్థిక, అకౌంటెన్సీ లేదా పరిపాలన రంగాలలో అనుభవం ఉన్న సభ్యులను నియమించవచ్చని గమనించడం ముఖ్యం. PMLA లోని సెక్షన్ 6(3) న్యాయపరమైన రంగంలో

సభ్యునికి అర్హతలను జిల్లా న్యాయమూర్తిగా నియామకానికి అర్హత కలిగిన లేదా ఇండియన్ లీగల్ సర్వీస్ సభ్యుడిగా నియామకానికి అర్హత కలిగిన మరియు ఆ సేవలో గ్రేడ్ I పదవిని నిర్వహించిన వ్యక్తిగా నిర్దేశిస్తుంది. అయితే, ఫైనాన్స్, అకౌంటెన్సీ లేదా పరిపాలన రంగాలలో అనుభవం ఉన్న సభ్యుని నియామకానికి PMLA క్రింద అలాంటి అర్హత ఏదీ నిర్దేశించబడలేదు. ఇంకా, మనీలాండరింగ్ నివారణ (చైర్‌పర్సన్ మరియు అడ్జుడికేటింగ్ అథారిటీల సభ్యుల నియామకం మరియు సేవా షరతులు) నియమాలు, 2007 (ఇకపై 'నియమాలు, 2007') ఫైనాన్స్, అకౌంటెన్సీ లేదా పరిపాలన రంగాలలో అనుభవం ఉన్న సభ్యుల నియామకానికి చట్టంలో అనుభవానికి సంబంధించిన ఏ అర్హతలను నిర్దేశించదు. 2007 నియమాలలోని నియమం 3 క్రింద సంగ్రహించబడింది:

3. సభ్యునిగా నియామకానికి అర్హతలు. – ఒక న్యాయనిర్ణేత అథారిటీలో ముగ్గురు సభ్యులు ఉండాలి – ఒకరు న్యాయపరమైన రంగం నుండి మరియు ఇద్దరు పరిపాలన మరియు ఆర్థిక లేదా అకౌంటెన్సీ రంగాల నుండి.

(1) న్యాయ రంగం నుండి సభ్యునికి, ఒక వ్యక్తి నియామకానికి అర్హత కలిగి ఉంటే అతను–

(ఎ) జిల్లా న్యాయమూర్తిగా నియామకానికి అర్హత కలిగి ఉండాలి; లేదా

(బి) ఇండియన్ లీగల్ సర్వీస్ సభ్యుడిగా ఉన్నారు మరియు ఆ సర్వీస్‌లో గ్రేడ్ I పదవిని నిర్వహించారు.

(2) పరిపాలనా రంగం నుండి సభ్యునిగా నియమితులైన వ్యక్తికి, అతను భారత పరిపాలనా సేవ లేదా భారత పోలీసు సేవలో సభ్యుడిగా ఉండి లేదా ఉండి, భారత ప్రభుత్వానికి జాయింట్ సెక్రటరీ పదవిని లేదా దానికి సమానమైన పదవిని నిర్వహించినట్లయితే, ఆ నియామకానికి అర్హత ఉంటుంది.

(3)(ఎ) ఫైనాన్స్ లేదా అకౌంటెన్సీ రంగం నుండి సభ్యునికి, ఒక వ్యక్తి అఖిల భారత సర్వీసు లేదా కేంద్ర సర్వీసు గ్రూప్ "ఎ" లో సభ్యుడిగా ఉంటే లేదా ఉండి ఉంటే, మరియు కేంద్ర ప్రభుత్వానికి జాయింట్ సెక్రటరీ పదవిని లేదా ఆ సర్వీసులో సమానమైన పదవిని కలిగి ఉంటే నియామకానికి అర్హత ఉంటుంది.

(బి) అటువంటి వ్యక్తులలో, ఎంపిక కమిటీ చార్టర్డ్ అకౌంటెన్సీ యొక్క విద్యా అర్హతలు లేదా ఫైనాన్స్, ఎకనామిక్స్ లేదా అకౌంటెన్సీలో డిగ్రీ లేదా కేంద్ర ప్రభుత్వం లేదా రాష్ట్ర ప్రభుత్వం యొక్క ఫైనాన్స్

లేదా రెవెన్యూ విభాగంలో కనీసం రెండు సంవత్సరాలు పనిచేసి ఉండటం లేదా కార్పొInreషన్ యొక్క ఫైనాన్స్ లేదా అకౌంటింగ్ విభాగానికి ఇన్‌ఛార్జ్‌గా ఉండటం ద్వారా ఫైనాన్స్ లేదా అకౌంట్స్‌లో ప్రత్యేక అనుభవం కలిగి ఉండటం వంటి వాటిని తగిన విధంగా పరిగణనలోకి తీసుకుంటుంది.

xv) భారత రాజ్యాంగంలోని ఆర్టికల్స్ 14, 19(1)(జి), 21, 50, 323-బి లను అడ్జుడికేటింగ్ అథారిటీ కూర్పు ఉల్లంఘిస్తోందనే కారణంతో PMLA లోని సెక్షన్ 6 లోని నిబంధనలను సవాలు చేస్తూ, అత్యున్నత న్యాయస్థానంలో ఒక పిఐఎల్ దాఖలు చేయబడింది, దీనిని **పరీనా స్వరూప్ (పైన పేర్కొన్న)**గా నిర్ణయించారు. ఆర్థిక, అకౌంటెన్సీ లేదా పరిపాలన రంగాలలో అనుభవం ఉన్న సభ్యుల అర్హతలకు సంబంధించిన 2007 నియమాలకు మార్పులు/సవరణలను అంగీకరించే విషయాన్ని కోర్టు నిర్ణయించింది. అయితే, ప్రతిపాదిత సవరణలు/మార్పులలో ఏవీ చట్ట రంగంలో అనుభవం కలిగి ఉండటాన్ని అందించవు మరియు విద్యా అర్హతను అదనంగా మాత్రమే అందిస్తాయి. **పరీనా స్వరూప్ (పైన పేర్కొన్న)**లోని నిర్ణయం యొక్క సంబంధిత భాగం క్రింద సంగ్రహించబడింది:

11. నియమాలను సవరించడం ద్వారా సూచించిన చర్యలు పూర్తయ్యాయని శ్రీ గోపాల్ సుబ్రమణియం ఈ కోర్టుకు తెలియజేశారు. లేకపోతే, శ్రీ కె.కె. వేణుగోపాల్ రూపొందించిన ప్రతిపాదిత సూచనలు పైన పేర్కొన్న రిట్ పిటిషన్‌ను పరిష్కరించిన తర్వాత చేర్చబడతాయి. సౌలభ్యం కోసం, పిటిషనర్ లేవనెత్తిన సందేహాలను మరియు సవరించిన/ప్రతిపాదిత నిబంధనలను అలాగే వాటిని పాటించడంలో శాఖ యొక్క వ్యాఖ్యలను పరిశీలిద్దాం:

క్రమ.సం.	సమస్యలు	సవరించిన/ప్రతిపాదిత నిబంధన	వ్యాఖ్యలు
1.	అడ్జుడికేటింగ్ అథారిటీ రూల్స్, 2007 లోని రూల్ 3(3) ఫైనాన్స్ లేదా అకౌంటెన్సీ రంగం నుండి సభ్యుల అర్హతలను స్పష్టంగా పేర్కొనలేదు.	2007 అడ్జుడికేటింగ్ అథారిటీ రూల్స్‌లోని రూల్ 3(3)ని సవరించి, ఫైనాన్స్ మరియు అకౌంటింగ్ రంగం నుండి సభ్యునికి "విద్యా అర్హత"ను ఈ క్రింది విధంగా సబ్‌క్లాజ్ (బి)ని చొప్పించడం	చర్య పూర్తయింది. అనుబంధం ఎ ప్రకారం నియమం సవరించబడింది.

ద్వారా పేర్కొనడం
జరిగింది: "(బి)
అటువంటి వ్యక్తుల
నుండి, సెలక్షన్ కమిటీ
చార్టర్డ్ అకౌంటెన్సీ లేదా
ఫైనాన్స్, ఎకనామిక్స్
లేదా అకౌంటెన్సీలో డిగ్రీ
లేదా కేంద్ర ప్రభుత్వం
లేదా రాష్ట్ర ప్రభుత్వం
యొక్క ఫైనాన్స్ లేదా
రెవెన్యూ విభాగంలో
కనీసం రెండు
సంవత్సరాలు పనిచేసి
ఉండటం లేదా
కార్పొInreషన్ యొక్క
ఫైనాన్స్ లేదా
అకౌంటింగ్ విభాగానికి
బాధ్యత వహించడం
ద్వారా ఫైనాన్స్ లేదా
అకౌంట్స్ ప్రత్యేక
అనుభవం కలిగి
ఉండటం వంటి విద్యా
అర్హతలను
పరిగణనలోకి
తీసుకోవాలి."

ఈ కోర్టు ప్రకారం, ఆర్థిక, అకౌంటెన్సీ లేదా పరిపాలన రంగంలో అనుభవం ఉన్న సభ్యుని నియామకానికి అవసరమైన ప్రమాణాలకు న్యాయ రంగంలో ఎటువంటి విద్యా అర్హతలు లేదా ఆచరణాత్మక అనుభవం అవసరం లేదు. అందువల్ల, అటువంటి సభ్యుడు మాత్రమే చట్టపరమైన ప్రశ్నలను నిర్ణయించడానికి లేదా న్యాయనిర్ణేత విధులను నిర్వహించడానికి మినహాయించబడదు.

xvi) ఈస్టర్న్ ఇన్స్టిట్యూట్ (పైన పేర్కొన్న) లోని సిక్కిం హైకోర్టు కూడా అదే అభిప్రాయాన్ని వ్యక్తం చేసింది మరియు సంబంధిత పేరాలు క్రింద సంగ్రహించబడ్డాయి:

13. నా ఆలోచన ప్రకారం, పై చెప్పిన విషయాలన్నింటినీ పరిగణనలోకి తీసుకున్నప్పుడు, ఒక ముఖ్యమైన విషయం స్పష్టంగా వెల్లడవుతుంది. ప్రస్తుత వ్యవహారంలో లాగా, చట్టపరమైన మరియు వాస్తవ పరమైన తీవ్రమైన ప్రశ్నలు ఉత్పన్నమయ్యే సందర్భంలో, PMLA యొక్క సెక్షన్ 6లోని సబ్ సెక్షన్ (5)లోని క్లాజు (బి) ప్రకారం అధికారపు తీర్పు మండలిలో సభ్యులను అధ్యక్షుడు (చైర్ పర్సన్) నియమించినప్పుడు, అందులో ఒకరు న్యాయపరమైన సభ్యుడు కావడం అత్యవసరమని భావించాలి. అతడు తన న్యాయపరమైన అనుభవం వల్ల, ప్రత్యేకమైన నైపుణ్యం కలిగిన వ్యక్తిగా ఉంటూ, వేగంగా మరియు సమర్థవంతంగా న్యాయాన్ని అందించగలిగే సామర్థ్యం న్యాయపరమైన సభ్యునికి ఉంటుంది. అదే "అధ్యక్షుడు అవసరమైనట్లు భావించిన విధంగా" అనే పదబంధం యొక్క ఉద్దేశ్యంగా కనిపిస్తోంది.

14. 3వ ప్రతివాది క్రింద జ్యుడీషియల్ సభ్యుడి పదవి ఇప్పటికీ ఖాళీగా ఉందని మరియు అటువంటి సభ్యుడు లేనప్పుడు ఆక్షేపిత షో కాజ్ నోటీసు జారీ చేయబడిందని మరియు సవాలు క్రింద ఉత్తర్వు ఆమోదించబడిందని అంగీకరించబడిన స్థానం. గతంలో గమనించిన దానితో పాటు, పిటిషనర్-విశ్వవిద్యాలయం లేనప్పుడు అడ్జుడికేటింగ్ అథారిటీ ద్వారా ఒకేపక్షంగా ఉత్తర్వులు జారీ చేయబడిన ప్రస్తుత రకమైన విచారణలో, దాని ముందున్న లిస్ యొక్క స్వభావాన్ని పరిగణనలోకి తీసుకుని, చట్టంలో సంబంధిత మరియు ఆమోదయోగ్యమైన అన్ని సూత్రాలను సంతృప్తిపరిచేలా ఆదేశాలు జారీ చేయబడ్డాయని నిర్ధారించుకోవడానికి న్యాయపరమైన సభ్యుడు బెంచ్‌లో భాగం కావడం చాలా అవసరం. అందువల్ల, ప్రాథమికంగా ఈ ఉత్తర్వు *తమిళనాడు జనInreషన్ అండ్ డిస్ట్రిబ్యూషన్ కార్పొInreషన్ లిమిటెడ్* (పైన పేర్కొన్న)లో నిర్దేశించిన చట్టం యొక్క అవసరాన్ని ఆమోదించడం లేదని నేను భావిస్తున్నాను.

xvii) ప్రస్తుత కేసులో, జె. శేఖర్ (పైన పేర్కొన్న) పై ఆధారపడిన ED, న్యాయశాస్త్రంలో అనుభవం ఉన్న సభ్యులతో ట్రిబ్యునళ్ల ఏర్పాటుపై సుప్రీం కోర్టు ఇచ్చిన నిర్ణయాలు ప్రస్తుత కేసుకు వర్తించవని వాదించింది, ఎందుకంటే భారత రాజ్యాంగంలోని ఆర్టికల్ 323ఎ మరియు ఆర్టికల్ 323బి క్రింద ట్రిబ్యునళ్ల ఏర్పాటుకు సంబంధించిన నిర్ణయాలు మరియు న్యాయనిర్ణేత అధికారం పేర్కొన్న రాజ్యాంగ నిబంధనల ప్రకారం ఏర్పాటు చేయబడలేదు. జె. శేఖర్ (పైన పేర్కొన్న) యొక్క సంబంధిత పేరాలు క్రింద సంగ్రహించబడ్డాయి:

82. ఈస్టర్న్ ఇన్స్టిట్యూట్ ఫర్ ఇంటిగ్రేటెడ్ లెర్నింగ్ వర్సెస్ జాయింట్ డైరెక్టొరేట్ 2016 క్రిమినల్ ఎల్‌జె 526, విశాల్ ఎక్స్‌పోర్ట్స్ ఓవర్సీస్ లిమిటెడ్ వర్సెస్ యూనియన్ ఆఫ్ ఇండియా (ఎస్‌సిఎ నెం. 13949/ 2014లో గుజరాత్ హైకోర్టు 9వ మార్చి 2016న తీసుకున్న నిర్ణయం) మరియు ఉదయ్ నవీన్‌చంద్రసంఘాని వర్సెస్ యూనియన్ ఆఫ్ ఇండియా (గుజరాత్ హైకోర్టు ఎస్‌సిఎ నెం. 10076/ 2015 యొక్క 1 ఏప్రిల్ 2016న తీసుకున్న నిర్ణయం) తీర్పుల బలం ఆధారంగా ఆ ఒకే సభ్యుడు కూడా తప్పనిసరిగా జ్యుడీషియల్ మెంబర్ (జెఎం) అయి ఉండాలి మరియు అడ్మినిస్ట్రేటివ్ మెంబర్ (ఎఎం) కాదు అని వాదించబడింది.

83. ఎల్. చంద్రకుమార్ వర్సెస్ యూనియన్ ఆఫ్ ఇండియా (పైన పేర్కొన్న) పై ఆధారపడటం తప్పు. అక్కడ ప్రశ్న ఏమిటంటే హైకోర్టు అధికార పరిధిని తొలగించి, హైకోర్టు అధికారాలను ట్రిబ్యునల్ లో ఉంచడం రాజ్యాంగబద్ధంగా చెల్లుబాటు అవుతుందా లేదా అనేది. సెక్షన్ 8 PMLA క్రింద అలా చేయాలని కోరుకోలేదు. సెక్షన్ 5(1) PMLA క్రింద అధికారులు జారీ చేసిన ఆదేశాల యొక్క అంతర్గత న్యాయ సమీక్షను అందించడం మాత్రమే ఇది. కాబట్టి, సెక్షన్ 8 PMLA క్రింద ఉన్న AAని అడ్మినిస్ట్రేటివ్ ట్రిబ్యునల్స్ చట్టం 1985 (ఎటిఎ) క్రింద ఉన్న అడ్మినిస్ట్రేటివ్ ట్రిబ్యునల్‌తో సమానం చేయలేము. ఎటిఎ క్రింద ఉన్న సెంట్రల్ అడ్మినిస్ట్రేటివ్ ట్రిబ్యునల్‌కు రాజ్యాంగంలోని ఆర్టికల్ 226 ప్రకారం మొదట హైకోర్టుకు ఉన్న అధికారాలు ఉన్నాయి. అవి భారత రాజ్యాంగంలోని ఆర్టికల్ 323-బి క్రింద ఉన్న ట్రిబ్యునళ్లు. AA అస్సలు అలాంటి ట్రిబ్యునల్ కాదు. అందువల్ల, ఈ సందర్భంలో సిక్కిం మరియు గుజరాత్ హైకోర్టుల నేర్చుకున్న ఒకే న్యాయమూర్తుల తీర్పులతో కోర్టు ఏకీభవించలేకపోయింది.

84. సిక్కిం మరియు గుజరాత్ హైకోర్టుల విద్యావంతులైన ఒకే న్యాయమూర్తుల పైన పేర్కొన్న నిర్ణయాలతో ఏకీభవించలేమని కోర్టు గుర్తించడానికి ఇతర కారణాలు ఉన్నాయి. సెక్షన్ 25 PMLA క్రింద, AA యొక్క ఉత్తర్వు నుండి AT ముందు అప్పీల్ చేసుకునే అవకాశం ఉందని వారు గమనించడంలో విఫలమవుతున్నారు. అయినప్పటికీ, అటువంటి ATహైకోర్టుకు సమానం కాదు ఎందుకంటే AT యొక్క ఉత్తర్వుకు వ్యతిInreకంగా అప్పీల్ హైకోర్టుకే అందించబడుతుంది. అందువల్ల, PMLA క్రింద న్యాయ సమీక్ష అధికారుల సోపానక్రమం ఇతర చట్టాలలో, ముఖ్యంగా ఎటిఎలో కనిపించే దానికంటే చాలా భిన్నమైన పథకాన్ని అందిస్తుంది.

85. అయితే, PMLA క్రింద, మనకు ముందుగా సెక్షన్ 5(1) PMLA క్రింద ఒక అధికారం నిర్ణయం తీసుకుంటుంది. ఆ తర్వాత సెక్షన్ 8 PMLA క్రింద AA ఆ నిర్ణయాన్ని సమీక్షిస్తుంది. ఆ

తర్వాత సెక్షన్ 25 PMLA క్రింద ఆ AT నిర్ణయానికి వ్యతిInreకంగా మేము అప్పీల్ చేస్తాము. ఆ అధికారులు, అంటే AA మరియు AT, పూర్తిగా JM లచే మాత్రమే నిర్వహించబడవలసిన అవసరం లేదు. వారు AM లు కూడా కావచ్చు.

xviii) ఈ కోర్టు జె. శేఖర్ (పైన పేర్కొన్న) లో వ్యక్తీకరించబడిన అభిప్రాయంతో గౌరవంగా విభేదిస్తుంది. భారత రాజ్యాంగంలోని ఆర్టికల్ 323బి క్రింద న్యాయనిర్ణేత అథారిటీని ఏర్పాటు చేశారా లేదా అనేది ప్రశ్న కాదు. ప్రశ్న ఏమిటంటే, అటువంటి న్యాయనిర్ణేత అధికారం న్యాయనిర్ణేత విధులను నిర్వర్తించే పాక్షిక-న్యాయ సంస్థనా? న్యాయనిర్ణేత అథారిటీ వంటి సంస్థ యొక్క విధులు స్వభావరీత్యా క్వాసీ-జ్యుడీషియల్ అని మరియు వాటికి న్యాయ విధుల యొక్క లక్షణాలు ఉన్నాయని తేలితే, అటువంటి విధులను చట్టపరమైన అనుభవం ఉన్న వ్యక్తి మాత్రమే నిర్ణయించగలరు.

xix) ఆర్.కె. జైన్ (పైన పేర్కొన్న) లో చెప్పినట్లుగా, హక్కులు ప్రశ్నార్థకంగా ఉన్న మరియు శిక్షార్హమైన పరిణామాలను ఎదుర్కోగల వ్యక్తిని విచారించడం మరియు అతని/ఆమె కేసును అటువంటి సమస్యలను నిర్ణయించే సామర్థ్యం మరియు అర్హత కలిగిన సంస్థ నిర్ణయించడం మరియు తీర్పు ఇవ్వడం చాలా అవసరం. అర్హత కలిగిన మరియు సక్రమంగా ఏర్పాటు చేయబడిన పాక్షిక-న్యాయ సంస్థ ద్వారా వివాదాన్ని పరిష్కరించడం సహజ న్యాయం యొక్క ఒక అంశం అని చెప్పడం తప్పు కాకపోవచ్చు.

xx) ఈ సమస్యను పరిష్కరించడానికి, PMLA సెక్షన్ 8(1) క్రింద షోకాజ్ నోటీసు జారీ చేయడం మరియు PMLA సెక్షన్ 8(3) క్రింద ఆస్తుల తాత్కాలిక జప్తును నిర్ధారిస్తూ ఒక ఉత్తర్వు జారీ చేయడం క్వాసీ-జ్యుడీషియల్ విధులు అని ఈ కోర్టు అభిప్రాయపడింది. అందువల్ల, ఒకే సభ్యునితో కూడిన అడ్జుడికేటింగ్ అథారిటీ క్వాసీ-జ్యుడీషియల్ ఆదేశాలను జారీ చేయదు, అలాంటి ఒకే సభ్యుడికి న్యాయపరమైన రంగంలో అనుభవం ఉంటే తప్ప. ఆర్థిక, అకౌంటెన్సీ లేదా పరిపాలన రంగంలో అనుభవం ఉన్న ఒకే సభ్యుడు నిర్వహించే ఏదైనా పాక్షిక-న్యాయ విధి చెల్లదు మరియు అది కోరం నాన్ జ్యుడీస్ ద్వారా ప్రభావితమవుతుంది. ఒకే సభ్యుని న్యాయనిర్ణేత అథారిటీ అవసరార్థం మరియు తప్పనిసరిగా న్యాయ రంగంలో అనుభవం ఉన్న వ్యక్తిచే నిర్వహించబడాలి. 2వ సమస్యకి తదనుగుణంగా సమాధానం ఇవ్వబడుతుంది.

xxi) ప్రస్తుత కేసులో, PMLA లోని సెక్షన్ 8(1) క్రింద షోకాజ్ నోటీసు జారీ చేయబడింది మరియు PMLA లోని సెక్షన్ 8(3) క్రింద నిర్ధారణ ఉత్తర్వులను చట్టంలో అనుభవం లేని ఒకే సభ్యుడు

ఆమోదించాడు. కాబట్టి, పేర్కొన్న షోకాజ్ నోటీసులు మరియు నిర్ధారణ ఉత్తర్వులు చెల్లవు మరియు వాటిని పక్కన పెట్టే అవకాశం ఉంది.

15. 3వ సమస్య: 15.03.2020 నుండి 28.02.2022 వరకు ఉన్న కాలాన్ని అత్యున్నత న్యాయస్థానం పరిమితి గణనలో మినహాయించింది, అది రీ: పరిమితి (పైన పేర్కొన్న) ద్వారా 180 రోజుల్లోపు తాత్కాలిక జప్తును నిర్ధారించే ఆదేశాలకు వర్తిస్తుందా?

i) డబ్ల్యు.పి. నెం. 34238/ 2022 లోని పిటిషనర్, తేదీ 03.02.2022 నాటి తాత్కాలిక జప్తు ఉత్తర్వు అంటే, పిఏఓ నెం. 04/ 2022 ను తేదీ 22.08.2022 నాటి ఉత్తర్వు ద్వారా అడ్జుడికేటింగ్ అథారిటీ ధృవీకరించలేదని వాదించారు, ఎందుకంటే అది 180 రోజులు గడిచిన తర్వాత ఆమోదించబడింది. ఇంకా, ఎస్. కాశీ (పైన పేర్కొన్న) లో అత్యున్నత న్యాయస్థానం నిర్ణయం దృష్ట్యా, 180 రోజుల వ్యవధిని లెక్కించడంలో అడ్జుడికేటింగ్ అథారిటీ రీ: పరిమితి (పైన పేర్కొన్న) పై ఆధారపడలేమని పిటిషనర్ వాదించారు.

ii) డబ్ల్యు.పి. నెం. 34627/ 2022లో, దానిలోని తాత్కాలిక జప్తు ఉత్తర్వు అంటే, పిఏఓ నెం. 01/ 2021 01.02.2021 తేదీన ఆమోదించబడింది. దాని ప్రకారం PMLA యొక్క సెక్షన్ 5(5) క్రింద అసలు ఫిర్యాదు 19.02.2021 తేదీ న దాఖలు చేయబడింది మరియు PMLA యొక్క సెక్షన్ 8(1) క్రింద షోకాజ్ నోటీసును 03.03.2021 తేదీన అడ్జుడికేటింగ్ అథారిటీ జారీ చేసింది. PMLA లోని సెక్షన్ 8(2) క్రింద 05.07.2021 మరియు 06.07.2021 తేదీలలో విచారణ జరిగింది. అయితే, నేటి వరకు ఎటువంటి నిర్ధారణ ఉత్తర్వు జారీ కాలేదు. తాత్కాలిక జప్తు ఉత్తర్వు జారీ చేసి 180 రోజులు గడిచినందున, న్యాయనిర్ణేత అధికారి తాత్కాలిక జప్తును నిర్ధారిస్తూ ఉత్తర్వు జారీ చేయలేరని పిటిషనర్ వాదించారు.

iii) మరోవైపు, కోవిడ్-19 మహమ్మారి కారణంగా ఆస్తుల తాత్కాలిక జప్తును 180 రోజుల్లోపు నిర్ధారించలేమని డబ్ల్యు.పి. నెం. 34238/ 2022 మరియు డబ్ల్యు.పి. నెం. 34627/ 2022 రెండింటిలోనూ ED వాదిస్తోంది. అయితే, రీ: పరిమితి (పైన పేర్కొన్న)లో అత్యున్నత న్యాయస్థానం కాల పరిమితిని తేదీ 15.03.2020 నుండి 28.02.2022 వరకు పొడిగించింది. తేదీ 15.03.2020 నుండి 28.02.2022 వరకు ఉన్న కాలాన్ని తాత్కాలిక జప్తు తేదీ నుండి మినహాయించి, 180 రోజుల వ్యవధిని లెక్కించడానికి నిర్ధారణ ఉత్తర్వు జారీ చేసే తేదీ వరకు మినహాయించాలని ED వాదిస్తోంది.

iv) సుప్రీం కోర్టు రీ: **పరిమితి (పైన పేర్కొన్న)** లో కోవిడ్-19 మహమ్మారి పరిస్థితిని సుమోటోగా స్వీకరించి, ఏదైనా కోర్టు లేదా ట్రిబ్యునల్ ముందు ఏదైనా సాధారణ లేదా ప్రత్యేక చట్టం క్రింద పిటిషన్లు/దరఖాస్తులు/సూట్లు/అప్పీళ్లు/అన్ని ఇతర చర్యలను దాఖలు చేయడానికి తేదీ 15.03.2020 నుండి పరిమితి వ్యవధిని పొడిగించిందని గమనించడం ముఖ్యం. న్యాయవాదులు/వ్యాజ్యాలు చేసేవారు తమ దరఖాస్తులను భౌతికంగా దాఖలు చేయడంలో ఎదుర్కొనే ఇబ్బందులను గుర్తించడం ఈ పొడిగింపు యొక్క ఉద్దేశ్యం. రీ: **పరిమితి (పైన పేర్కొన్న)** యొక్క సంబంధిత పేరాలు క్రింద సంగ్రహించబడ్డాయి:

1. కోవిడ్-19 వైరస్ కారణంగా దేశం ఎదుర్కొంటున్న సవాలు మరియు దాని ఫలితంగా దేశవ్యాప్తంగా న్యాయవాదులు తమ పిటిషన్లు/దరఖాస్తులు/సూట్లు/అప్పీళ్లు/అన్ని ఇతర చర్యలను దాఖలు చేయడంలో సాధారణ పరిమితి చట్టం లేదా ప్రత్యేక చట్టాల (కేంద్ర మరియు/లేదా రాష్ట్రం రెండూ) ప్రకారం నిర్దేశించిన పరిమితి వ్యవధిలోపు ఎదుర్కొనే ఇబ్బందుల కారణంగా తలెత్తే పరిస్థితిని ఈ కోర్టు స్వయంగా పరిగణనలోకి తీసుకుంది.

2. అటువంటి ఇబ్బందులను నివారించడానికి మరియు ఈ కోర్టుతో సహా దేశవ్యాప్తంగా ఉన్న సంబంధిత కోర్టులు/ట్రిబ్యునళ్లలో అటువంటి ప్రొసీడింగ్‌లను దాఖలు చేయడానికి న్యాయవాదులు/వ్యాజ్యాలు భౌతికంగా రావాల్సిన అవసరం లేదని నిర్ధారించడానికి, సాధారణ చట్టం లేదా ప్రత్యేక చట్టాల ప్రకారం సూచించబడిన పరిమితితో సంబంధం లేకుండా, అటువంటి అన్ని ప్రొసీడింగ్‌లలో పరిమితి వ్యవధిని 15-3-2020 నుండి పొడిగించాలని ఇందుమూలంగా ఆదేశించడమైనది, ప్రస్తుత ప్రొసీడింగ్‌లలో ఈ కోర్టు తదుపరి ఉత్తర్వులు జారీ చేసే వరకు.

v) తదనంతరం, రీ: **పరిమితిని పొడిగించేందుకు అవగాహన** (ఇకపై 'పరిమితి, 2022') ద్వారా 28.02.2022 వరకు పొడిగించారు. ఏదైనా చట్టం ప్రక్రియ పూర్తి కావడానికి పరిమితి వ్యవధిని అందించే చోట, 15.03.2020 నుండి 28.02.2022 మధ్య కాలాన్ని అటువంటి కాలాన్ని లెక్కించడంలో మినహాయించాలని సుప్రీంకోర్టు ఆ ఉత్తర్వు ద్వారా స్పష్టం చేసింది. రీ: **పరిమితి, 2022 (పైన పేర్కొన్న)** యొక్క సంబంధిత పేరాలు క్రింద సంగ్రహించబడ్డాయి:

5.1. 23-3-2020 నాటి ఉత్తర్వు [*పరిమితిని పొడిగించేందుకు అవగాహన, రీ,* (2020) 19 ఎస్‌సిసి 10 : (2021) 3 ఎస్‌సిసి (క్రి) 801] పునరుద్ధరించబడింది మరియు 8-3- 2021 నాటి తదుపరి ఆదేశాల కొనసాగింపుగా [*పరిమితిని పొడిగించేందుకు అవగాహన, రీ,* (2021) 5 ఎస్‌సిసి 452 : (2021) 3 ఎస్‌సిసి (సివిల్) 40 : (2021) 2 ఎస్‌సిసి (క్రి) 615 : (2021) 2 ఎస్‌సిసి (L&S)

50], 27-4-2021 [*పరిమితిని పొడిగించేందుకు అవగాహన, రీ,* (2021) 17 ఎస్‌సిసి 231 : 2021 ఎస్‌సిసి ఆన్‌లైన్ ఎస్‌సి 373] మరియు 23-9- 2021 [*పరిమితిని పొడిగించేందుకు అవగాహన, రీ,* 2021 ఎస్‌సిసి ఆన్‌లైన్ ఎస్‌సి 947] ప్రకారం, తేదీ 15-3-2020 నుండి 28-2-2022 వరకు ఉన్న కాలాన్ని అన్ని న్యాయపరమైన లేదా పాక్షిక-న్యాయపరమైన చర్యలకు సంబంధించి ఏదైనా సాధారణ లేదా ప్రత్యేక చట్టాల ప్రకారం సూచించబడిన పరిమితి ప్రయోజనాల కోసం మినహాయించాలని నిర్దేశించబడింది.

5.2. పర్యవసానంగా, తేదీ 3-10-2021 నాటికి మిగిలి ఉన్న పరిమితి వ్యవధి, ఏదైనా ఉంటే, 1-3-2022 నుండి అమలులోకి వస్తుంది.

5.3. తేదీ 15-3-2020 నుండి 28-2-2022 మధ్య కాలంలో పరిమితి గడువు ముగిసిపోయిన సందర్భాల్లో, వాస్తవ పరిమితి మిగిలి ఉన్న వ్యవధి ఉన్నప్పటికీ, అన్ని వ్యక్తులకు తేదీ 1-3-2022 నుండి 90 రోజుల పరిమితి వ్యవధి ఉంటుంది. తేదీ 1-3-2022 నుండి అమలులోకి వచ్చే పరిమితి యొక్క వాస్తవ బ్యాలెన్స్ వ్యవధి 90 రోజుల కంటే ఎక్కువగా ఉంటే, ఆ ఎక్కువ కాలం వర్తిస్తుంది.

5.4. ఆర్బిట్రేషన్ అండ్ కన్సిలియేషన్ యాక్ట్, 1996లోని సెక్షన్లు 23(4) మరియు 29-ఎ, వాణిజ్య న్యాయస్థానాల చట్టం, 2015లోని సెక్షన్ 12-ఎ మరియు నెగోషియబుల్ ఇన్‌స్ట్రుమెంట్స్ యాక్ట్, 1881లోని సెక్ష 138లోని నిబంధనలు (బి) మరియు (సి) మరియు ప్రొసీడింగ్‌లను స్థాపించడానికి పరిమితి కాలాలు, బాహ్య పరిమితులు (కోర్టు లేదా ట్రిబ్యునల్ ఆలస్యాన్ని క్షమించగల లోపల) మరియు ప్రొసీడింగ్‌ల ముగింపును సూచించే ఏవైనా ఇతర చట్టాల క్రింద నిర్దేశించిన కాలాలను లెక్కించడంలో తేదీ 15-3-2020 నుండి 28-2-2022 వరకు ఉన్న కాలాన్ని కూడా మినహాయించాలని మరింత స్పష్టం చేయబడింది.

vi) ఉదాహరణకు, ఆర్బిట్రేషన్ & కన్సిలియేషన్ చట్టం, 1996 లోని సెక్షన్ 29ఎ ప్రకారం 12 నెలల కాలపరిమితిని అందిస్తుంది, ఆ లోపు తీర్పును ఆమోదించాలి. రీ: పరిమితి, 2022 (పైన పేర్కొన) ప్రకారం, ఆర్బిట్రేషన్ & కన్సిలియేషన్ చట్టం, 1996 లోని సెక్షన్ 29ఎ క్రింద 12 నెలల వ్యవధిని లెక్కించడానికి తేదీ 15.03.2020 నుండి 28.02.2022 వరకు ఉన్న కాలపరిమితిని మినహాయించాలి. అదేవిధంగా, వాణిజ్య న్యాయస్థానాల చట్టం, 2015లోని సెక్షన్ 12ఎ(3) సంస్థ పూర్వ మధ్యవర్తిత్వం మూడు నెలల కాల వ్యవధిని అందిస్తుంది, ఆ లోపుగా పూర్తి చేయాలి. అయితే, రీ: పరిమితి, 2022 (పైన పేర్కొన్న) ప్రకారం, 3 నెలల వ్యవధిని లెక్కించడానికి తేదీ 15.03.2020 నుండి 28.02.2022 వరకు ఉన్న కాలాన్ని మినహాయించాలి. అందువల్ల, రీ: పరిమితి, 2022 (పైన పేర్కొన్న) ప్రకారం, ఒక చట్టం

గరిష్ట వ్యవధిని నిర్దేశించిన చోట, ప్రక్రియలు పూర్తి కావాలంటే, తేదీ 15.03.2020 నుండి 28.02.2022 వరకు ఉన్న కాలాన్ని అటువంటి గరిష్ట వ్యవధిని లెక్కించడానికి మినహాయించాలి.

vii) ఆస్తి యొక్క తాత్కాలిక జప్తును నిర్ధారించడానికి 180 రోజుల గణనలో రీ: పరిమితి (పైన పేర్కొన్న) యొక్క వర్తిత్వాన్ని నిర్ణయించడానికి, PMLA యొక్క సెక్షన్ 5 క్రింద సూచించబడిన కాలపరిమితి యొక్క స్వభావాన్ని చర్చించడం సముచితం. సౌలభ్యం కొరకు, సెక్షన్ 5 క్రింద సంగ్రహించబడింది:

5. మనీలాండరింగ్‌లో పాల్గొన్న ఆస్తిని జప్తు చేయడం.—

29[(1) ఈ సెక్షన్ ప్రయోజనాల కోసం డైరెక్టర్ అధికారం పొందిన డిప్యూటీ డైరెక్టర్ హోదా కంటే తక్కువ కాని డైరెక్టర్ లేదా మరే ఇతర అధికారి అయినా, తన వద్ద ఉన్న విషయం ఆధారంగా (అటువంటి నమ్మకాన్ని వ్రాతపూర్వకంగా నమోదు చేయడానికి కారణం) నమ్మడానికి కారణం ఉంటే, అది—

(ఎ) ఏ వ్యక్తి అయినా నేరం ద్వారా వచ్చిన ఏదైనా ఆదాయాన్ని కలిగి ఉన్నాడు; మరియు

(బి) ఈ అధ్యాయం క్రింద నేరం ద్వారా వచ్చిన ఆదాయాన్ని జప్తు చేయడానికి సంబంధించిన ఏవైనా చర్యలను నిరాశపరిచే విధంగా అటువంటి నేరం ద్వారా వచ్చిన ఆదాయాన్ని దాచిపెట్టడం, బదిలీ చేయడం లేదా వ్యవహరించడం జరిగే అవకాశం ఉంది,

అతను, లిఖితపూర్వకంగా ఉత్తర్వు ద్వారా, ఉత్తర్వు తేదీ నుండి నూట ఎనభై రోజులకు మించని కాలానికి, నిర్దేశించబడిన విధంగా తాత్కాలికంగా అటువంటి ఆస్తిని జప్తు చేయవచ్చు:

అయితే, షెడ్యూల్ చేయబడిన నేరానికి సంబంధించి, 1973 క్రిమినల్ ప్రొసీజర్ కోడ్ (1974 లో 2) లోని సెక్షన్ 173 క్రింద మేజిస్ట్రేట్ నివేదిక పంపబడితే లేదా ఆ షెడ్యూల్‌లో పేర్కొన్న నేరాన్ని దర్యాప్తు చేయడానికి అధికారం ఉన్న వ్యక్తి కేసును బట్టి, షెడ్యూల్ చేయబడిన నేరాన్ని పరిగణనలోకి తీసుకోవడానికి మేజిస్ట్రేట్ లేదా కోర్టు ముందు ఫిర్యాదు దాఖలు చేయబడితే లేదా మరే ఇతర దేశంలోని సంబంధిత చట్టం ప్రకారం ఇలాంటి నివేదిక ఫిర్యాదు చేయబడితే లేదా దాఖలు చేయబడితే తప్ప అటువంటి జప్తు ఉత్తర్వు చేయరాదు:

అయితే, మొదటి నిబంధనలో ఏదైనా ఉన్నప్పటికీ, ఆ విభాగం యొక్క ప్రయోజనాల కోసం డైరెక్టర్ లేదా డిప్యూటీ డైరెక్టర్ హోదా కంటే తక్కువ కాని ఏ ఇతర అధికారి అయినా తన స్వాధీనంలో ఉన్న విషయాల ఆధారంగా, మనీలాండరింగ్‌లో పాల్గొన్న అటువంటి ఆస్తిని ఈ అధ్యాయం క్రింద వెంటనే జప్తు చేయకపోతే, ఆస్తిని జప్తు చేయకపోవడం ఈ చట్టం క్రింద ఏదైనా చర్యలను నిరుత్సాహపరిచే అవకాశం ఉందని నమ్మడానికి కారణం (అటువంటి నమ్మకానికి గల కారణాలను లిఖితపూర్వకంగా నమోదు చేయాలి) ఉంటే, ఈ విభాగం క్రింద ఏ వ్యక్తి యొక్క ఏదైనా ఆస్తిని జప్తు చేయవచ్చు.

అయితే, నూట ఎనభై రోజుల వ్యవధిని లెక్కించే ప్రయోజనాల కోసం, ఈ సెక్షన్ క్రింద విచారణలను హైకోర్టు నిలిపివేసిన కాలాన్ని మినహాయించాలి మరియు అటువంటి స్టే ఆర్డర్‌ను రద్దు చేస్తూ ఉత్తర్వు జారీ చేసిన తేదీ నుండి ముప్పై రోజులకు మించని కాలాన్ని లెక్కించాలి.

(2) డైరెక్టర్ లేదా డిప్యూటీ డైరెక్టర్ హోదా కంటే తక్కువ కాని ఏ ఇతర అధికారి అయినా, సబ్-సెక్షన్ (1) క్రింద జప్తు చేసిన వెంటనే, ఆ సబ్-సెక్షన్‌లో సూచించబడిన తన స్వాధీనంలో ఉన్న మెటీరియల్‌తో పాటు ఉత్తర్వు కాపీని సీలు చేసిన కవరులో, నిర్దేశించబడిన విధంగా, న్యాయనిర్ణేత అధికారికి పంపాలి మరియు అటువంటి న్యాయనిర్ణేత అధికారి నిర్దేశించబడిన కాలానికి అటువంటి ఉత్తర్వు మరియు మెటీరియల్‌ను ఉంచాలి.

(3) సబ్-సెక్షన్ (1) క్రింద చేసిన ప్రతి జప్తు ఉత్తర్వు, ఆ సబ్-సెక్షన్‌లో పేర్కొన్న వ్యవధి ముగిసిన తర్వాత లేదా సెక్షన్ 8లోని సబ్-సెక్షన్ (3) క్రింద చేసిన ఉత్తర్వు తేదీ, ఏది ముందు అయితే దాని ప్రభావం ఉండదు.

(4) ఈ సెక్షన్‌లోని ఏదీ సబ్-సెక్షన్ (1) క్రింద జప్తు చేయబడిన స్థిరాస్తిని అనుభవించడంలో ఆసక్తి ఉన్న వ్యక్తిని అలాంటి అనుభవాన్ని పొందకుండా నిరోధించదు.

వివరణ.——ఈ ఉప-విభాగం యొక్క ప్రయోజనాల కోసం, ఏదైనా స్థిరాస్తికి సంబంధించి "ఆసక్తి ఉన్న వ్యక్తి" అంటే, ఆస్తిపై ఏదైనా ఆసక్తిని క్లెయిమ్ చేసే లేదా అర్హత ఉన్న వారందరూ.

(5) సబ్-సెక్షన్ (1) క్రింద ఏదైనా ఆస్తిని తాత్కాలికంగా జప్తు చేసే డైరెక్టర్ లేదా మరే ఇతర అధికారి, అటువంటి జప్తు నుండి ముప్పై రోజుల వ్యవధిలోపు, అటువంటి జప్తు యొక్క వాస్తవాలను పేర్కొంటూ న్యాయనిర్ణేత అధికారి ముందు ఫిర్యాదు చేయాలి.

viii) PMLAలోని సెక్షన్ 5(1) ప్రకారం అధీకృత అధికారి 180 రోజులకు మించని కాలానికి ఆస్తులను తాత్కాలికంగా జప్తు చేయవచ్చు. PMLA లోని సెక్షన్ 5(1) లోని మూడవ నిబంధన ప్రకారం, PMLA క్రింద ప్రారంభించబడిన చర్యలను హైకోర్టు నిలిపివేస్తే, ఆ స్టే అమలులో ఉన్న కాలాన్ని 180 రోజుల వ్యవధిని లెక్కించడంలో మినహాయించాలి. ఇంకా, PMLA లోని సెక్షన్ 5(3) ప్రకారం, PMLA లోని సెక్షన్ 5(1) క్రింద జారీ చేయబడిన తాత్కాలిక జప్తు ఉత్తర్వు తాత్కాలిక జప్తు తేదీ నుండి 180 రోజుల గడువు ముగిసిన తర్వాత ప్రభావం చూపదు.

ix) PMLAలోని సెక్షన్లు 5(1) & 5(3) లను కలిపి చదివితే, 180 రోజుల వ్యవధిలోపు నిర్ధారణ ఉత్తర్వు జారీ చేయడం తప్పనిసరి అని తెలుస్తుంది. **విజయ్ మదన్‌లాల్ చౌదరి వర్సెస్ యూనియన్ ఆఫ్ ఇండియా** కేసులో PMLAలోని వివిధ నిబంధనల రాజ్యాంగబద్ధతపై అత్యున్నత న్యాయస్థానం 180 రోజుల వ్యవధి విధానపరమైన రక్షణ రూపంలో ఉందని తీరు ఇచ్చిన నేపథ్యంలో ఈ అభిప్రాయం మరింత బలపడింది. సంబంధిత పేరా క్రింద సంగ్రహించబడింది:

287. పైన చెప్పినట్లుగా, నేరం ద్వారా వచ్చిన ఆస్తులకు సంబంధించి తాత్కాలిక జప్తు ఉత్తర్వు జారీ చేసే ముందు అధీకృత అధికారి పాటించాల్సిన తగిన రక్షణలను ఉప-సెక్షన్ (1) వివరిస్తుంది. ఉప-సెక్షన్ (1)లో సూచించబడిన జంట అవసరాలకు సంబంధించి సంతృప్తిని నమోదు చేసిన తర్వాత మాత్రమే, అధీకృత అధికారి అటువంటి నేరం ద్వారా వచ్చిన ఆస్తుల తాత్కాలిక జప్తు ఉత్తర్వును జారీ చేయవచ్చు. అధికారిక ఉత్తర్వు జారీ చేసే ముందు, అధీకృత అధికారి తన అభిప్రాయాన్ని ఏర్పరచుకోవాలి మరియు అటువంటి నమ్మకాన్ని వ్రాతపూర్వకంగా నమోదు చేయడానికి గల కారణాలను వివరించాలి, ఇది వాస్తవానికి ఊహ ఆధారంగా కాదు, కానీ అతని వద్ద ఉన్న మెటీరియల్ ఆధారంగా ఉంటుంది. తాత్కాలిక జప్తు ఉత్తర్వు, కాబట్టి, అధీకృత అధికారి అప్పటికే నమోదు చేసిన అటువంటి సంతృప్తి ఫలితం. **ముఖ్యంగా, తాత్కాలిక జప్తు ఉత్తర్వు, ఉత్తర్వు తేదీ నుండి నూట ఎనభై రోజులకు మించని స్థిర వ్యవధి వరకు అమలులో ఉంటుంది. అది 2002 చట్టంలోనే అందించబడిన మరొక రక్షణ.**

x) PMLAలోని సెక్షన్ 5(1) క్రింద తాత్కాలిక జప్తు ఉత్తర్వును 180 రోజులలోపు నిర్ధారించాల్సిన వ్యవధి తప్పనిసరి అనేది నిజం. అయితే, తగిన సందర్భాలలో హైకోర్టు 180 రోజుల వ్యవధిని లెక్కించేటప్పుడు కొంత వ్యవధిని మినహాయించవచ్చు. ఉదాహరణకు, **కార్వీ రియాలిటీ (ఇండియా) లిమిటెడ్ వర్సెస్ ది అడ్జుడికేటింగ్ అథారిటీ** కేసులో పిటిషనర్‌కు PMLA లోని సెక్షన్ 8(1) క్రింద షోకాజ్ నోటీసుకు సమర్థవంతంగా సమాధానం ఇవ్వడానికి తగినంత సమయం లేదని గమనించిన

ఆ కోర్టు షోకాజ్ నోటీసుకు సమాధానం ఇవ్వడానికి రెండు నెలల అదనపు సమయం మంజూరు చేసింది. 180 రోజుల వ్యవధిని లెక్కించడానికి రెండు నెలల అదనపు సమయాన్ని మినహాయించాలని కోర్టు అందులో ఆదేశించింది. సంబంధిత పేరా క్రింద సంగ్రహించబడింది:

22. పైన పేర్కొన్న చర్చ దృష్ట్యా, ఈ రిట్ పిటిషన్ తేదీ 19.09.2022 నాటి షోకాజ్ నోటీసుకు వివరణ/సమాధానం సమర్పించడానికి పిటిషనర్లకు నేటి నుండి రెండు నెలల సమయం మంజూరు చేస్తూ పరిష్కరించబడింది. అయితే, ఇక్కడ పిటిషనర్లు మరింత సమయం పొడిగించమని కోరకూడదని మరియు చట్టంలోని సెక్షన్ 8 యొక్క లక్ష్యం మరియు శాసన ఉద్దేశ్యాన్ని దృష్టిలో ఉంచుకుని, తీర్పు ప్రక్రియ కాలపరిమితితో కూడుకున్నదని పేర్కొన్న పొడిగించిన రెండు నెలల వ్యవధిలోపు వివరణ/సమాధానం సమర్పించాలని స్పష్టం చేయబడింది. 180 రోజుల వ్యవధిని లెక్కించే ఉద్దేశ్యంతో, ఈ కోర్టు ప్రత్యుత్తరం సమర్పించడానికి పొడిగించిన వ్యవధిని చట్టంలోని సెక్షన్ 5(1)కి మూడవ నిబంధన ప్రకారం మినహాయించారని గమనించడం సందర్భోచితం.

xi) **కార్వీ రియాలిటీ** (పైన పేర్కొన్న)లో నిర్ణయాన్ని ఈ కోర్టు డివిజన్ బెంచ్ 13.02.2023న డబ్ల్యు.ఎ. నెం. 194/ 2023లో ఇచ్చిన ఉత్తర్వు ద్వారా ధృవీకరించింది.

xii) ఈ కోర్టు ప్రకారం, తగిన సందర్భాలలో, PMLA యొక్క సెక్షన్ 5(3) క్రింద 180 రోజుల వ్యవధిని లెక్కించేటప్పుడు నిర్దిష్ట వ్యవధిని మినహాయించవచ్చు. నిర్దిష్ట వ్యవధిని మినహాయించడం వ్యవధిని పొడిగించడానికి భిన్నంగా ఉంటుందని గమనించడం ముఖ్యం. ప్రస్తుత సందర్భంలో, భారత రాజ్యాంగంలోని ఆర్టికల్ 142 క్రింద తన స్వాభావిక అధికారాలను వినియోగించుకుని, పరిమితిని లెక్కించడంలో అత్యున్నత న్యాయస్థానం తేదీ 15.03.2020 నుండి 28.02.2022 వరకు ఉన్న కాలాన్ని మినహాయించింది. అందువల్ల, PMLA యొక్క సెక్షన్ 5(3) క్రింద 180 రోజుల వ్యవధిని లెక్కించేటప్పుడు తేదీ 15.03.2020 నుండి 28.02.2022 వరకు ఉన్న కాలాన్ని మినహాయించాలి.

xiii) పైన చెప్పినట్లుగా, **ఎస్. కాశీ** (పైన పేర్కొన్న)లోని నిర్ణయం మరియు **వికాస్ డబ్ల్యుఎస్‌పి లిమిటెడ్** (పైన పేర్కొన్న), **గోవిందో దాస్** (పైన పేర్కొన్న) మరియు **హిరెన్ పంచల్** (పైన పేర్కొన్న)లోని హైకోర్టుల ఇతర నిర్ణయాలపై ఆధారపడిన పిటిషనర్లు, రీ: Limitation (పైన పేర్కొన్న)లోని నిర్ణయం PMLA ప్రొసీడింగ్‌లకు వర్తించదని వాదిస్తున్నారు. ఈ కోర్టు పిటిషనర్ల వాదనను అంగీకరించదు.

xiv) ఎస్. కాశీ (పైన పేర్కొన్న) కేసులో, సుప్రీం కోర్టు ముందున్న ప్రశ్న ఏమిటంటే, రీ: **Limitation** (పైన పేర్కొన్న)లో తీసుకున్న నిర్ణయం 'దర్యాప్తును పూర్తి చేసి, ఛార్జ్ షీట్ దాఖలు చేయడానికి గడువును పొడిగించారా మరియు కోవిడ్-19 కారణంగా దర్యాప్తు పూర్తి కాలేదని మరియు ఛార్ షీట్ దాఖలు చేయలేదని క్రిమినల్ ప్రొసీజర్ కోడ్ (ఇకపై 'క్రిమినల్ పిసి') సెక్షన్ 167(2) క్రింద డిఫాల్ట్ బెయిల్‌ను తిరస్కరించవచ్చా. నిర్ణీత సమయంలోపు దర్యాప్తు పూర్తి కాకపోతే, క్రిమినల్ పిసి లోని సెక్షన్ 167(2) చట్టబద్ధమైన బెయిల్ పొందే తిరుగులేని హక్కును కల్పిస్తుందని కోర్టు అందులో పేర్కొంది. రీ: **పరిమితి** (పైన పేర్కొన్న)లోని నిర్ణయం క్రిమినల్ పిసి లోని సెక్షన్ 167(2)కి వర్తించదని కోర్టు పేర్కొంది, ఎందుకంటే ఒక వ్యక్తి యొక్క వ్యక్తిగత స్వేచ్ఛను తగ్గించలేము. ఇతర హైకోర్టుల నిర్ణయాలను కోర్టు గమనించింది మరియు రీ: **పరిమితి** (పైన పేర్కొన్న)లోని నిర్ణయం పోలీసు దర్యాప్తులకు వర్తించదని పేర్కొంది. మరో మాటలో చెప్పాలంటే, పోలీసు దర్యాప్తులను పూర్తి చేయడానికి సూచించబడిన సమయ వ్యవధులు మరియు నిందితుడి వ్యక్తిగత స్వేచ్ఛ ప్రశ్నార్థకంగా ఉన్న చోట, రీ: **పరిమితి** (పైన పేర్కొన్న)లోని పరిమితి పొడిగింపు ప్రయోజనం తీసుకోలేము. సంబంధిత పేరాలు క్రింద సంగ్రహించబడ్డాయి:

20. ప్రస్తుత మహమ్మారి మరియు ఇబ్బందుల కారణంగా, [ఎస్. కాశీ వర్సెస్ స్టేట్, 2020 ఎస్‌సిసి ఆన్‌లైన్ మ్యాడ్ 1244] అనే తీర్పులో విజ్ఞతగల ఒకే న్యాయమూర్తి ఇచ్చిన వివరణను తార్కిక ముగింపుకు తీసుకువెళితే, సెక్షన్ 57 క్రిమినల్ పిసి, 1973 ద్వారా పరిగణించబడిన విధంగా పోలీసులు 24 గంటల్లోపు నిందితుడిని మేజిస్ట్రేట్ కోర్టు ముందు హాజరుపరచకపోవచ్చు. పైన పేర్కొన్నట్లుగా, సెక్షన్ 57 మరియు సెక్షన్ 167 యొక్క నిబంధనలు ఒకదానికొకటి అనుబంధంగా ఉంటాయి మరియు భారత రాజ్యాంగంలో పొందుపరచబడిన వ్యక్తి యొక్క వ్యక్తిగత స్వేచ్ఛ హక్కును గుర్తించే నిబంధనలు. ఈ కోర్టు 23-3-2020 [*పరిమితిని పొడిగించేందుకు అవగాహన, రీ*, (2020)19 ఎస్‌సిసి 10] నాటి ఉత్తర్వు, ఒక వ్యక్తి యొక్క వ్యక్తిగత స్వేచ్ఛను కాపాడటానికి రూపొందించబడిన క్రిమినల్ ప్రొసీజర్ కోడ్ లేదా మరే ఇతర చట్టంలోని ఏ నిబంధనను నిర్వీర్య పరచడంకు ఉద్దేశించలేదు. 60 రోజులు/90 రోజుల వ్యవధి తర్వాత కూడా ఛార్జ్-షీట్ దాఖలు చేసే ప్రాసిక్యూషన్ హక్కు నిషేధించబడలేదు. ప్రాసిక్యూషన్ 60 రోజులు/ 90 రోజుల తర్వాత ఛార్జ్-షీట్ దాఖలు చేయడం చాలా మంచిది, కానీ ఛార్జ్-షీట్ దాఖలు చేయకుండా, నిందితుడు నిర్దేశించిన వ్యవధిలో ఛార్జ్-షీట్ దాఖలు చేయనందున అతన్ని విడుదల చేయమని కోర్టును ప్రార్థించినప్పుడు, ఆ వ్యవధికి మించి నిందితుడిని నిర్బంధించలేరు. దర్యాప్తు కొనసాగించడానికి మరియు ఛార్జ్-షీట్ సమర్పించడానికి ప్రాసిక్యూషన్ హక్కు ఆర్టికల్ 21 క్రింద పొందుపరచబడిన వ్యక్తి యొక్క స్వేచ్ఛ హక్కుకు సమానం కాదు మరియు సెక్షన్ 167 క్రిమినల్ పిసి తో సహా ఇతర చట్టాలలో ప్రతిబింబిస్తుంది.

★★★★

28. అందువల్ల, ఆక్షేపిత తీర్పులో [ఎస్. కాశీ వర్సెస్ స్టేట్, 2020 ఎస్‌సిసి ఆన్‌లైన్ మ్యాడ్ 1244] విజ్ఞతగల ఒకే న్యాయమూర్తి భారత ప్రభుత్వం ప్రకటించిన లాక్‌డౌన్ అత్యవసర పరిస్థితిని ప్రకటించడానికి సమానమని తప్పుపట్టారని మేము స్పష్టమైన అభిప్రాయం కలిగి ఉన్నాము. క్రిమినల్ ప్రొసీజర్ కోడ్ యొక్క సెక్షన్ 167(2) క్రింద నిర్దేశించిన సమయంలోపు చార్జిషీట్ దాఖలు చేయనప్పటికీ, భారత ప్రభుత్వం లాక్‌డౌన్ సమయంలో విధించిన ఆంక్షలు నిందితుడికి డిఫాల్ట్ బెయిల్ మంజూరు కోసం ప్రార్థించే హక్కును ఇవ్వకూడదని విజ్ఞతగల ఒకే న్యాయమూర్తి అభిప్రాయం స్పష్టంగా తప్పు మరియు చట్టానికి అనుగుణంగా లేదు.

29. అందువల్ల, ఈ కోర్టు తన 23-3-2020 [పరిమితిని పొడిగించేందుకు అవగాహన, రీ, (2020)19 ఎస్‌సిసి 10] ఉత్తర్వులో సెక్షన్ 167(2) క్రిమినల్ పిసి క్రింద నిర్దేశించిన సమయాన్ని మించిపోయినట్లు పరిగణించలేమని లేదా ప్రభుత్వం ప్రకటించిన లాక్‌డౌన్ సమయంలో విధించిన ఆంక్షలు సెక్షన్ 167(2) ద్వారా రక్షించబడిన నిందితుడి హక్కులపై నిర్దేశించిన సమయంలో ఛార్జ్‌షీట్‌ను వదులుకోకపోతే డిఫాల్ట్ బెయిల్ పొందే హక్కుకు సంబంధించి ఏదైనా పరిమితిగా పనిచేయవని మేము భావిస్తున్నాము. ఈ కోర్టు తేదీ 23-3-2020 నాటి ఉత్తర్వులలో అటువంటి పరిమితిని చదవడంలో విజ్ఞతగల ఒకే న్యాయమూర్తి తీవ్రమైన తప్పు చేశారు [పరిమితిని పొడిగించేందుకు అవగాహన, రీ, (2020)19 ఎస్‌సిసి 10].

★★★★

34. రాజస్థాన్ హైకోర్టు తీర్పు పరిగణించాల్సిన సందర్భం ఉంది సెక్షన్ 167 అలాగే ఈ కోర్టు తేదీ 23-3-2020 నాటి *పరిమితిని పొడిగించేందుకు అవగాహన,* రీ [*పరిమితిని పొడిగించేందుకు అవగాహన, రీ,* (2020)19 ఎస్‌సిసి 10]లో జారీ చేసిన ఉత్తర్వు మరియు రాజస్థాన్ హైకోర్టు కూడా తేదీ 23-3-2020 నాటి ఈ కోర్టు ఉత్తర్వు [*పరిమితిని పొడిగించేందుకు అవగాహన, రీ,* (2020) 19 ఎస్‌సిసి 10] హక్కుపై ఎటువంటి ప్రభావం చూపదని అదే నిర్ణయానికి వచ్చాయి, సెక్షన్ 167 క్రిమినల్ పిసి క్రింద నిర్దేశించిన విధంగా సకాలంలో ఛార్జ్-షీట్ దాఖలు చేయకపోవడంపై నిందితుడికి ఇది వర్తిస్తుంది. 22-5-2020న పంకజ్ వర్సెస్ స్టేట్ [పంకజ్ వర్సెస్ స్టేట్, 2020 ఎస్‌సిసి ఆన్‌లైన్ రాజ్ 867] కేసులో రాజస్థాన్ హైకోర్టు, సెట్టు వర్సెస్ స్టేట్ [సెట్టు వర్సె స్టేట్, 2020 ఎస్‌సిసి ఆన్‌లైన్ మ్యాడ్

1026] కేసులో మద్రాస్ హైకోర్టు ఒకే న్యాయమూర్తి ఇచ్చిన తీర్పును అనుసరించింది మరియు నిందితుడు డిఫాల్ట్ బెయిల్ మంజూరుకు అర్హులని తీర్పు చెప్పింది. వివేక్ శర్మ వర్సెస్ స్టేట్ ఆఫ్ ఉత్తరాఖండ్ [వివేక్ శర్మ వర్సెస్ స్టేట్ ఆఫ్ ఉత్తరాఖండ్ మొదటి బెయిల్ దరఖాస్తు నెం. 511/ 2020, ఉత్తర్వు తేదీ 12-5-2020 (యుటిటి)] లో ఉత్తరాఖండ్ హైకోర్టు తేదీ 12-5-2020 నాటి తన తీర్పులో ఈ కోర్టు తేదీ 23-3-2020 నాటి *పరిమితిని పొడిగించేందుకు అవగాహన, రీ* [*పరిమితిని పొడిగించేందుకు అవగాహన, రీ,* (2020)19 ఎస్‌సిసి 10] తీర్పును పరిగణనలోకి తీసుకున్న తర్వాత, ఈ కోర్టు ఉత్తర్వు పోలీసు దర్యాప్తును కవర్ చేయదని అభిప్రాయపడింది. పైన పేర్కొన్న సెట్టు వర్సెస్ స్టేట్ [సెత్తు వర్సెస్ స్టేట్, 2020 ఎస్‌సిసి ఆన్‌లైన్ మ్యాడ్ 1026] కేసులో మద్రాస్ హైకోర్టు ఒకే న్యాయమూర్తి తీసుకున్న పై అభిప్రాయాన్ని మేము అంగీకరిస్తున్నాము, అలాగే కేరళ హైకోర్టు [మొహ్మద్ అలీ వర్సెస్ స్టేట్ ఆఫ్ కేరళ, 2020 ఎస్‌సిసి ఆన్‌లైన్ కెర్ 1742], రాజస్థాన్ హైకోర్టు [పంకజ్ వర్సెస్ స్టేట్, 2020 ఎస్‌సిసి ఆన్‌లైన్ రాజ్ 867] మరియు ఉత్తరాఖండ్ హైకోర్టు [వివేక్ శర్మ వర్సెస్ స్టేట్ ఆఫ్ ఉత్తరాఖండ్ మొదటి బెయిల్ దరఖాస్తు నెం. 511 ఆఫ్ 2020, ఉత్తర్వు 12-5-2020 (యుటిటి)] లు కూడా అంగీకరిస్తున్నాము.

xv) **ఎస్. కాశీ (పైన పేర్కొన్న)** కేసులోని నిర్ణయం ఆధారంగా, ఢిల్లీ హైకోర్టుకు చెందిన ఒక విద్యావంతుడైన ఒకే న్యాయమూర్తి, **వికాస్ డబ్ల్యుఎస్‌పి లిమిటెడ్ (పైన పేర్కొన్న)** కేసులో తాత్కాలిక ఆస్తుల జప్తు ఒక పక్షం ఆస్తిపై అతని హక్కును కోల్పోతుందని తీర్పు ఇచ్చారు. అందువల్ల, **రీ: పరిమితి (పైన పేర్కొన్న)** 180 రోజుల గణనలో PMLA చర్యలకు విస్తరించదు, ఆ వ్యవధిలోపు ఆస్తుల తాత్కాలిక జప్తును న్యాయనిర్ణేత అధికారం నిర్ధారించాలి. PMLA సెక్షన్ 5(1) & 5(3) క్రింద ఎటువంటి పరిమితి వ్యవధి నిర్దేశించబడలేదని మరియు 180 రోజులు గడిచిన తర్వాత, న్యాయనిర్ణేత అధికారి *ఫంక్టస్ అఫీషియో* అవుతారని కూడా కోర్టు పేర్కొంది. ఇంకా, శాసనసభ లేదా ప్రభుత్వం అది సముచితమని భావించినట్లయితే, ఆస్తుల తాత్కాలిక జప్తును నిర్ధారించగల వ్యవధిని స్పష్టంగా పొడిగించి ఉండేది. అయితే, 180 రోజుల తెరచిన గణనలో **రీ: పరిమితి (పైన పేర్కొన్న)** యొక్క వర్తించే ప్రశ్నను కోర్టు వదిలివేసింది. సంబంధిత పేరాలు క్రింద సంగ్రహించబడ్డాయి:

23. కాబట్టి, సెక్షన్ 5లోని సబ్ సెక్షన్ (1)ని సెక్షన్ 2(1)(డి)తో కలిపి చదవడం వలన తాత్కాలిక జప్తు ఉత్తర్వు ప్రభావం ఆస్తి హక్కును హరించడమేననడంలో ఎటువంటి సందేహం లేదు.

★★★★

25. ప్రస్తుత సందర్భంలో, తాత్కాలిక జప్తు ఉత్తర్వు జారీ చేయబడిన వ్యక్తికి జప్తు ఉత్తర్వు చేయబడిన ఆస్తిలో వ్యవహరించే హక్కును చట్టం స్పష్టంగా కోల్పోతుంది. అందువల్ల, అటువంటి తొలగింపు గరిష్టంగా 180 రోజుల వరకు ఉంటుంది మరియు అంతకు మించి ఉండదు, చట్టంలోని సెక్షన్ 8(3) క్రింద అడ్జుడికేటింగ్ అథారిటీ అటువంటి ఉత్తర్వును ముందుగా ధృవీకరించినట్లయితే తప్ప. చట్టంలోని సెక్షన్ 8(3) క్రింద అటువంటి ఉత్తర్వు జారీ చేయకుండా 180 రోజుల వ్యవధి ముగిసిన తర్వాత, తాత్కాలిక తాత్కాలిక జప్తు ప్రభావం ఉండదు మరియు అందువల్ల, చట్టంలోని సెక్షన్ 8(3) క్రింద నిర్ధారించమని అడ్జుడికేటింగ్ అథారిటీ ముందు ఎటువంటి ఆదేశం లేదు. కాబట్టి, అడ్జుడికేటింగ్ అథారిటీ *ఫంక్టస్ అఫీషియో* అవుతుంది.

★★★★

28. పైన పేర్కొన్న ఆదేశాల దృష్ట్యా, న్యాయనిర్ణేత అధికారం ముందు విచారణలో జాప్యాన్ని ప్రతివాదులను నిందించలేమని, ప్రతివాదులకు శిక్ష విధించరాదని మరియు కాల వ్యవధిని పొడిగించాలని ప్రతివాదుల తరపు న్యాయవాది సమర్పించిన వాదనను అంగీకరించలేము. ఇది ఆలస్యానికి ప్రతివాదులకు శిక్ష విధించే ప్రశ్న కాదు, కానీ తప్పించుకోవడానికి వీలులేని చట్టం యొక్క ఆదేశాన్ని వర్తింపజేయడం. అదేవిధంగా, యాక్టస్ క్యూరీ నెమినెం గ్రావాబిట్ సూత్రానికి కూడా ఎటువంటి దరఖాస్తు ఉండదు.

30. స్పష్టంగా, పైన పేర్కొన్న ఉత్తర్వు పరిమితి వ్యవధిని పొడిగించింది. ప్రస్తుత సందర్భంలో, సెక్షన్ 5(1) మరియు 5(3) తాత్కాలిక జప్తు ఉత్తర్వును యొక్క చెల్లుబాటు వ్యవధిని కాకుండా పరిమితి వ్యవధిని అందిస్తాయి. సుప్రీంకోర్టు పైన పేర్కొన్న ఉత్తర్వు కారణంగా ఇది పొడిగించబడదు. ఇది 06.05.2020 తేదీన సుప్రీంకోర్టు ఐ.నెం. 48411/2020లో జారీ చేసిన ఉత్తర్వు నుండి మరింత స్పష్టంగా కనిపిస్తుంది, దీని ద్వారా 1996 ఆర్బిట్రేషన్ మరియు కన్సిలియేషన్ చట్టం మరియు 1881లోని సెక్షన్ 138 ప్రకారం నిర్దేశించిన పరిమితి వ్యవధిని పొడిగించడానికి సంతోషంగా ఉంది, ఈ క్రింది వాటిని గమనించండి:——

31. వాస్తవానికి, ప్రస్తుత వివాదానికి సంబంధించిన ఈ ఆదేశాల శ్రేణిలో అత్యంత సందర్భోచితమైనది తేదీ 10.07.2020 నాటి ఉత్తర్వు, ఇది పైన పేర్కొన్న రెండు సుప్రీంకోర్టు ఆదేశాలు పరిమితి కాలానికి సంబంధించినవని మరియు ప్రస్తుత కేసులో ఉన్నట్లుగా, శాసనం లేదా ఉత్తర్వు యొక్క చెల్లుబాటు వ్యవధి ప్రకారం అవసరమైన పనిని చేయడానికి వ్యవధిని పొడిగించలేదని స్పష్టంగా

చూపిస్తుంది. అటువంటి తేడాను గ్రహించిన సుప్రీంకోర్టు, సెక్షన్ 29ఎ క్రింద ఆర్బిట్రల్ తీర్పును జారీ చేయడానికి మరియు ఆర్బిట్రేషన్ అండ్ కన్సిలియేషన్ యాక్ట్, 1996లోని సెక్షన్ 23(4) క్రింద వాదనలను పూర్తి చేయడానికి మరియు వాణిజ్య న్యాయస్థానాల చట్టం, 2015లోని సెక్షన్ 12ఎ క్రింద తప్పనిసరి ప్రీ-లిటిగేషన్, మధ్యవర్తిత్వం మరియు పరిష్కార ప్రక్రియను పూర్తి చేయడానికి గడువును పొడిగించింది, అయితే, చెక్కు యొక్క చెల్లుబాటు వ్యవధిని పొడిగించడానికి నిరాకరించింది. సుప్రీంకోర్టు ఆదేశాలు బోర్డు అంతటా సమయాన్ని సార్వత్రికంగా పొడిగించడం కాదని ఇది చూపిస్తుంది, అది పరిమితి కావచ్చు లేదా ఒక నిర్దిష్ట పని చేయడానికి సూచించబడిన కాలం కావచ్చు, లేదా ప్రస్తుత సందర్భంలో వలె, ఒక ఉత్తర్వు యొక్క చెల్లుబాటు వ్యవధి కావచ్చు.

32. భారత ప్రభుత్వం 31.03.2020న పన్నులు మరియు ఇతర చట్టాలు (కొన్ని నిబంధనల సడలింపు) ఆర్డినెన్స్, 2020ను ప్రకటించడం ద్వారా, అందులో పేర్కొన్న చట్టాలలో పేర్కొన్న ఏవైనా ప్రక్రియలను పూర్తి చేయడానికి లేదా ఏదైనా ఉత్తర్వును ఆమోదించడానికి కాలపరిమితిని పొడిగించడం ద్వారా పైన పేర్కొన్న వ్యత్యాసం స్పష్టంగా కనిపిస్తుంది. అయితే, మనీలాండరింగ్ నిరోధక చట్టం, 2002 ఆర్డినెన్స్ క్రింద "నిర్దిష్ట చట్టాలలో" ఒకటి కాదు. అందువల్ల, ప్రతివాదులు ఈ ఆర్డినెన్స్ కూడా ఉపయోగించుకోలేరు. మరోవైపు, సుప్రీంకోర్టు ఆదేశాలపై ప్రతివాదులు ఆధారపడటం తిరస్కరించబడుతుందని ఆర్డినెన్స్ స్పష్టంగా చూపిస్తుంది.

★★★★

35. పైన పేర్కొన్న తీర్పు సుప్రీంకోర్టు తేదీ 23.03.2020 తేదీన జారీ చేసిన ఉత్తర్వు యొక్క కారణం మరియు పరిమితిని స్పష్టంగా ప్రధానాంశం చేస్తుంది. ఒక వ్యక్తి యొక్క వ్యక్తిగత స్వేచ్ఛను కాపాడటానికి రూపొందించబడిన ఇతర చట్టాల యొక్క ఏ నిబంధనను తగ్గించడానికి ఆ ఉత్తర్వు ఎప్పుడూ ఉద్దేశించబడలేదని కూడా ఇది ప్రధానాంశం చేస్తుంది. నా అభిప్రాయం ప్రకారం, అదేవిధంగా, తేదీ 23.03.2020 నాటి ఉత్తర్వు ఏ వ్యక్తి ఆస్తి హక్కులను తిరస్కరించడానికి ఉద్దేశించబడలేదు.

★★★★

37. పైన పేర్కొన్న దృష్ట్యా, తేదీ 13.11.2019 నాటి తాత్కాలిక జప్తు ఉత్తర్వు తేదీ నుండి 180 రోజులు, చట్టంలోని సెక్షన్ 8(3) క్రింద ఎటువంటి ఉత్తర్వును అడ్జుడికేటింగ్ అథారిటీ ఆమోదించకుండానే గడువు ముగిసిపోవడంతో, అడ్జుడికేటింగ్ అథారిటీని *ఫంక్టస్ అఫీషియో*గా

మార్చారని మరియు దాని ముందు పెండింగ్‌లో ఉన్న ఓ.సి. నెం. 1228/ 2019 అయిన అసలు ఫిర్యాదుతో ముందుకు సాగలేరని నిర్ధారించబడింది. 26.05.2020 నాటి నోటీసు/ సమన్‌లను తదనుగుణంగా పక్కన పెట్టడం జరిగింది.

38. ప్రస్తుత సందర్భంలో, కేంద్ర ప్రభుత్వం ప్రకటించిన మొత్తం లాక్‌డౌన్ వ్యవధిని, అంటే తేదీ 24.03.2020 నుండి 20.04.2020 వరకు, 180 రోజుల గణన కోసం మినహాయించవచ్చా అనే దానిపై నేను ఉద్దేశపూర్వకంగా ఎటువంటి వ్యాఖ్య చేయకుండా ఉన్నాను, ఎందుకంటే ఈ వ్యవధిని మినహాయించినప్పటికీ, 180 రోజులు తెదీ 16.06.2020న ముగిసి ఉండేవని, న్యాయనిర్ణేత అధికారి జారీ చేసిన నోటీసు తిరిగి ఇవ్వదగిన తేదీ అని వివాదాస్పదం కాదు.

xvi) అదేవిధంగా, కలకత్తా హైకోర్టు గోవిందో దాస్ (పైన పేర్కొన్న) కేసులో తీర్పు చెప్పే అధికారం ప్రయోజనం కోసం రీ: పరిమితి (పైన పేర్కొన్న) ఆమోదించబడిందని వారిని వ్యాజ్యదారుడిగా పేర్కొనలేమని తీర్పు చెప్పింది. అందువల్ల, ఆస్తుల తాత్కాలిక జప్తును నిర్ధారిస్తూ ఉత్తర్వులు జారీ చేయడానికి 180 రోజుల వ్యవధిని పొడిగించడానికి రె: పరిమితి (పైన పేర్కొన్న) ఉపయోగించబడదు. సంబంధిత పేరాలు క్రింద సంగ్రహించబడ్డాయి:

13. అందుబాటులో ఉన్న రికార్డులు, పక్షాల సమర్పణ మరియు వారు ఆధారపడిన తీర్పులు/ ఆదేశాలను పరిగణనలోకి తీసుకుని, నా అభిప్రాయం ప్రకారం, ఎస్. కాశీ (పైన పేర్కొన్న) కేసులో గౌరవనీయ సుప్రీంకోర్టు తీర్పును అనుసరించి, న్యాయనిర్ణయాధికారి/ 2వ ప్రతివాదిని ఒక న్యాయవాది లేదా న్యాయవాది లేదా క్వాసీ-జ్యుడీషియల్ అథారిటీగా పిలవలేము మరియు సుమోటో రిట్ పిటిషన్ (సివిల్) నెం. 3/ 2020లో ఆమోదించబడిన గౌరవనీయ సుప్రీంకోర్టు ఆదేశాన్ని పైన పేర్కొన్న చట్టంలోని సెక్షన్ 5 (3) ప్రకారం 180 రోజుల తర్వాత పేర్కొన్న తాత్కాలిక జప్తు ఉత్తర్వు చెల్లుబాటు గడువు ముగిసిన తర్వాత, పైన పేర్కొన్న చట్టంలోని సెక్షన్ 8 (3) ప్రకారం దానిని పొడిగించడానికి గౌరవనీయ సుప్రీంకోర్టు ఆదేశం కారణంగా స్వయంచాలకంగా పొడిగించబడినట్లు పరిగణించబడుతుందన్న కారణంతో సద్వినియోగం చేసుకోలేము. పిటిషనర్ యొక్క బ్యాంకు ఖాతాలు మరియు పోస్టల్ ఖాతాల తాత్కాలిక జప్తుకు సంబంధించిన ఆక్షేపిత ఉత్తర్వు, డిసెంబర్ 11, 2019న, జూన్ 9, 2021న దాని చెల్లుబాటు గడువు ముగిసింది, అటువంటి ఉత్తర్వు జారీ చేసిన తేదీ నుండి 180 రోజుల గడువు ముగిసిన తర్వాత ఎటువంటి ప్రభావం ఉండదు కాబట్టి, 2వ ప్రతివాది యొక్క అటువంటి వైఖరి చట్టబద్ధంగా నిలకడగా లేదని నేను భావిస్తున్నాను. సెక్షన్ 8 (3) క్రింద 2వ ప్రతివాది ద్వారా దాని చెల్లుబాటును పొడిగిస్తూ పేర్కొన్న చట్టంలోని ఏదైనా అధికారిక ఉత్తర్వును జారీ చేయకపోవడం మరియు

సెక్షన్ 5 (1) క్రింద జారీ చేసిన ఉత్తర్వు తేదీ నుండి 180 రోజుల చెల్లుబాటు వ్యవధి ముగిసిన తర్వాత పిటిషనర్ ప్రశ్నలోని బ్యాంకు మరియు పోస్టల్ ఖాతాలను ఆపInret్ చేయడానికి అనుమతించకపోవడంలో 3వ ప్రతివాదియొక్క చర్య, ప్రతివాది ఎన్‌ఫోర్స్‌మెంట్ అథారిటీ యొక్క అటువంటి చర్య ఒకేపక్షం మరియు చట్టవిరుద్ధం.

14. పైన జరిగిన చర్చను దృష్టిలో ఉంచుకుని, జూన్ 9, 2021న 180 రోజుల గడువు ముగిసిన తర్వాత, మనీలాండరింగ్ నిరోధక చట్టం, 2002లోని సెక్షన్ 5 (1) క్రింద జారీ చేయబడిన డిసెంబర్ 11, 2019న జారీ చేయబడిన బ్యాంకు ఖాతాలు మరియు పోస్టల్ ఖాతాల తాత్కాలిక జప్తు ఉత్తర్వు, మనీలాండరింగ్ నిరోధక చట్టం, 2002లోని సెక్షన్ 8 (3) క్రింద తదుపరి ఉత్తర్వును జారీ చేయడంలో ప్రతివాది ఎన్‌ఫోర్స్‌మెంట్ అథారిటీ/న్యాయనిర్ణయాధికారం విఫలమైన ఫలితంగా ఎటువంటి ప్రభావం లేదా బలాన్ని కలిగి ఉండదని ప్రకటించడం ద్వారా ఈ రిట్ పిటిషన్ అనుమతించబడింది. జూన్ 9, 2021న లేదా అంతకు ముందు, ఆ చట్టంలోని సెక్షన్ 5 (3) ప్రకారం చెల్లుబాటు గడువు ముగిసిన తర్వాత, ఆ చట్టంలోని సెక్షన్ 5 (1) క్రింద ఆ ఉత్తర్వు యొక్క స్వయంచాలక పొడిగింపు భావన/ధృవీకరణకు గౌరవనీయమైన సుప్రీంకోర్టు సుమోటో రిట్ పిటిషన్ (సివిల్) నెం. 3/ 2020 (పైన పేర్కొన్న)లో మనీలాండరింగ్ నిరోధక చట్టం, 2002 లోని సెక్షన్ 5 (1) ప్రకారం, ఏదైనా ప్రక్రియను ప్రారంభించడానికి లేదా ఆర్డర్ పొడిగింపు లేదా నిర్ధారణ కోసం ఏదైనా దరఖాస్తు/దావా/అప్పీల్ దాఖలు చేయడానికి భౌతికంగా ఏదైనా క్వాసీ-జ్యుడీషియల్ లేదా జ్యుడీషియల్ అథారిటీని సంప్రదించాల్సిన అవసరం లేనప్పుడు, తనను తాను లిటిగెంట్ లేదా అడ్వకేట్ లేదా క్వాసీ-జ్యుడీషియల్ అథారిటీగా చెప్పుకోవడం ద్వారా ఇచ్చిన ఉత్తర్వు ఆధారంగా ఆ ఉత్తర్వు యొక్క స్వయంచాలక పొడిగింపు భావన/ధృవీకరణకు అంగీకరించబడింది.

xvii) అదేవిధంగా, కలకత్తా హైకోర్టు హిరెన్ పంచల్ (పైన పేర్కొన్న) లో రీ: పరిమితి (పైన పేర్కొన్న) లోని ఆదేశాల ద్వారా, సుప్రీం కోర్టు విచారణ ప్రారంభించే న్యాయవాదుల హక్కును కాపాడటానికి పరిమితి వ్యవధిని పొడిగించిందని పేర్కొంది. PMLA యొక్క సెక్షన్ 8(3) క్రింద ఆస్తుల తాత్కాలిక జప్తును నిర్ధారించడానికి 180 రోజుల గణనను విచారణ ప్రారంభించడం/ప్రారంభించడంతో సమానం చేయలేమని కోర్టు పేర్కొంది. 180 రోజుల ప్రిస్క్రిప్షన్ ఆస్తి హక్కును కోల్పోకుండా రక్షణ రూపంలో ఉందని కూడా కోర్టు పేర్కొంది. సంబంధిత పేరాలు క్రింద సంగ్రహించబడ్డాయి:

15. సుమో మోటు రిట్ పిటిషన్‌లో సుప్రీంకోర్టు జారీ చేసిన ఆదేశాలు, 1996 ఆర్బిట్రేషన్ అండ్ కన్సిలియేషన్ చట్టంలోని సెక్షన్లు 23(4) మరియు సెక్షన్ 29ఎ, వాణిజ్య న్యాయస్థానాల చట్టం,

2015లోని సెక్షన్ 12ఎ మరియు నెగోషియబుల్ ఇన్‌స్ట్రుమెంట్ చట్టం, 1881లోని సెక్షన్ 138 నిబంధనలు (బి) మరియు (సి) వంటి నిర్దిష్ట చట్టాలలో నిర్దిష్ట నిబంధనలను పేర్కొన్నాయని పేర్కొనడం మరింత సందర్భోచితంగా ఉంటుంది. సుప్రీంకోర్టు పేర్కొన్న నిర్దిష్ట చట్టాలను పరిశీలించినప్పుడు, ఈ అన్ని చట్టాలు సూచించిన దావా వేయడానికి, క్లెయిమ్/కౌంటర్ క్లెయిమ్ దాఖలు చేయడానికి లేదా చట్టం క్రింద అందించిన పరిష్కారం కోసం దరఖాస్తు చేసుకోవడానికి నిర్దిష్ట కాలపరిమితిని అందిస్తున్నాయని తెలుస్తుంది. అందువల్ల చట్టం క్రింద పరిష్కారం కోInre న్యాయవాది హక్కును కాపాడటం మరియు న్యాయవాది తన హక్కుకు సహాయంగా కోర్టుకు లేదా ట్రిబ్యునల్‌కు విచారణను దాఖలు చేయలేని చోట న్యాయవాదికి అటువంటి పరిష్కార హక్కును కోల్పోకుండా ఉండటం దీని ఉద్దేశ్యం.

16. సుప్రీంకోర్టు ఈ విధంగా ప్రదానం చేసిన హక్కు, విచారణను ప్రారంభించడంలో నిర్దేశించిన కాలపరిమితికి సంబంధించి ఉంటుంది.

★★★★

18. సెక్షన్ 5(3) అనేది 180 రోజుల గడువు ముగిసిన తర్వాత కూడా అమలులో ఉండే జప్తు ఉత్తర్వుపై స్పష్టమైన నిషేధం. సెక్షన్ 5(1) నేరం ద్వారా వచ్చిన ఏదైనా ఆస్తిని కలిగి ఉన్న వ్యక్తిపై చర్య తీసుకోవడానికి అధికారాన్ని మరియు తీసుకోవలసిన చర్యలను నిర్దేశిస్తుంది. అందువల్ల ఈ సెక్షన్, సెక్షన్ 5లోని ఇతర షరతుల నెరవేర్పుకు లోబడి ఆస్తిని తాత్కాలికంగా జప్తు చేయడానికి చేపట్టాల్సిన ప్రక్రియకు సంబంధించినది. ఒక చట్టం క్రింద ఉపశమనం కోరుకునే వ్యక్తికి వ్యాజ్యం ప్రారంభ కేంద్రంగా ఉండే దావా వేయడం లేదా పిటిషన్/దరఖాస్తు దాఖలు చేయడంతో సమానం కాదు. సెక్షన్ 5 లోని 180 రోజుల విండో ఒక ముగింపు స్థానాన్ని పరిశీలిస్తుంది, అయితే సుమోటు రిట్ పిటిషన్‌లో సుప్రీంకోర్టు ప్రారంభ కేంద్రాన్ని రక్షించడానికి ప్రయత్నించింది, ఇది మహమ్మారి కారణంగా ఓడిపోయే ప్రమాదం ఉంది.

19. మరో మాటలో చెప్పాలంటే, సుప్రీంకోర్టు ఆదేశాల ద్వారా రక్షించబడినది పరిష్కార హక్కు, ఇచ్చిన చట్టం ప్రకారం పరిష్కారాన్ని తీసివేయడానికి కాదు. ఈ కోర్టు ముందు ప్రతివాదులు రెండోదాన్ని చేయడానికి ప్రయత్నిస్తున్నారు. ED తీసుకున్న ఏకైక చర్య సెప్టెంబర్ 30, 2021 నాటి తాత్కాలిక జప్తు ఉత్తర్వు. పిటిషనర్లు జనవరి 3, 2022న సమాధానం ఇచ్చే ముందు లేదా మార్చి 31, 2022న 180 రోజుల గడువు ముగిసే ముందు ED ఎటువంటి ఇతర చర్యలు తీసుకోలేదు. సెక్షన్ 5(1)(బి) లేదా ఆ సెక్షన్ యొక్క ఇతర షరతుల ప్రకారం చర్య తీసుకోవడంలో దాని నిష్క్రియాత్మకత మరియు వైఫల్యం

ద్వారా, ED తనను తాను, PMLA యొక్క సెక్షన్ 5(3)కి గురిచేసుకుంది. ప్రతిగా పిటిషనర్‌కు ఏప్రిల్ 1, 2022 నుండి 180 రోజుల గడువు ముగిసే వరకు విరామం ఇవ్వబడింది మరియు 180 రోజుల వ్యవధి ముగింపు స్థానం నుండి 80 రోజుల కంటే ఎక్కువ సమయం గడిచిన తర్వాత ED ఇప్పుడు కార్యకలాపాలను పునరుద్ధరించదు.

21. గోవిందో దాస్ కేసులో, అడ్జుడికేటింగ్ అథారిటీ "నాన్-లిటిగెంట్" అనే అభిప్రాయంతో అప్పీల్ కోర్టు విభేదించింది. జప్తు ఉత్తర్వు ఉన్నప్పటికీ, రిట్ పిటిషనర్ల బ్యాంక్ ఖాతాలను డెబిట్ చేయడం ద్వారా బ్యాలెన్స్ సున్నా వద్ద ఉంచడం డివిజన్ బెంచ్‌ను కలవరపెట్టింది. వాణిజ్య న్యాయస్థానాల చట్టం ద్వారా సవరించబడిన సివిల్ ప్రొసీజర్ కోడ్ యొక్క ఉత్తర్వు VIII నిబంధన 1 ప్రకారం వ్రాతపూర్వక వాఙ్మూలము దాఖలు చేయడానికి ప్రకాష్ కార్పొInretట్స్ నిర్దేశించిన చట్టబద్ధమైన కాల వ్యవధిని పరిష్కరించింది. ఎస్. కాశీ కేసులో నిర్ణయం క్రిమినల్ ప్రొసీజర్ కోడ్ (క్రి.పి.సి.) సెక్షన్ 167(2) క్రింద ఛార్జ్ షీట్ దాఖలు చేయడానికి సంబంధించినదని మరియు అందువల్ల నిర్దేశించిన కాలపరిమితికి మించి వ్రాతపూర్వక వాఙ్మూలములను దాఖలు చేయడానికి వర్తించదని ప్రకాష్ కార్పొInretట్స్ కూడా గుర్తించింది.

22. ఎస్. కాశీలోని తార్కికం ప్రస్తుత కేసుకు వర్తిస్తుంది. సుమోటు రిట్ పిటిషన్‌లో 23 మార్చి, 2020 నాటి ఉత్తర్వు, కోర్టుకు భౌతికంగా విచారణకు హాజరు కాలేకపోవడం వల్ల సమయానికి పరిష్కారం లభించని వారి ప్రయోజనం కోసం అని సుప్రీంకోర్టు గుర్తించింది. క్రి.పి.సి సెక్షన్ 167(2) క్రింద పోలీసులు చార్జిషీట్ దాఖలు చేయడానికి సమయం పొడిగించడానికి మరియు న్యాయవాదులకు ఇచ్చే ప్రయోజనం మధ్య సుప్రీంకోర్టు వ్యత్యాసాన్ని చూపింది. ఒక వ్యక్తి యొక్క వ్యక్తిగత స్వేచ్ఛను రక్షించాల్సిన అంశాన్ని కూడా కోర్టు గుర్తించింది. కోర్టు ముందు పిటిషనర్ల హక్కు చట్టబద్ధమైన అధికారం ద్వారా తప్ప ఆస్తిని కోల్పోకూడదనే హక్కుతో ముడిపడి ఉన్నప్పటికీ – ఆర్టికల్ 300ఎ, ED చర్య ద్వారా అటువంటి హక్కు ముప్పులో ఉందని పిటిషనర్లు కేసును స్థాపించారు. నిర్దిష్ట కాలపరిమితిలోపు అథారిటీ చర్య తీసుకోవడంలో విఫలమైతే PMLA యొక్క సెక్షన్ 5(1)(బి) మరియు 5(3) క్రింద న్యాయవాదులకు ప్రయోజనం చేకూర్చబడింది. అథారిటీ అవసరమైన చర్యలు తీసుకోవడంలో విఫలమైతే, 180 రోజుల గడువు ముగిసిన వెంటనే ఉపశమనం పొందే హక్కు పుడుతుంది మరియు అటువంటి హక్కును ఒక న్యాయవాదికి ఇచ్చిన తర్వాత, దానిని తీసివేయలేము.

రీ: పరిమితి (పైన పేర్కొన్న) యొక్క వర్తించే విషయంలో వికాస్ డబ్ల్యుఎస్‌పి లిమిటెడ్ (పైన పేర్కొన్న), గోవిందో దాస్ (పైన పేర్కొన్న) మరియు హిరెన్ పంచల్ (పైన పేర్కొన్న) లలో వ్యక్తీకరించబడిన అభిప్రాయాలతో ఈ కోర్టు గౌరవంగా విభేదిస్తుంది.

xviii) ఈ కోర్టు ప్రకారం, ఎస్. కాశీ (పైన పేర్కొన్న) కేసులో ఇచ్చిన తీర్పును పిటిషనర్లు PMLA సెక్షన్ 5(3) క్రింద 180 రోజుల కంప్యూటింగ్‌లో రీ: పరిమితి (పైన పేర్కొన్న) వర్తించదని వాదించడానికి ఆధారపడలేరు. ఎస్. కాశీ (పైన పేర్కొన్న) కేసులో, దర్యాప్తు చేసే వ్యక్తి యొక్క వ్యక్తిగత స్వేచ్ఛకు సంబంధించిన చర్యలకు పరిమితి (పైన పేర్కొన్న) వర్తించదని నిర్ధారించబడింది.

xviii) ఈ కోర్టు ప్రకారం, ఎస్. కాశీ (పైన పేర్కొన్న) కేసులో ఇచ్చిన తీర్పును పిటిషనర్లు PMLA సెక్షన్ 5(3) క్రింద 180 రోజుల కంప్యూటింగ్‌లో రె: పరిమితి (పైన పేర్కొన్న) వర్తించదని వాదించడానికి ఆధారపడలేరు. ఎస్. కాశీ (పైన పేర్కొన్న) కేసులో, దర్యాప్తు అధికారి నిర్ణీత సమయంలోపు ఛార్జ్ షీట్ దాఖలు చేయడంలో విఫలమైన వ్యక్తి యొక్క వ్యక్తిగత స్వేచ్ఛకు సంబంధించిన చర్యలకు రె: పరిమితి (పైన పేర్కొన్న) వర్తించదని నిర్ధారించబడింది. ఎస్. కాశీ (పైన పేర్కొన్న)కేసులో తీసుకున్న నిర్ణయాన్ని 180 రోజులలోపు తాత్కాలిక జప్తు ఉత్తర్వు నిర్ధారణకు సంబంధించిన PMLA చర్యలకు పొడిగించలేము.

xix) తాత్కాలిక ఆస్తి జప్తు ఒక వ్యక్తి ఆస్తిని కోల్పోయేలా చేసే ప్రభావాన్ని చూపుతుందనేది నిజం. అయితే, వ్యక్తిగత స్వేచ్ఛ హక్కు మరియు ఆస్తి హక్కు వేర్వేరు ప్రాతిపదికన ఉంటాయి మరియు వాటిని సమానంగా పరిగణించలేము. జైలులో ఉన్న వ్యక్తితో వ్యవహరించే ప్రక్రియలను ముగించడంలో అత్యవసరం తాత్కాలికంగా జప్తు చేయబడిన వ్యక్తి కంటే చాలా ఎక్కువ అనే వాస్తవం నుండి అది స్పష్టంగా తెలుస్తుంది. ఇంకా, PMLA యొక్క సెక్షన్ 5(4) ప్రకారం, తాత్కాలికంగా జప్తు చేయబడిన వ్యక్తి దానిని జప్తు చేసే వరకు ఆ ఆస్తిని అనుభవించవచ్చు. తాత్కాలిక జప్తు నిర్ధారణ కేసులలో కూడా, ఒక వ్యక్తి దానిని జప్తు చేసే వరకు ఆ ఆస్తిని అనుభవించవచ్చు.

xx) విజయ్ మదన్‌లాల్ చౌదరి (పైన పేర్కొన్న) కేసులో, సుప్రీంకోర్టు తాత్కాలికంగా జప్తు చేయబడిన ఆస్తులను జప్తు ఉత్తర్వు జారీ అయ్యే వరకు పక్షం అనుభవించవచ్చని తీర్పు చెప్పింది. సంబంధిత పేరాలు క్రింద సంగ్రహించబడ్డాయి:

304. పిటిషనర్ల మరో ఫిర్యాదు ఆస్తిని స్వాధీనం చేసుకోవడానికి సెక్షన్ 8లోని సబ్-సెక్షన్ (4)లోని నిబంధనను సూచిస్తుంది. కేసు యొక్క విచిత్రమైన వాస్తవాలను దృష్టిలో ఉంచుకుని అసాధారణ పరిస్థితుల్లో మాత్రమే ఈ నిబంధనను అమలు చేయాలి. అందులో, సెక్షన్ 5(1) క్రింద జారీ చేయబడిన తాత్కాలిక జప్తు ఉత్తర్వు ధృవీకరించబడినందున, ఆస్తి జప్తు చేయబడిందని అర్థం కాదు; మరియు జప్తు ఉత్తర్వు అధికారికంగా జారీ అయ్యే వరకు, అటువంటి ఆస్తిని స్వాధీనం చేసుకునే ప్రక్రియను వేగవంతం చేయడానికి ఎటువంటి కారణం లేదు. 2002 చట్టంలోని సెక్షన్ 5(4)లో పేర్కొన్న సూత్రాన్ని తాత్కాలిక జప్తు ఉత్తర్వు ధృవీకరించబడిన తర్వాత కూడా అధికారిక జప్తు ఉత్తర్వు జారీ అయ్యే వరకు పొడిగించాలి. సెక్షన్ 5(4)లో తాత్కాలిక జప్తు ఉత్తర్వుతో సహా సెక్షన్ 5లోని ఏదీ సబ్-సెక్షన్ (1) క్రింద జప్తు చేయబడిన స్థిరాస్తిని అనుభవించడంలో ఆసక్తి ఉన్న వ్యక్తిని అటువంటి ఆనందాన్ని పొందకుండా నిరోధించదని స్పష్టంగా పేర్కొంది. జప్తు చేసిన ఆస్తిని స్వాధీనం చేసుకోవాల్సిన అవసరం జప్తు ఉత్తర్వును అమలు చేయడానికి మాత్రమే తలెత్తుతుంది. ఎందుకంటే సెక్షన్ 8 లోని సబ్-సెక్షన్ (6) ప్రకారం, 2002 చట్టం క్రింద విచారణ ముగిసిన తర్వాత, మనీలాండరింగ్ నేరానికి సంబంధించి, మనీలాండరింగ్ నేరం జరగలేదని లేదా ఆస్తి మనీలాండరింగ్‌లో ప్రమేయం లేదని ప్రత్యేక కోర్టు కనుగొంటే, అటువంటి ఆస్తిని స్వీకరించడానికి అర్హత ఉన్న వ్యక్తికి విడుదల చేయాలని ఆదేశిస్తుంది. సబ్-సెక్షన్ (4) ప్రకారం ఆస్తిని స్వాధీనం చేసుకున్న తర్వాత, ఆ తర్వాత మరియు ఇంటర్‌రెగ్నమ్ సమయంలో ప్రత్యేక కోర్టు ఆ వ్యక్తికి అనుకూలంగా తీర్పు ఇచ్చిన తర్వాత, ఆస్తి చేతులు మారి, టైటిల్‌ను మూడవ పక్షానికి అప్పగిస్తే, అది మూడవ పక్షానికి కూడా ఘోర పరిణామాలకు దారితీస్తుంది. సెక్షన్ 8లోని సబ్-సెక్షన్ (4) క్రింద అందుబాటులో ఉన్న ఎంపికను అమలు చేయడానికి ఒక నిర్దిష్ట కేసు యొక్క విచిత్ర వాస్తవాలలో ఇది ఖచ్చితంగా అవసరమైతే తప్ప, దానిని ఖచ్చితంగా నివారించవచ్చు.

305. నిస్సందేహంగా, 2002 చట్టంలోని సెక్షన్ 73 క్రింద అధికారాలను వినియోగించుకుంటూ కేంద్ర ప్రభుత్వం చట్టబద్ధమైన నియమాలను రూపొందించింది, 2013లో అడ్జుడికేటింగ్ అథారిటీ ధృవీకరించిన జప్తు చేయబడిన లేదా స్తంభింపజేసిన చేసిన ఆస్తులను స్వాధీనం చేసుకునే విధానం గురించి మరియు 2019లో జప్తు చేసిన ఆస్తిని పునరుద్ధరించడం గురించి కూడా. తాత్కాలిక జప్తు ఉత్తర్వు నిర్ధారణ ఆధారంగా అధికారిక జప్తు ఉత్తర్వు జారీ చేయబడే ముందు, సంబంధిత ఆస్తిని స్వాధీనం చేసుకోవడానికి సెక్షన్ 8(4) క్రింద ఆ నిర్దేశాన్ని గమనించడం సరిపోతుంది, అది ఒక నియమం కాదు, మినహాయింపుగా ఉండాలి. ఆ సమస్యను కేసు-నుండి-కేసు ఆధారంగా పరిగణించాలి. సంబంధిత నిబంధనల యొక్క అటువంటి సామరస్యపూర్వక నిర్మాణం తర్వాత, 2002 చట్టంలోని సెక్షన్ 8లోని సబ్ సెక్షన్ (4) యొక్క చెల్లుబాటును సవాలు చేయడం సాధ్యం కాదు.

xxi) కాబట్టి, ఒక వ్యక్తి స్వేచ్ఛ ఆధారపడి ఉండే పోలీసు దర్యాప్తుకు సంబంధించిన మరియు కాలక్రమాలను సూచించే నిబంధనలను ఖచ్చితంగా అర్థం చేసుకోవాలి. మరోవైపు, ఆస్తుల జప్తుకు కాలక్రమం నిర్దేశించబడినప్పుడు మరియు కోవిడ్-19 వంటి ఊహించని పరిస్థితుల కారణంగా అటువంటి జప్తు నిర్ధారించబడనప్పుడు, రీ: Limitation (పైన పేర్కొన్న) క్రింద సూచించిన కాలాన్ని మినహాయించడం ద్వారా అది ఆస్తిని ఇప్పటికీ అనుభవించగలిగే *ఫోర్టియోరి తో* న్యాయనిర్ణేత అధికారికి అనుకూలంగా ప్రయోజనం మంజూరు చేయవచ్చు.

xxii) ప్రకాష్ కార్పొInretస్ వర్సెస్ డీ వీ ప్రాజెక్ట్స్ లిమిటెడ్ కేసులో సుప్రీంకోర్టు లిఖిత ప్రకటన దాఖలుకు సంబంధించి రీ: Limitation (పైన పేర్కొన్న) దరఖాస్తును విచారించిందని గమనించడం సముచితం. రీ: Limitation (పైన పేర్కొన్న) పరిధిని అనవసరంగా తగ్గించలేమని మరియు ఎస్. కాశీ (పైన పేర్కొన్న) కు సంబంధించి, భారత రాజ్యాంగంలోని ఆర్టికల్ 21తో వ్యవహరించినందున అది భిన్నమైన ప్రాతిపదికన ఉందని కోర్టు అభిప్రాయపడింది. సంబంధిత పేరాలు క్రింద సంగ్రహించబడ్డాయి:

27.7. ఈ కోర్టు జారీ చేసిన ఇతర ఆదేశాల గురించి మేము వివరించడం లేదు, కానీ మొత్తంగా చదివినప్పుడు, ఆ మహమ్మారి దాడుల సమయంలో న్యాయవాదులు ఎదుర్కొనే ఇబ్బందులను తొలగించడమే ఈ కోర్టు ఆందోళన అని స్పష్టంగా తెలుస్తుంది. అందువల్ల, ఎస్ఎండబ్ల్యుపి నెం. 3/ 2020లో ఈ కోర్టు జారీ చేసిన ఆదేశాల చట్టపరమైన ప్రభావం మరియు కవInreజీని అనవసరంగా తగ్గించలేము మరియు వాటి ఉద్దేశ్యం మరియు ఉద్దేశ్యాన్ని పరిగణనలోకి తీసుకుని, అటువంటి ఆదేశాలు మరియు ఆదేశాలకు పూర్తి ప్రభావం చూపడం అవసరం. [ఈ దృష్టాంతాన్ని పూర్తి చేయడానికి, ఈ విషయం విన్న తర్వాత కూడా, వైరస్ యొక్క కొత్త వేరియంట్ వ్యాప్తితో కోవిడ్-19 కేసులు తిరిగి పెరిగాయని మేము సూచించవచ్చు. కోవిడ్ కేసుల సంఖ్యలో భారీ పెరుగుదల ఈ కోర్టు 2022 నంబర్ 21 దరఖాస్తుపై ఎస్ఎండబ్ల్యుపి నెం. 3/ 2020లో ఈ విషయాన్ని మళ్ళీ విచారించవలసి వచ్చింది; మరియు తేదీ 10-1-2022 నాటి ఉత్తర్వు ద్వారా [పరిమితి పొడిగింపు కోసం అభియోగం, రీ, (2022) 3 ఎస్సిసి 117 : (2022) 2 ఎస్సిసి (సివిల్) 46 : (2022) 1 ఎస్సిసి (క్రి) 580 : (2022) 1 ఎస్సిసి (ఎల్&ఎస్) 501], ఈ కోర్టు మళ్ళీ తేదీ 23-3-2020 నాటి ప్రధాన ఉత్తర్వును పునరుద్ధరించింది [పరిమితిని పొడిగించేందుకు అవగాహన, రీ, (2020) 19 ఎస్సిసి 10 : (2021) 3 ఎస్సిసి (క్రి) 801] మరియు మునుపటి ఆదేశాల కొనసాగింపుగా, అన్ని న్యాయపరమైన లేదా పాక్షిక-న్యాయపరమైన చర్యలకు సంబంధించి ఏదైనా సాధారణ లేదా ప్రత్యేక చట్టాల ప్రకారం సూచించబడిన పరిమితి ప్రయోజనాల కోసం తేదీ 15-3-2020 నుండి 28-2-2022 వరకు కాలాన్ని మినహాయించాలని

ఆదేశించింది. అది ఏమైనప్పటికీ, ఎస్ఎండబ్ల్యుపి నెం. 3/ 2020లోని తాజా ఉత్తర్వును ప్రస్తుత ప్రయోజనం కోసం వివరించాల్సిన అవసరం లేదు.]

★★★★

32.2. నిజానికి, ఎస్. కాశీ కేసులో [ఎస్. కాశీ వర్సెస్ స్టేట్, (2021) 12 ఎస్‌సిసి 1 : 2020 ఎస్‌సిసి ఆన్ లైన్ ఎస్‌సి 529], అదే హైకోర్టు యొక్క కోఆర్డినేట్ బెంచ్ అప్పటికే [సెత్తు వర్సెస్ స్టేట్, 2020 ఎస్‌సిసి ఆన్ లైన్ మాడ్ 1026] తీర్పు ఇచ్చిందని ఈ కోర్టు గమనించింది. 23-3-2020 తేదీ నాటి ఆదేశం [పరిమితిని పొడిగించేందుకు అవగాహన, రీ, (2020) 19 ఎస్‌సిసి 10 : (2021) 3 ఎస్‌సిసి (క్రి) 801] సెక్షన్ 167 CrPC వర్తించే నేరాలను కవర్ చేయలేదు కానీ, [ఎస్. కాశీ వర్సెస్ స్టేట్, 2020 ఎస్‌సిసి ఆన్ లైన్ మాడ్ 1244] ఆరోపించిన క్రమంలో, అదే హైకోర్టు యొక్క ఇతర విజ్ఞతగల ఒకే న్యాయమూర్తి కోఆర్డినేట్ బెంచ్ యొక్క మునుపటి నిర్ణయానికి విరుద్ధంగా అభిప్రాయాన్ని తీసుకున్నారు; మరియు అది పూర్తిగా అనుమతించబడనిదిగా కనుగొనబడింది. **ఏదేమైనా, భారత రాజ్యాంగంలోని ఆర్టికల్ 21 ప్రకారం వ్యక్తిగత స్వేచ్ఛకు సంబంధించిన విషయం మరియు దర్యాప్తు అధికారి చేపట్టాల్సిన చర్యలకు సంబంధించిన ఆ నిర్ణయం, సివిల్ దావాలో ప్రతివాది వ్రాతపూర్వక ప్రకటనను దాఖలు చేసే విషయానికి సంబంధించిన ప్రస్తుత కేసుకు వర్తించదు.**

xxiii) ఇంకా, మద్రాస్ హైకోర్టు డివిజన్ బెంచ్ ఎస్. ప్రసన్న వర్సెస్ ది డిప్యూటీ డైరెక్టర్, డైరెక్టొరేట్ ఆఫ్ ఎన్‌ఫోర్స్‌మెంట్, గవర్నమెంట్ ఆఫ్ ఇండియాలో ఎస్. కాశీ (పైన పేర్కొన్న)లోని నిర్ణయం PMLA యొక్క సెక్షన్ 5(3) క్రింద 180 రోజుల వ్యవధిని లెక్కించడానికి వర్తించదని తీర్పు చెప్పింది. వికాస్ డబ్ల్యుఎస్‌పి లిమిటెడ్ (పైన పేర్కొన్న) మరియు హిరెన్ పంచల్ (పైన పేర్కొన్న)లలో స్వీకరించిన అభిప్రాయంతో కూడా కోర్టు విభేదించింది. సంబంధిత పేరాలు క్రింద సంగ్రహించబడ్డాయి:

12. మా దృష్టికి వచ్చిన కలకత్తా హైకోర్టు తీర్పు విషయానికొస్తే, కలకత్తా హైకోర్టు ప్రధానంగా ఎస్. కాశీ కేసులో అత్యున్నత న్యాయస్థానం తీర్పుపై ఆధారపడిందని మేము కనుగొన్నాము. కలకత్తా హైకోర్టు ఒకే న్యాయమూర్తి పట్ల అత్యంత గౌరవంతో, పైన పేర్కొన్న తీర్పులోని తర్కంతో మేము ఏకీభవించడం లేదు. ఎస్. కాశీ కేసులో అత్యున్నత న్యాయస్థానం పరిష్కరించిన అంశం CrPC యొక్క సెక్షన్ 167(2) పరిధికి సంబంధించినది, అది భారత రాజ్యాంగంలోని ఆర్టికల్ 21కి నేరుగా సంబంధించినది, అంటే ఒక వ్యక్తి యొక్క వ్యక్తిగత స్వేచ్ఛ. భారత రాజ్యాంగంలోని ఆర్టికల్ 300-ఎ

క్రింద ఆస్తి హక్కుతో వ్యవహరించేటప్పుడు దీనిని సమానం చేయలేము మరియు ఎస్. కాశీ కేసులో అత్యున్నత న్యాయస్థానం తీర్పును ఒక వ్యక్తి లేదా కార్పొInretట్ ఆస్తి హక్కుకు సంబంధించిన కేసుకు వర్తించదు.

14. ప్రకాష్ కార్పొInretస్ వర్సెస్ డీ వీ ప్రాజెక్ట్స్ లిమిటెడ్ [(2022) 5 ఎస్‌సిసి 112] కేసులో అత్యున్నత న్యాయస్థానం ఇచ్చిన తీర్పు ద్వారా కూడా మా పై వాదనకు మద్దతు లభిస్తుంది. ఎస్. కాశీ కేసులో జారీ చేసిన ఉత్తర్వు యొక్క పరిధిని అత్యున్నత న్యాయస్థానం వివరించింది మరియు కోర్టు ముందు విచారణకు సంబంధించిన విషయంలో దానిని వర్తించదని స్పష్టంగా పేర్కొంది. రెండవ ప్రతివాది పాక్షిక-న్యాయ విధిని నిర్వహిస్తున్నాడు మరియు ఎస్. కాశీ కేసులోని నిష్పత్తి అటువంటి పాక్షిక-న్యాయ అధికారానికి వర్తించదు. ఏదేమైనా, పిటిషనర్ అప్పీలేట్ ట్రిబ్యునల్ ముందు ఆందోళన చేయడానికి వీలుగా మేము ఈ సమస్యను తెరిచి ఉంచుతాము.

xxiv) వికాస్ డబ్ల్యుఎస్‌పి లిమిటెడ్ (పైన పేర్కొన్న), గోవిందో దాస్ (పైన పేర్కొన్న) మరియు హిరెన్ పంచల్ (పైన పేర్కొన్న)లలో స్వీకరించిన అభిప్రాయంతో కూడా ఈ కోర్టు విభేదిస్తుంది. వికాస్ డబ్ల్యుఎస్‌పి లిమిటెడ్ (పైన పేర్కొన్న)లో తీసుకున్న నిర్ణయాన్ని ఢిల్లీ హైకోర్టు డివిజన్ బెంచ్ 08.01.2021 నాటి ఎల్‌పిఎ 362/2020 ఉత్తర్వు ద్వారా నిలిపివేసింది. ఏదేమైనా, రీ: Limitation (పైన పేర్కొన్న) దరఖాస్తుకు సంబంధించిన ప్రశ్న తెరిచి ఉంచబడింది.

xxv) గోవిందో దాస్ (పైన పేర్కొన్న) విషయానికొస్తే, న్యాయనిర్ణేత అధికారి ఒక వ్యాజ్యదారుడు కాదనేది నిజమే అయినప్పటికీ, ED ప్రాతినిధ్యం వహిస్తున్న అధీకృత అధికారి PMLA క్రింద ప్రారంభించబడిన చర్యలకు మరియు పరిమితి (పైన పేర్కొన్న) దరఖాస్తు కోసం ఒక వ్యాజ్యదారుడు. అందువల్ల, PMLA సెక్షన్ 5 క్రింద 30 రోజుల్లోపు ఆస్తిని తాత్కాలికంగా జప్తు చేయడంలో మరియు అసలు ఫిర్యాదును దాఖలు చేయడంలో ED శ్రద్ధగా ఉన్న చోట, తేదీ 15.03.2020 నుండి 28.02.2022 వరకు ఉన్న కాలాన్ని మినహాయించకపోవడం ద్వారా దానికి పక్షపాతం కలిగించకూడదు. ఒక వ్యాజ్యం దాఖలు చేసిన వ్యక్తి ప్రయోజనాలను మరొక వ్యక్తికి నష్టపరిహారం చెల్లించి కాపాడలేము. తాత్కాలికంగా జప్తు చేయబడిన ఆస్తులను PMLA సెక్షన్ 5(4) క్రింద ఇప్పటికీ అనుభవించవచ్చని ఈ కోర్టు నొక్కి చెప్పాలనుకుంటోంది.

xxvi) హిరెన్ పంచల్ (పైన పేర్కొన్న)లో రీ: Limitation (పైన పేర్కొన్న) క్రింద రక్షించబడినది ఇన్‌స్టిట్యూషన్ ఆఫ్ ప్రొసీడింగ్స్ అని, ఇప్పటికే ప్రారంభించబడిన ప్రొసీడింగ్స్ కాదని

తర్కాన్ని ప్రకాష్ కార్పొInrets్ (పైన పేర్కొన్న)లో రీ: Limitation (పైన పేర్కొన్న)ను సంకుచితంగా వర్తింపజేయలేమని తీర్పు ఇచ్చిన నేపథ్యంలో అంగీకరించలేము.

xxvii) చివరగా, ఎస్. కాశీ (పైన పేర్కొన్న), వికాస్ డబ్ల్యుఎస్‌పి లిమిటెడ్ (పైన పేర్కొన్న), గోబిందో దాస్ (పైన పేర్కొన్న) మరియు హిరెన్ పంచల్ (పైన పేర్కొన్న) కేసులలోని నిర్ణయాలను వర్తింపజేయలేము ఎందుకంటే రీ: Limitation (పైన పేర్కొన్న) ను రీ: Limitation 2022 (పైన పేర్కొన్న) లో మరింత స్పష్టం చేశారు, దీనిలో పేరా 5.4 (పైన పేర్కొన్న)లోని కోర్టు విచారణలను ముగించడానికి కాల వ్యవధి సూచించబడిన చోట, తేదీ 15.03.2020 నుండి 28.02.2022 వరకు ఉన్న కాలాన్ని మినహాయించాలని తీర్పు చెప్పింది. ప్రస్తుత కేసులో, PMLA యొక్క సెక్షన్ 5(3) తాత్కాలిక జప్తు తేదీ నుండి 180 రోజుల గడువు తర్వాత ఆస్తుల తాత్కాలిక జప్తు ప్రభావం చూపదని పేర్కొంది. అంటే 180 రోజుల వ్యవధిలోపు వాటిని నిర్ధారించకపోతే జప్తు చర్యలు ముగుస్తాయి. కాబట్టి, 180 రోజుల వ్యవధిని లెక్కించేటప్పుడు/గణించేటప్పుడు, తేదీ 15.03.2022 నుండి 28.02.2022 వరకు ఉన్న కాలాన్ని మినహాయించాలి.

xxviii) 3వ సమస్యకి సమాధానంగా, ఈ కోర్టు 180 రోజుల వ్యవధిని లెక్కించడానికి PMLA ప్రొసీడింగ్‌లకు రీ: పరిమితి (పైన పేర్కొన్న)లోని నిర్ణయం మరియు రీ: పరిమితి 2022 (పైన పేర్కొన్న)లోని తదుపరి పొడిగింపులు వర్తిస్తాయని పేర్కొంది. అటువంటి వ్యవధిని లెక్కించేటప్పుడు, తేదీ 15.03.2020 నుండి 28.02.2022 వరకు ఉన్న కాలాన్ని మినహాయించాలి.

16. 4వ సమస్య : తాత్కాలిక జప్తు ఉత్తర్వు ఆమోదించిన తేదీ నుండి 180 రోజులు గడిచిన తర్వాత, PMLA సెక్షన్ 8(3) క్రింద అటువంటి తాత్కాలిక జప్తు నిర్ధారించబడకపోతే, న్యాయనిర్ణేత అధికారి *ఫంక్టస్ అఫీషియో* అవుతారా?

i) డబ్ల్యు.పి. నెం. 34627/ 2022లో, వికాస్ డబ్ల్యుఎస్‌పి లిమిటెడ్ (పైన పేర్కొన్న)లో ఢిల్లీ హైకోర్టు సింగిల్ బెంచ్ నిర్ణయంపై ఆధారపడిన పిటిషనర్, తాత్కాలిక జప్తు నిర్ధారించబడకపోతే, 180 రోజులు గడిచిన తర్వాత అడ్జుడికేటింగ్ అథారిటీ *ఫంక్టస్ అఫీషియో* అవుతుందని వాదించారు.

ii) ప్రస్తుత కేసులో మాదిరిగానే, వికాస్ డబ్ల్యుఎస్‌పి లిమిటెడ్ (పైన పేర్కొన్న) కేసులో పిటిషనర్, PMLA యొక్క సెక్షన్ 5(3) క్రింద 180 రోజుల వ్యవధి ముగిసినందున మరియు ఆ కేసులో ఆస్తుల తాత్కాలిక జప్తు అమలులో లేదని మరియు ఆస్తుల తాత్కాలిక జప్తు నిర్ధారించబడలేదని వాదించారు.

విజ్ఞతగల ఒకే న్యాయమూర్తి పిటిషనర్ వాదనను అంగీకరించారు మరియు 180 రోజుల వ్యవధిలోపు ఆస్తుల తాత్కాలిక జప్తు ప్రభావం చూపదని తీర్పు చెప్పారు. 180 రోజుల వ్యవధి ముగిసిన తర్వాత అడ్జుడికేటింగ్ అథారిటీ *ఫంక్టస్ అఫీషియో*గా మారుతుందని మరియు PMLA యొక్క సెక్షన్ 5(5) ప్రకారం అసలు ఫిర్యాదుపై చర్య తీసుకోలేరని విజ్ఞతగల ఒకే న్యాయమూర్తి అభిప్రాయపడ్డారు. మరో మాటలో చెప్పాలంటే, 180 రోజుల వ్యవధి ముగిసిన తర్వాత అసలు ఫిర్యాదు కూడా ప్రభావం చూపదని విజ్ఞతగల ఒకే న్యాయమూర్తి అభిప్రాయపడ్డారు. సంబంధిత పేరాలు క్రింద సంగ్రహించబడ్డాయి.

25. ప్రస్తుత సందర్భంలో, చట్టం స్పష్టంగా తాత్కాలిక జప్తు ఉత్తర్వు జారీ చేయబడిన వ్యక్తికి జప్తు ఆదేశించబడిన ఆస్తిలో వ్యవహరించే హక్కును కోల్పోతుంది. అందువల్ల, అటువంటి తొలగింపు గరిష్టంగా 180 రోజుల వరకు ఉంటుంది మరియు చట్టంలోని సెక్షన్ 8(3) క్రింద అడ్జుడికేటింగ్ అథారిటీ ద్వారా అటువంటి ఉత్తర్వు నిర్ధారించబడినప్పుడు తప్ప, అంతకు మించి ఉండదు. చట్టంలోని సెక్షన్ 8(3) క్రింద అటువంటి ఉత్తర్వు జారీ చేయకుండా 180 రోజుల వ్యవధి ముగిసిన తర్వాత, తాత్కాలిక జప్తు ఉత్తర్వు ప్రభావం ఉండదు మరియు అందువల్ల, చట్టంలోని సెక్షన్ 8(3) క్రింద నిర్ధారించమని న్యాయనిర్ణేత అధికారి ముందు ఎటువంటి ఉత్తర్వు లేదు. కాబట్టి, న్యాయనిర్ణేత అధికారి *ఫంక్టస్ అఫీషియో* అవుతారు.

★★★★

37. పైన పేర్కొన్న వివరణ దృష్ట్యా, 13.11.2019 తేదీ నాటి తాత్కాలిక జప్తు ఉత్తర్వు తేదీ నుండి 180 రోజులు, చట్టంలోని సెక్షన్ 8(3) క్రింద ఎటువంటి ఉత్తర్వును అడ్జుడికేటింగ్ అథారిటీ ఆమోదించకుండానే గడువు ముగిసినందున, అడ్జుడికేటింగ్ అథారిటీని *ఫంక్టస్ అఫీషియో*గా మార్చారని మరియు దాని ముందు పెండింగ్‌లో ఉన్న ఓ.సి. నెం. 1228/ 2019 అయిన అసలు ఫిర్యాదుతో ముందుకు సాగలేరని నిర్ధారించబడింది. తేదీ 26.05.2020 నాటి నోటీసు/సమన్‌లను తదనుగుణంగా పక్కన పెట్టడం జరిగింది.

iii) అయితే, వికాస్ డబ్ల్యుఎస్‌పి లిమిటెడ్ (పైన పేర్కొన్న) కేసులో విజ్ఞతగల ఒకే న్యాయమూర్తి ఇచ్చిన నిర్ణయాన్ని ఢిల్లీ హైకోర్టు డివిజన్ బెంచ్ **డైరెక్టొరేట్ ఆఫ్ ఎన్‌ఫోర్స్‌మెంట్ వర్సెస్ వికాస్ డబ్ల్యుఎస్‌పి లిమిటెడ్‌**లో నిలిపివేసిందని గమనించడం సముచితం. సంబంధిత పేరా క్రింద సంగ్రహించబడింది:

5. పైన పేర్కొన్న వాటిని దృష్టిలో ఉంచుకుని, డబ్ల్యు.పి.(సి) 3551/2020లో ఆమోదించబడిన మరియు ప్రస్తుత అప్పీల్‌లో ప్రతివాదించబడిన తేదీ 18.11.2020 నాటి విజ్ఞతగల ఒకే న్యాయమూర్తి తీర్పు మరియు ఆదేశం యొక్క చర్య, ఆచరణ మరియు అమలును మేము ఇందుమూలంగా నిలిపివేస్తున్నాము.

iv) మరోవైపు, 180 రోజుల గడువు ముగిసిన తర్వాత అడ్జుడికేటింగ్ అథారిటీ *ఫంక్టస్ అఫీషియో*గా మారదని ED వాదిస్తుంది. ఫెయిర్‌డీల్ సప్లైస్ (పైన పేర్కొన్న)లో కలకత్తా హైకోర్టు సింగిల్ బెంచ్ నిర్ణయంపై విశ్వాసం ఉంచబడింది.

v) 180 రోజుల గడువు తర్వాత అడ్జుడికేటింగ్ అథారిటీ *ఫంక్టస్ అఫీషియో* అవుతుందని ఢిల్లీ హైకోర్టుకు చెందిన విజ్ఞతగల ఒకే న్యాయమూర్తి **వికాస్ డబ్ల్యుఎస్‌పి లిమిటెడ్** (పైన పేర్కొన్న) లో వ్యక్తం చేసిన అభిప్రాయంతో **ఫెయిర్‌డీల్ సప్లైస్** (పైన పేర్కొన్న)లోని విజ్ఞతగల ఒకే న్యాయమూర్తి విభేదించారు.

vi) ఫెయిర్‌డీల్ సప్లైస్ (పైన పేర్కొన్న) కేసులో కలకత్తా హైకోర్టు PMLAలోని సెక్షన్ 8 రెండు దశలను పరిశీలిస్తుందని పేర్కొంది. PMLAలోని సెక్షన్ 8(2)లో తాత్కాలికంగా జప్తు చేయబడిన ఆస్తులు మనీలాండరింగ్‌లో పాల్గొన్నాయా లేదా అనే ప్రశ్నకు అడ్జుడికేటింగ్ అథారిటీ తీర్పు ఇవ్వాలి. PMLAలోని సెక్షన్ 8(3) అనేది తదుపరి దశ, అది PMLAలోని సెక్షన్ 8(2) ప్రకారం ఆస్తులు మనీలాండరింగ్‌లో పాల్గొన్నాయని అడ్జుడికేటింగ్ అథారిటీ ఒక నిర్ణయానికి వస్తేనే అది విషయంలోకి వస్తుంది.

vii) PMLA యొక్క సెక్షన్ 5(3) మరియు PMLA యొక్క సెక్షన్ 8(3) ల సంయుక్త పఠనం 180 రోజుల కాలపరిమితి PMLA యొక్క సెక్షన్ 8(3) దశకు మాత్రమే వర్తిస్తుందని మరియు PMLA యొక్క 8(2) దశకు వర్తించదని సూచిస్తుందని కలకత్తా హైకోర్టు పేర్కొంది. మరో మాటలో చెప్పాలంటే, PMLA యొక్క సెక్షన్ 8(3) క్రింద న్యాయనిర్ణేత అధికారం 180 రోజులు గడిచిన తర్వాత ఆస్తుల తాత్కాలిక జప్తును నిర్ధారించలేమని **ఫెయిర్‌డీల్ సప్లైస్** (పైన పేర్కొన్న)లో కలకత్తా హైకోర్టు పేర్కొంది. అయితే, 180 రోజుల వ్యవధి ముగిసిన తర్వాత కూడా, అటువంటి తాత్కాలికంగా జప్తు చేయబడిన ఆస్తులు మనీలాండరింగ్ నేరంలో పాల్గొన్నాయా లేదా అనేది PMLA యొక్క సెక్షన్ 8(2) క్రింద నిర్ధారణకు ఇవ్వగలదు.

viii) ఫెయిర్‌డీల్ సప్లైస్ (పైన పేర్కొన్న)లోని నిర్ణయం ప్రకారం, అన్ని ప్రయోజనాల కోసం 180 రోజుల గడువు ముగిసిన తర్వాత కూడా అడ్జుడికేటింగ్ అథారిటీ *ఫంక్టస్ అఫీషియో*గా మారదు. అడ్జుడికేటింగ్ అథారిటీ ఇప్పటికీ PMLA యొక్క సెక్షన్ 8(2) క్రింద తీర్పును కొనసాగించవచ్చు మరియు తీర్పు ఇవ్వవచ్చు. అయితే, PMLA యొక్క సెక్షన్ 8(3) క్రింద తాత్కాలిక జప్తును నిర్ధారించలేము. ఫెయిర్‌డీల్ సప్లైస్ (పైన పేర్కొన్న)లోని సంబంధిత పేరాలు క్రింద సంగ్రహించబడ్డాయి:

x) పైన పేర్కొన్న చర్చ దృష్ట్యా, ఢిల్లీ హైకోర్టుకు చెందిన విజ్ఞతగల ఒకే న్యాయమూర్తి **వికాస్ డబ్ల్యుఎస్‌పి లిమిటెడ్** (పైన పేర్కొన్న) కేసులో తీసుకున్న అభిప్రాయంతో నేను ఏకీభవించలేకపోతున్నాను, తాత్కాలిక జప్తు ఉత్తర్వును ఆమోదించిన తేదీ నుండి 180 రోజుల గడువు ముగియడంతో అడ్జుడికేటింగ్ అథారిటీ తీర్పును పూర్తి చేసి, ఆ 180 రోజుల వ్యవధికి ముందు తాత్కాలిక జప్తు ఉత్తర్వును నిర్ధారించకపోతే, అడ్జుడికేటింగ్ అథారిటీ *ఫంక్టస్ అఫీషియో*గా మారుతుందని పిటిషనర్లు ఉదహరించారు.

xi) ఈ కేసులో, సెక్షన్ 5(1) క్రింద తాత్కాలిక జప్తు ఉత్తర్వు జారీ చేసిన తర్వాత సెక్షన్ 5(5) క్రింద ఫిర్యాదు దాఖలు చేయడంపై అడ్జుడికేటింగ్ అథారిటీ అధికార పరిధిని ఆకర్షించారు. ఈ కేసులో ఫిబ్రవరి 19, 2020న PMLA డిప్యూటీ డైరెక్టర్ అంటే తాత్కాలిక జప్తు ఉత్తర్వు జారీ చేసిన తేదీ నుండి 30 రోజుల్లోపు PMLA సెక్షన్ 5(5) క్రింద ఫిర్యాదు చేశారు. పిటిషనర్ నంబర్ 1 సెక్షన్ 3 క్రింద నేరం చేశాడని లేదా నేరం ద్వారా వచ్చిన ఆదాయాన్ని కలిగి ఉన్నాడని నమ్మడానికి కారణాలు ఉన్న కారణంగా, సెక్షన్ 5(5) క్రింద ఫిర్యాదును స్వీకరించిన అడ్జుడికేటింగ్ అథారిటీ, ఫిబ్రవరి 19, 2020న 1వ పిటిషనర్ మరియు దాని డైరెక్టర్లకు PMLA సెక్షన్ 8(1) క్రింద నోటీసును అందజేసింది. PMLA సెక్షన్ 5(1) నిబంధనల క్రింద జప్తు చేయబడిన ఆస్తిని సంపాదించిన ఆదాయం, ఆదాయాలు లేదా ఆస్తుల మూలాన్ని సూచించమని వారిని కోరింది. సెక్షన్ 8(1) క్రింద షోకాజ్ కోసం కనీసం 30 రోజుల నోటీసు వ్యవధి ముగిసిన వెంటనే, దేశం జాతీయ లాక్‌డౌన్‌లోకి వెళ్లిందని అంగీకరించబడింది. సహజంగానే, సెక్షన్ 8(2) క్రింద విచారణ కోసం మే 4, 2020న ఆ విషయం నిర్ణయించబడినప్పటికీ, అది జరగలేదు. 1వ పిటిషనర్ కూడా PMLA సెక్షన్ 8(2) క్రింద అవసరమైన విధంగా ఎటువంటి ప్రత్యుత్తరాన్ని దాఖలు చేయలేదు. సెక్షన్ 8(2) క్రింద తీర్పు ముగిసేలోపు, జప్తు యొక్క తాత్కాలిక ఉత్తర్వు ఆమోదించిన తేదీ నుండి 180 రోజుల కాల వ్యవధి ముగిసింది.

(xii) PMLA సెక్షన్ 8(2) ప్రకారం తీర్పును పూర్తి చేయడానికి ఎటువంటి కాలపరిమితి లేదని తెలుస్తోంది. సెక్షన్-8(2)తో పాటు పేర్కొన్న సెక్షన్ యొక్క ఉమ్మడి పఠనంపై సెక్షన్ 5(3)లోని నిబంధన

కూడా ఎటువంటి కాలపరిమితిని సూచించదు. అయితే, 180 రోజుల గడువు ముగిసిన తర్వాత, తాత్కాలిక జప్తు ఉత్తర్వు ఆ 180 రోజుల గడువు ముగిసేలోపు నిర్ధారించబడకపోతే దాని చెల్లుబాటును కోల్పోతుంది. అందువల్ల, PMLA యొక్క సెక్షన్ 5(5) క్రింద ఫిర్యాదుకు అనుగుణంగా తీర్పు, తాత్కాలిక జప్తు ఉత్తర్వు ఆమోదించిన తేదీ నుండి 180 రోజుల గడువు ముగిసేలోపు పూర్తి కాకపోతే, అడ్జుడికేటింగ్ అథారిటీ ఆస్తి మనీలాండరింగ్‌లో పాల్గొన్నట్లు కనుగొంటే, సెక్షన్ 8(3) క్రింద గరిష్ఠంగా తాత్కాలిక జప్తు ఉత్తర్వును నిర్ధారించలేము. ఒక సందర్భంలో తాత్కాలిక జప్తు ఉత్తర్వును ధృవీకరించడానికి నిషేధం విధించడం అంటే, అటువంటి తాత్కాలిక జప్తు ఉత్తర్వు 180 రోజుల కాలగతి ద్వారా దాని ప్రభావాన్ని కోల్పోయిన సందర్భంలో, PMLA యొక్క సెక్షన్ 8(1) మరియు 8(2) పరంగా ఒక విషయాన్ని విచారించడంలో న్యాయనిర్ణేత అధికారానికి అడ్డంకి కాకూడదు. పిటిషనర్లు పేర్కొన్న విధంగా అధికార స్తితిని తగ్గించలేము, అందువల్ల PMLA యొక్క సెక్షన్ 8(2) క్రింద తీర్పును పూర్తి చేయడానికి 180 రోజుల కాల వ్యవధిని కలిగి ఉండటానికి దారితీస్తుంది కాబట్టి దానిని ఆమోదించలేము.

xiii) తాత్కాలిక జప్తు ఉత్తర్వు జారీ అయినప్పటి నుండి 180 రోజుల వ్యవధి ముగిసిన తర్వాత, PMLA యొక్క సెక్షన్ 5(3)లోని నిబంధనల దృష్ట్యా సెక్షన్ 8(3) క్రింద అటువంటి ఉత్తర్వు ధృవీకరించబడకపోతే, న్యాయనిర్ణేత అధికారి *ఫంక్టస్ అఫీషియో*గా మారరని నేను ఇప్పటికే నిర్ధారించినందున, తక్షణ కేసులో న్యాయనిర్ణేత అధికారి, ఫిర్యాదు నంబర్ 1262/ 2020గా ఉన్న ఫిర్యాదు కేసును సెక్షన్ 8(2) దశ, అంటే ఆస్తి మనీలాండరింగ్‌లో పాల్గొంటుందా లేదా అనే దానిపై నిర్ణయం ఇవ్వడం వరకు కొనసాగించవచ్చు

xiv) మహమ్మారి కారణంగా 180 రోజుల గడువు ముగిసిన తర్వాత తాత్కాలిక జప్తు ఉత్తర్వు చెల్లుబాటులో ఉందా లేదా అనే దాని విషయానికొస్తే, 2020 అక్టోబర్ 21న జారీ చేయబడిన మధ్యంతర ఉత్తర్వును రద్దు చేయకుండా అఫిడవిట్‌లకు దిశానిర్దేశం ఇవ్వబడిన రిట్ పిటిషన్‌లో నిర్ణయం తీసుకోవడానికి నేను అది విచారణకు ఉంచుతున్నాను. వాస్తవానికి, 2020 అక్టోబర్ 21న జారీ చేయబడిన మధ్యంతర ఉత్తర్వును దృష్టిలో ఉంచుకుని, ప్రశ్నలోని ఆస్తి మనీలాండరింగ్‌లో పాల్గొన్నట్లు న్యాయనిర్ణేత అథారిటీ కనుగొన్నప్పటికీ, రిట్ పిటిషన్‌ను చివరకు పరిష్కరించే ముందు PMLA యొక్క సెక్షన్ 8(3) క్రింద తాత్కాలిక జప్తు ఉత్తర్వు యొక్క నిర్ధారణ కూడా తక్షణ కేసులో చేయలేము.

xv) 2, 3, 4 మరియు 13వ ప్రతివాదులు లేవనెత్తిన మరో అంశం, పిటిషనర్లు మార్చి 26, 2021 నాటి ఉత్తర్వును సమీక్షించాలని కోరుతున్నారనేది, ఈ కేసు వాస్తవాల పరిశీలనకు లోబడి

ఉండదు, అయితే *రామ్ చంద్ర సింగ్* (పైన పేర్కొన్న)లో పేర్కొన్న నిష్పత్తికి సంబంధించి ప్రతివాదులు ఉదహరించిన దాని గురించి ఎటువంటి వివాదం లేదు.

ముగింపు:——

10. మార్చి 26, 2021 నాటి ఉత్తర్వు ప్రకారం, ప్రస్తుతం న్యాయనిర్ణేత అధికారి ముందు పెండింగ్‌లో ఉన్న ఫిర్యాదు నంబర్ 1262/ 2020 యొక్క విచారణ PMLA యొక్క సెక్షన్ 8(2)లో సూచించిన దశ వరకు కొనసాగుతుందని, కానీ PMLA యొక్క సెక్షన్ 8(3) క్రింద అందించబడిన నిర్ధారణ తుది ఫలితాన్ని బట్టి రిట్ పిటిషన్ యొక్క తుది విచారణ తర్వాత జరుగుతుందని స్పష్టం చేయబడింది. వాస్తవానికి మార్చి 26, 2021 నాటి నా ఉత్తర్వులోని అర్థం అదే.

ix) ఈ కోర్టు ప్రకారం, ఆస్తుల తాత్కాలిక జప్తు నిర్ధారించబడకపోతే, 180 రోజుల తర్వాత అడ్జుడికేటింగ్ అథారిటీ ఫంక్టస్ అఫీషియోగా మారుతుంది. అడ్జుడికేటింగ్ అథారిటీని ఫంక్టస్ అఫీషియోగా మార్చడం వల్ల అటువంటి తాత్కాలిక జప్తు ఉత్తర్వు నుండి వచ్చే అన్ని ప్రొసీడింగ్‌లు చెల్లవు. మరో మాటలో చెప్పాలంటే, ఆస్తుల తాత్కాలిక జప్తు నిలిచిపోయినందున, PMLA యొక్క సెక్షన్ 5(5) క్రింద దాఖలు చేయబడిన అసలు ఫిర్యాదు, PMLA యొక్క సెక్షన్ 8(1) క్రింద అడ్జుడికేటింగ్ అథారిటీ జారీ చేసిన షోకాజ్ నోటీసు, PMLA యొక్క సెక్షన్ 8(2) క్రింద అడ్జుడికేషన్ చెల్లదు. జప్తు చర్యలు నిలిచిపోతాయి మరియు ఆస్తులు ఎప్పటికీ జప్తు చేయబడనట్లుగా యజమానులకు తిరిగి వస్తాయి.

x) **విజయ్ మదన్‌లాల్ చౌదరి** (పైన పేర్కొన్న) కేసులో సుప్రీం కోర్టు ఇచ్చిన తీర్పు ద్వారా పై అభిప్రాయం మరింత బలపడింది, 180 రోజుల వ్యవధి విధానపరమైన రక్షణ అని పేర్కొంది. దానిని పాటించకపోవడం తాత్కాలిక జప్తు ఉనికిలో లేదని సూచిస్తుంది.

xi) 180 రోజుల గడువు ముగిసిన తర్వాత, ఆస్తుల తాత్కాలిక జప్తు ప్రభావం చూపదు. అటువంటి సందర్భాలలో, ED వారి నమ్మకాలకు గల కారణాలను నమోదు చేయడం ద్వారా PMLA యొక్క సెక్షన్ 5(1) క్రింద జప్తు ప్రక్రియను తిరిగి ప్రారంభించాలి. తాజా జప్తు ఉత్తర్వు జారీ చేసేటప్పుడు, ED మళ్ళీ PMLA యొక్క సెక్షన్లు 5 & 8 మరియు దాని క్రింద ఉన్న సంబంధిత నిబంధనల ప్రకారం సూచించిన మొత్తం విధానాన్ని ఖచ్చితంగా పాటించాలి.

xii) మరో మాటలో చెప్పాలంటే, కొత్త తాత్కాలిక జప్తు ఉత్తర్వు జారీ చేసే ముందు ED నమ్మడానికి గల కారణాలను నమోదు చేయాలి, అటువంటి తాజా తాత్కాలిక జప్తు ఉత్తర్వును అడ్జుడికేటింగ్ అథారిటీకి పంపాలి మరియు అడ్జుడికేటింగ్ అథారిటీ ఆస్తులు మనీలాండరింగ్‌లో పాల్గొన్నాయని మళ్ళీ సంతృప్తి చెందాలి మరియు తాజా తాత్కాలిక జప్తు ఉత్తర్వుకు సంబంధించి కొత్త షో-కాజ్ నోటీసు జారీ చేయాలి, PMLA యొక్క సెక్షన్లు 8(2) మరియు 8(3) క్రింద ఆదేశాలు జారీ చేసే ముందు పక్షాలకు మళ్ళీ విచారణ హక్కు ఇవ్వబడుతుంది. తాజా తాత్కాలిక జప్తు ఉత్తర్వు జారీ చేసిన తర్వాత, నిర్ధారణ 180 రోజుల వ్యవధిలో పూర్తవుతుందని ప్రత్యేకంగా చెప్పనవసరం లేదు.

xiii) ఫెయిర్‌డీల్ సప్లైస్ (పైన పేర్కొన్న) కేసులో నిర్ణయం విషయానికొస్తే, కలకత్తా హైకోర్టు వ్యక్తం చేసిన అభిప్రాయంతో ఈ కోర్టు గౌరవంగా విభేదిస్తుంది. ఈ కోర్టు ప్రకారం, **ఫెయిర్‌డీల్ సప్లైస్ (పైన పేర్కొన్న)** కేసులో నిర్ణయం అసంబద్ధ పరిస్థితులకు దారితీస్తుంది మరియు అదే క్రింద చర్చించబడింది. **ఫెయిర్‌డీల్ సప్లైస్ (పైన పేర్కొన్న)** కేసులో నిర్ణయం గురించి చర్చించే ముందు, క్రమరాహిత్యం లేదా అసంబద్ధతకు దారితీసే ఏదైనా వివరణను నివారించాలని గమనించడం సముచితం. చట్టాలను దాని వక్రభాష్యంనుండి తప్పించుకునే విధంగా కోర్టు అర్థం చేసుకోవాలి. **కళ్యాణ్ డోంబివాలి మున్సిపల్ కార్పొInreషన్ వర్సెస్ సంజయ్ గజానన్ ఘరత్** కేసులో సుప్రీం కోర్టు ఈ క్రింది విధంగా తీర్పు ఇచ్చింది:

40. హైకోర్టు తీసుకున్న అభిప్రాయం చట్టబద్ధమైన వివరణ యొక్క మరొక సూత్రం దృష్ట్యా కూడా ఆమోదయోగ్యం కాదని మేము కనుగొన్నాము. *గోరఖ్‌పూర్‌లోని మహాదేవ్ ప్రసాద్ బాయిస్ (దివంగత) వర్సెస్ ఆదాయ-పన్ను అధికారి 'ఏ' వార్డ్* కేసులో, ఈ కోర్టు క్రమరాహిత్యం లేదా అసంబద్ధతకు దారితీసే వ్యాఖ్యానాన్ని నివారించాలని తీర్పు చెప్పింది. అర్థరహిత క్రమరాహిత్యాన్ని నివారించడానికి కొన్నిసార్లు పరిస్థితులు నిబంధన యొక్క భాషను కొద్దిగా వడకట్టడాన్ని సమర్థిస్తాయని అభిప్రాయపడ్డారు.

★★★★

43. అందువల్ల, కోర్టు ఎల్లప్పుడూ సాహిత్య వివరణకు కట్టుబడి ఉండకూడదని మరియు అన్యాయమైన లేదా అసంబద్ధమైన ఫలితాన్ని నివారించడానికి ప్రయత్నించాలని ఈ కోర్టు తీర్పు ఇచ్చినట్లు చూడవచ్చు. చట్టాన్ని అపహాస్యం చేయడాన్ని కోర్టు అనుమతించకూడదు. న్యాయవ్యవస్థ దృష్టికి ఉద్దేశ్యం స్పష్టంగా కనిపించే అసంతృప్తికరమైన పదాల నిబంధనను అర్థవంతం చేయడానికి, భాషపై 'కొంత' మార్పు కూడా అనుమతించబడుతుందని నిర్ధారించబడింది.

xiv) ఫెయిర్‌డీల్ సప్లైస్ (పైన పేర్కొన్న)లో 180 రోజుల గడువు తర్వాత, PMLAలోని సెక్షన్ 8(2) క్రింద ఆస్తులు మనీలాండరింగ్‌లో పాల్గొన్నాయా లేదా అనే దానిపై అడ్జుడికేటింగ్ అథారిటీ ఒక నిర్ధారణను నమోదు చేయగలదని, కానీ తాత్కాలిక జప్తును నిర్ధారించలేకపోతే, దానికి సంబంధించిన పక్షాల హక్కులను ఉల్లంఘించడం మరియు అసంబద్ధతకు దారితీస్తుందని అభిప్రాయం.

xv) ఉదాహరణకు, 180 రోజులు గడిచిపోయి, ఆస్తుల తాత్కాలిక జప్తు నిర్ధారించబడని కేసును పరిశీలిద్దాం. అటువంటి సందర్భంలో, ఫెయిర్‌డీల్ సప్లైస్ (పైన పేర్కొన్న)లోని ఆదేశం ప్రకారం, అడ్జుడికేటింగ్ అథారిటీ PMLAలోని సెక్షన్ 8(2) క్రింద ఆస్తి మనీలాండరింగ్‌లో పాల్గొన్నట్లు నిర్ధారణను నమోదు చేస్తే, ఆస్తి ప్రమేయం ఉన్న పక్షానికి పరిష్కారం లేకుండా పోతుంది.

xvi) పైన చెప్పినట్లుగా, ఆస్తుల తాత్కాలిక జప్తు 180 రోజుల వ్యవధిలోపు నిర్ధారించబడకపోతే, PMLA యొక్క సెక్షన్ 5(1) క్రింద కొత్త తాత్కాలిక జప్తు ఉత్తర్వు జారీ చేయడం ద్వారా ED జప్తు ప్రక్రియను తిరిగి ప్రారంభించవచ్చు. అయితే, ఫెయిర్‌డీల్ సప్లైస్ (పైన పేర్కొన్న)లో నిర్ణయం తరువాత, మునుపటి తాత్కాలిక జప్తుకు సంబంధించి, అడ్జుడికేటింగ్ అథారిటీ PMLA యొక్క సెక్షన్ 8(2) క్రింద ఆస్తులు మనీలాండరింగ్‌లో పాల్గొన్నాయని అప్పటికే ఒక నిర్ధారణను నమోదు చేస్తే, తాజా తాత్కాలిక జప్తు ఉత్తర్వుకు సంబంధించిన మొత్తం ప్రక్రియ అనవసరం ఎందుకంటే జప్తు కోరుకునే వ్యక్తికి వ్యతిInreకంగా ఒక అభిప్రాయం అప్పటికే వ్యక్తీకరించబడింది.

xvii) మరో మాటలో చెప్పాలంటే, కొత్త తాత్కాలిక జప్తు ఉత్తర్వు జారీ చేయడం ద్వారా తన ఆస్తిని జప్తు చేయాలని కోరుకునే వ్యక్తికి పక్షపాతం కలుగుతుంది ఎందుకంటే మునుపటి తాత్కాలిక జప్తు ఉత్తర్వు కు సంబంధించి అతనిపై అప్పటికే ఒక తీర్పు నమోదు చేయబడింది. అటువంటి పరిస్థితి యొక్క ప్రభావం ఒక ప్రహసనం. PMLAలోని సెక్షన్లు 5 & 8 క్రింద కొత్త తాత్కాలిక జప్తు ఉత్తర్వు జారీ చేసిన తర్వాత అనుసరించాల్సిన విధానం అంటే, అధీకృత అధికారి మరియు అడ్జుడికేటింగ్ అథారిటీ నమ్మడానికి కారణాలను నమోదు చేయడం, షోకాజ్ నోటీసు జారీ చేయడం మరియు తత్ఫలితంగా తీర్పు ఇవ్వడం అసమర్థంగా మారుతుంది ఎందుకంటే అడ్జుడికేటింగ్ అథారిటీ అప్పటికే ఆస్తులు మనీలాండరింగ్‌లో పాల్గొన్నాయని నిర్ధారణకు వచ్చింది. అందువల్ల, ఫెయిర్‌డీల్ సప్లైస్ (పైన పేర్కొన్న)లో కలకత్తా హైకోర్టు వ్యక్తం చేసిన అభిప్రాయంతో ఈ కోర్టు విభేదిస్తుంది.

xviii) ఆస్తుల తాత్కాలిక జప్తు పూర్తి కాకపోతే, 180 రోజుల గడువు తర్వాత అడ్జుడికేటింగ్ అథారిటీ ఫంక్టస్ అఫీషియోగా మారుతుందని తేల్చడం ద్వారా 4వ సమస్య నిర్ణయించబడింది.

17. చర్చించిన అంశాలలోని ఫలితాల ముగింపు:

సంగ్రహంగా చెప్పాలంటే, ఇక్కడ చర్చించిన అన్ని అంశాలకు ఈ క్రింది విధంగా సమాధానాలు ఇవ్వబడ్డాయి:

i. PMLA క్రింద శాసనం ఒకే సభ్యునితో కూడిన అడ్జుడికేటింగ్ అథారిటీని ఏర్పాటు చేయడానికి అనుమతిస్తుందని పేర్కొంటూ 1వ సమస్య నిర్ణయించబడుతుంది.

ii. న్యాయ రంగంలో అనుభవం లేని ఒకే సభ్యునితో కూడిన అడ్జుడికేటింగ్ అథారిటీ PMLA సెక్షన్ 8(1) క్రింద షోకాజ్ నోటీసు జారీ చేయలేరని మరియు PMLA సెక్షన్ 8(3) క్రింద ఆస్తుల తాత్కాలిక జప్తును నిర్ధారిస్తూ ఉత్తర్వును జారీ చేయలేరని తేల్చి చెప్పడం ద్వారా 2వ సమస్య నిర్ణయించబడింది ఎందుకంటే అవి క్వాసిజుడిషియల్ విధులు. న్యాయ రంగంలో అనుభవం ఉన్న సభ్యుడు మాత్రమే క్వాసి-జ్యుడీషియల్ విధులను నిర్వహించగలరు.

iii. 180 రోజుల వ్యవధిని లెక్కించడానికి PMLA ప్రొసీడింగ్‌లకు రీ: పరిమితి (పైన పేర్కొన్న)లోని నిర్ణయం మరియు రీ: పరిమితి 2022 (పైన పేర్కొన్న)లోని తదుపరి పొడిగింపులు వర్తిస్తాయని తేల్చి చెప్పడం ద్వారా సంచిక సంఖ్య 3 నిర్ణయించబడింది. అటువంటి 180 రోజుల వ్యవధిని లెక్కించేటప్పుడు తేదీ 15.03.2020 నుండి 28.02.2022 వరకు ఉన్న వ్యవధిని మినహాయించాలి.

iv. 180 రోజుల గడువు ముగిసిన తర్వాత తాత్కాలిక జప్తు ఉత్తర్వును నిర్ధారించే ఉద్దేశ్యంతో న్యాయనిర్ణేత అధికారికి ఫంక్టస్ అఫీషియోగా వ్యవహరించాలని 4వ సమస్య నిర్ణయించింది. 180 రోజుల గడువు ముగిసిన తర్వాత, ED లేదా అధీకృత అధికారి తాజా తాత్కాలిక జప్తు ఉత్తర్వును జారీ చేయడం ద్వారా జప్తు ప్రక్రియను తిరిగి ప్రారంభించవచ్చు.

18. సంబంధిత రిట్ పిటిషన్లలో ఫలితం:

i. డబ్ల్యు.పి. నెం. 34238/ 2022 అనుమతించబడింది మరియు ఓ.సి. నెం. 1633/ 2022కు సంబంధించి ఆస్తుల తాత్కాలిక జప్తును నిర్ధారిస్తూ 22.08.2022 నాటి ఉత్తర్వును రద్దు చేశాను. అయితే, న్యాయ రంగంలో అనుభవం ఉన్న ఒకే సభ్యునితో లేదా ఇద్దరు సభ్యులతో దాని నిర్ణీత రాజ్యాంగం తర్వాత, వారిలో ఒకరు తప్పనిసరిగా న్యాయపరమైన రంగంలో అనుభవం ఉన్న సభ్యుడిగా ఉండాలి, అడ్జుడికేటింగ్ అథారిటీ తన సంతృప్తిని మళ్ళీ నమోదు చేయడానికి మరియు కొత్త షోకాజ్ నోటీసు జారీ చేయడానికి మరియు విచారణను నిర్వహించడానికి స్వేచ్ఛను కలిగి ఉంది. అంతేకాకుండా, PMLA యొక్క సెక్షన్ 5(3) క్రింద 180 రోజుల వ్యవధిని లెక్కించడంలో షోకాజ్ నోటీసు జారీ చేసిన తేదీ నుండి అడ్జుడికేటింగ్ అథారిటీ యొక్క నిర్ణీత రాజ్యాంగం వరకు ఉన్న వ్యవధిని మినహాయించాలి.

ii. డబ్ల్యు.పి. నెం. 41133/ 2022లోని ఐ.ఎ. నెం. 1/ 2022 అనుమతించబడింది మరియు ఓ.సి. నెం. 1799/ 2022కు సంబంధించిన అన్ని తదుపరి చర్యలతో పాటు తేదీ 19.09.2022 నాటి షో కాజ్ నోటీసును న్యాయపరమైన రంగంలో అనుభవం ఉన్న ఒకే సభ్యునితో లేదా ఇద్దరు సభ్యులతో అడ్జుడికేటింగ్ అథారిటీని ఏర్పాటు చేసే వరకు నిలిపివేయబడింది, వీరిలో ఒకరు తప్పనిసరిగా న్యాయపరమైన అనుభవం ఉన్న సభ్యుడిగా ఉండాలి. ఇంకా, PMLA యొక్క సెక్షన్ 5(3) క్రింద 180 రోజుల వ్యవధిని లెక్కించడంలో షో కాజ్ నోటీసు జారీ చేసిన తేదీ నుండి అడ్జుడికేటింగ్ అథారిటీని ఏర్పాటు చేసిన తేదీ వరకు ఉన్న వ్యవధిని మినహాయించాలి.

iii. డబ్ల్యు.పి. నెం. 44343/ 2022 లోని ఐ.ఎ. నెం. 1/ 2022 అనుమతించబడింది మరియు ఓ.సి. నం. 1680/ 2022కి సంబంధించిన అన్ని తదుపరి చర్యలతో పాటు ఆస్తుల తాత్కాలిక జప్తును నిర్ధారిస్తూ తేదీ 01.12.2022 నాటి ఉత్తర్వును న్యాయ రంగంలో అనుభవం ఉన్న ఒకే సభ్యునితో లేదా ఇద్దరు సభ్యులతో అడ్జుడికేటింగ్ అథారిటీని ఏర్పాటు చేసే వరకు నిలిపివేస్తున్నాను, వారిలో ఒకరు తప్పనిసరిగా న్యాయపరమైన రంగంలో అనుభవం ఉన్న సభ్యుడిగా ఉండాలి.

iv. డబ్ల్యు.పి. నెం. 34627/ 2022 అనుమతించబడింది మరియు తేదీ 01.02.2021 నాటి తాత్కాలిక జప్తు ఉత్తర్వు, ఓ.సి. నెం. 1410/ 2021 కలిగిన అసలు ఫిర్యాదు మరియు తేదీ 03.03.2021 నాటి తత్ఫలితంగా జరిగిన షోకాజ్ నోటీసు నుండి వెలువడే మొత్తం ప్రొసీడింగ్‌లను అడ్జుడికేటింగ్ అథారిటీ 180 రోజుల వ్యవధిలోపు నిర్ధారణ ఉత్తర్వును జారీ చేయడంలో విఫలమైనందున రద్దు చేశాను. అయితే, ED/అధీకృత అధికారికి కొత్త తాత్కాలిక జప్తు ఉత్తర్వు జారీ చేయడం ద్వారా జప్తు ప్రొసీడింగ్‌లను తిరిగి ప్రారంభించే స్వేచ్ఛ ఉంది.

v. కేసు పరిస్థితులలో, ఖర్చులకు సంబంధించి ఎటువంటి ఉత్తర్వు ఉండదు.

దానికి కొనసాగింపుగా, డబ్ల్యు.పి. నెం.34238 మరియు 34627 / 2022 లలో పెండింగ్‌లో ఉన్న ఇతర పిటిషన్లు ఏవైనా ఉంటే వాటిని మూసివేయబడతాయి.

____

కె. లక్ష్మణ్, జె

మార్చి 13, 2023